

Załącznik nr 1

do uchwały nr .....

Rady Gminy Świercze

z dnia ..... r.

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
G M I N Y Ś W I E R C Z E**

**- UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY ŚWIERCZE -**

2022 R.

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	6
PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE OPRACOWANIA.....	8
1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu	9
1.1. Ogólna charakterystyka gminy	9
1.2. Podstawowe dane o gminie.....	9
1.3. Struktura użytkowania i przeznaczenia terenów.....	15
1.4. Uzbrojenie terenu.....	15
2. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony	16
2.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	16
2.2. Decyzje o ustaleniu warunków zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.....	19
3. Uwarunkowania wynikające z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy	21
4. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	21
4.1. Położenie fizycznogeograficzne	21
4.2. Rzeźba terenu i budowa geologiczna.....	22
4.3. Złoża surowców	24
4.4. Wody powierzchniowe	25
4.5. Wody podziemne	27
4.6. Klimat	29
4.7. Gleby.....	32
4.8. Fauna i flora	33
4.9. Leśna przestrzeń produkcyjna.....	33
5. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	35
5.1. Ochrona zabytków w ujęciu prawnym i praktycznym.....	35
5.2. Obiekty wpisane do rejestru zabytków	36

5.3.	Obiekty włączone do wojewódzkiej ewidencji zabytków	37
5.4.	Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków.....	38
5.5.	Stanowiska archeologiczne	39
5.6.	Zagrożenia dla środowiska kulturowego	49
6.	Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych.....	50
7.	Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia, oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem.....	51
7.1.	Demografia	51
7.2.	Zatrudnienie	55
7.3.	Bezrobocie	56
7.4.	Działalność gospodarcza.....	57
7.5.	Oświata	60
7.6.	Ochrona zdrowia.....	61
7.7.	Uwarunkowania wynikające z dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.....	61
7.8.	Kultura	61
7.9.	Sport.....	62
7.10.	Turystyka	62
8.	Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia .	64
8.1.	Zagrożenia hałasem	65
8.2.	Zagrożenia pożarami lasów	65
9.	Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy.....	66
9.1.	Analiza ekonomiczna.....	66
9.2.	Rozwój lokalny gminy i jego finansowanie.....	66
9.3.	Gospodarowanie przestrzenią	67
9.4.	Analiza środowiskowa	68
9.5.	Grunty rolne i leśne.....	68
9.6.	Formy ochrony przyrody	73
9.7.	Analiza społeczna	73

9.8. Bezrobocie	74
9.9. Edukacja.....	75
9.10. Ochrona zdrowia.....	76
9.11. Pomoc społeczna.....	76
9.12. Infrastruktura techniczna	77
9.13. Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego	77
9.14. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę	82
9.15. Chłonność położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej	92
9.16. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.....	105
9.17. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	108
9.18. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy.....	111
9.18.1. Źródła wewnętrzne	114
9.18.2. Źródła zewnętrzne	114
10. Stan prawny gruntów	117
11. Występowanie obiektów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.....	119
11.1 Użytek ekologiczny	119
11.2. Pomniki przyrody.....	120
11.3. Zielone Płuca Polski	124
11.4. Chroniona zlewnia rzeki Narwi	124
11.5. Lasy ochronne	124
11.6. Ochrona gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych.....	124
11.7. Ochrona gruntów leśnych	125
11.8. Strefy ograniczonego użytkowania od linii elektroenergetycznych	125
12. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów naturalnych zagrożeń geologicznych	126
13. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	126
13.1 Udokumentowane złoża kopalin.....	126

13.2. Zasoby wód podziemnych	126
13.3. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	127
14. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych na podstawie przepisów odrębnych	127
15. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.....	128
15.1. Komunikacja drogowa	128
15.2. Komunikacja kolejowa	130
15.3. Zaopatrzenie w wodę	131
15.4. Odprowadzanie ścieków	131
15.5. Elektroenergetyka	131
15.6. Gazownictwo	132
15.7. Ciepłownictwo	132
15.8. Telekomunikacja.....	132
15.9. Gospodarka odpadami	134
16. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych	138
16.1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju	138
16.2. Krajowy Program Zwiększania Lesistości.....	140
16.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	140
16.4. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego	143
16.5. Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego	144
16.6. Strategia Rozwoju Gminy Świercze na lata 2016-2021.	145
17. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej	146

WSTĘP

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze sporządził, zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 503) Wójt Gminy Świercze. Studium uchwaliła Rada Gminy Świercze, zgodnie z art. 12 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uchwałą nr ..... z dnia ..... 2022 r.

Zgodnie z uchwałą nr 69/IX/2019 Rady Gminy Świercze z dnia 1 sierpnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze niniejszy dokument obejmuje cały obszar położony w granicach administracyjnych gminy.

Na Studium składa się:

- załącznik nr 1 – część tekstowa, Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze;
- załącznik nr 2 – część tekstowa, Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze;
- załącznik nr 3 – rysunek studium, Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze;
- załącznik nr 4 – rysunek studium, Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze;
- załącznik nr 5 – część tekstowa, Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń studium;
- załącznik nr 6 – Rozstrzygnięcie Rady Gminy Świercze o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu studium;
- załącznik nr 7 – Zbiór danych przestrzennych w rozumieniu art. 3 pkt 11 ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 214).

ZESPÓŁ AUTORSKI

Studium opracował zespół projektowy w następującym składzie:

- mgr Agata Piszewska;
- mgr Rafał Łucki;
- inż. Rafał Młynek;

- mgr Dagmara Sobczak;
- inż. Janusz Piszewski.

PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE OPRACOWANIA

Opracowanie przedmiotowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze wynika z nowych potrzeb związanych z rozwojem gminy. Zmieniające się uwarunkowania społeczne i ekonomiczne, ale także troska o zrównoważony rozwój legły u podstaw decyzji Rady Gminy o wszczęciu procedury planistycznej prowadzącej do uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze. Należy zatem przyjąć, iż Rada Gminy, która jako organ stanowiący gminy urzeczywistnia samodzielność gminy w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej na terenie gminy, ważąc jednocześnie na dynamiczny i ciągły proces gospodarowania obszarem gminy, niniejszą uchwałą obligującą Wójta Gminy Świercze do opracowania stosownego studium czyni zadość wymogom racjonalności w zarządzaniu przestrzenią gminy hołdując jednocześnie obowiązującym przepisom prawa.

Diagnoza stanu istniejącego i określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego polega na ustaleniu lokalnych zasad organizacji struktury przestrzennej gminy przy równoczesnym uwzględnieniu wymagań dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, rozmieszczenia infrastruktury technicznej i społecznej oraz uwzględnieniu podstawowych elementów sieci osadniczej. Ustalenia Studium winny być rozumiane jako świadome działanie władz gminy zmierzające do optymalnego wykorzystania uwarunkowań przestrzennych gminy w celu osiągnięcia wyznaczonych kierunków rozwoju. Generalną zasadą kształtowania i zagospodarowania przestrzeni gminy winny być reguły określające jej zrównoważony rozwój przestrzenny, gospodarczy, społeczny i kulturowy, który harmonizuje z uwarunkowaniami przyrodniczymi ograniczając jednocześnie degradację przyrody, nie naruszając możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze opracowano na podstawie i z uwzględnieniem następujących aktów i przepisów prawa:

- uchwały nr 69/IX/2019 Rady Gminy Świercze z dnia 1 sierpnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze;
- art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079);
- art. 9 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

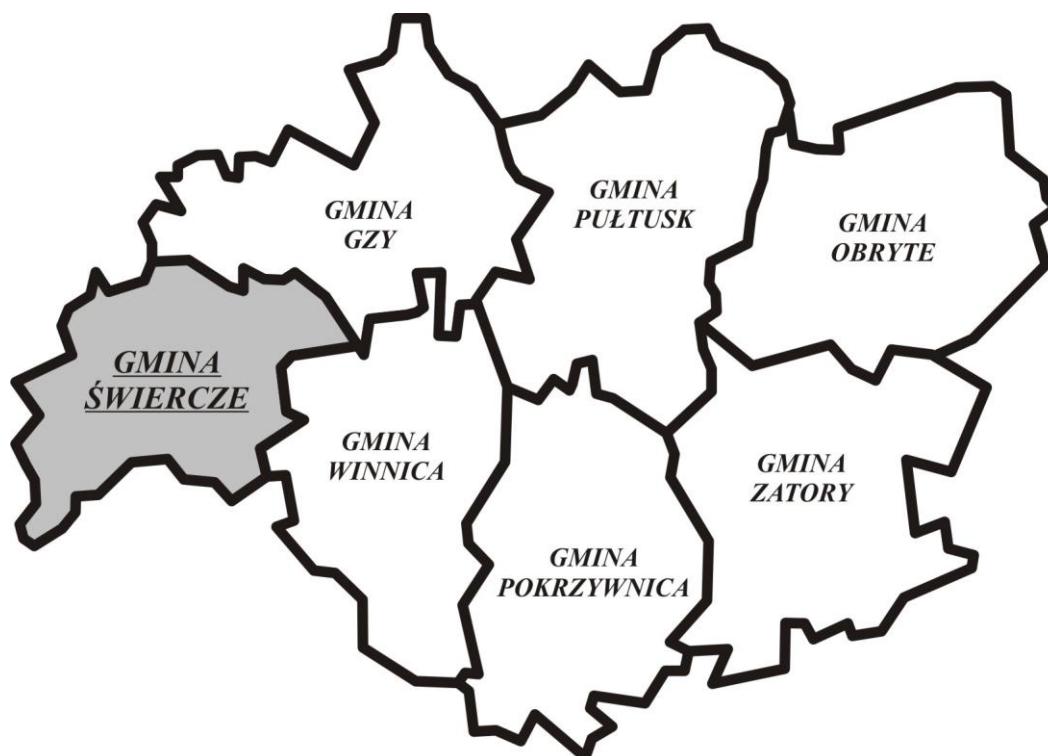

1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

1.1. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina wiejska Świercze położona jest w powiecie pułtuskim, w centralno-północnej części województwa mazowieckiego. Obszar gminy zajmuje powierzchnię 9337 ha¹. Gmina Świercze graniczy z dwiema gminami powiatu pułtuskiego tj. gminą Gzy – od północnego wschodu oraz gminą Winnica – od wschodu, a także: gminą Nasielsk, położoną w powiecie nowodworskim – od południowego zachodu, gminą Nowe Miasto, położoną w powiecie płońskim – od zachodu, gminą Sońsk, położoną w powiecie ciechanowskim – od północnego zachodu.

Rysunek 1. Położenie gminy Świercze na tle gmin powiatu pułtuskiego.

Źródło: Opracowanie własne.

1.2. Podstawowe dane o gminie

Gmina Świercze posiada status gminy wiejskiej. W skład gminy wchodzi 28 obrębów geodezyjnych w tym 28 miejscowości, w siedmiu z nich występują części integralne.

¹ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.XII.2019 r.

Obszar gminy podzielono na następujące 28 sołectw²: Brodowo, Bruliny, Bylice, Chmielewo, Dziarno, Gaj, Gąsiorowo, Gąsiorówek, Godacze, Gołębie, Klukowo, Klukówek, Kosiorowo, Kościeszce, Kowalewice Nowe, Kowalewice Włociańskie, Ostrzeniewo, Prusinowice, Stpice, Strzegocin, Sulkowo, Świercze, Świercze-Siółki, Świerkowo, Świeszewko, Świeszewo, Wyrzyki, Wyrzyki-Pękale.

Według statystyki ludności prowadzonej przez Urząd Gminy Świercze, gminę zamieszkuje 4 630 osób³, w tym największa liczba ludności zamieszkuje miejscowość Świercze (1100 osób).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego gęstość zaludnienia gminy w 2018 r. wynosiła 49 osób/km². Jest to wskaźnik niższy niż średnia gęstość zaludnienia powiatu pułtuskiego (52 osoby/km²) oraz gęstość zaludnienia całego kraju (152 osoby/km²)⁴.

Tabela 1. Analiza porównawcza głównych wskaźników charakteryzujących gminę na tle gmin powiatu pułtuskiego oraz terenu województwa mazowieckiego.

L.p.	Główne wskaźniki	Województwo mazowieckie	Powiat pułtuski	Gmina Świercze
1.	Powierzchnia ogółem w km ²	35558	828,6	93,04
2.	Ludność	5403412	33551	4611
3.	Gęstość zaludnienia (osoby/km ²)	152,0	52	49
4.	Ludność w wieku przedprodukcyjnym w %	19,4	20,48	18,7
5.	Ludność w wieku produkcyjnym w %	59,52	60,93	64,1
6.	Ludność w wieku poprodukcyjnym w %	21,43	18,58	17,2
7.	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności ⁵	90,3	88,3	79,9
8.	Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności ⁶	69,4	42,7	14,3
9.	Korzystający z gazu w % ogółu ludności ⁷	52,7	13,4	0
10.	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³⁽⁸⁾	41,1,0	31,6	43,3

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego na 2018 r.

² Materiał źródłowy: Dane pozyskane z Urzędu Gminy Świercze.

³ Stan na XI.2019 r.

⁴ Dane dla powiatu i całego kraju według stanu na dzień 31.XII.2018 r.

⁵ Dane na rok 2018.

⁶ Dane na rok 2018.

⁷ Dane na rok 2018.

⁸ Dane na rok 2018.

Gmina Świercze z powierzchnią wynoszącą 93,04 km² stanowi 11,22% powierzchni powiatu pułtuskiego oraz 0,26% powierzchni województwa mazowieckiego. W 2018 r. ludność gminy wyniosła 4611 osób.

Podsumowując gmina Świercze:

- wykazuje jeden z niższych wskaźników gęstości zaludnienia na tle pozostałych gmin powiatu pułtuskiego (od 34 do 184);
- prezentuje się korzystnie pod względem udziału procentowego osób w wieku produkcyjnym na tle województwa i powiatu;
- wykazuje niższy wskaźnik pod względem udziału procentowego osób korzystających z instalacji wodociągowej na tle powiatu pułtuskiego oraz na tle województwa;
- prezentuje się niekorzystnie pod względem udziału procentowego osób korzystających z instalacji kanalizacji sanitarnej zarówno na tle powiatu pułtuskiego jak i na tle województwa;
- prezentuje się niekorzystnie pod względem udziału procentowego osób korzystających z gazu na tle powiatu pułtuskiego i niekorzystnie na tle województwa;
- ponadto zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca było większe od średniej powiatowej i od średniej wojewódzkiej.

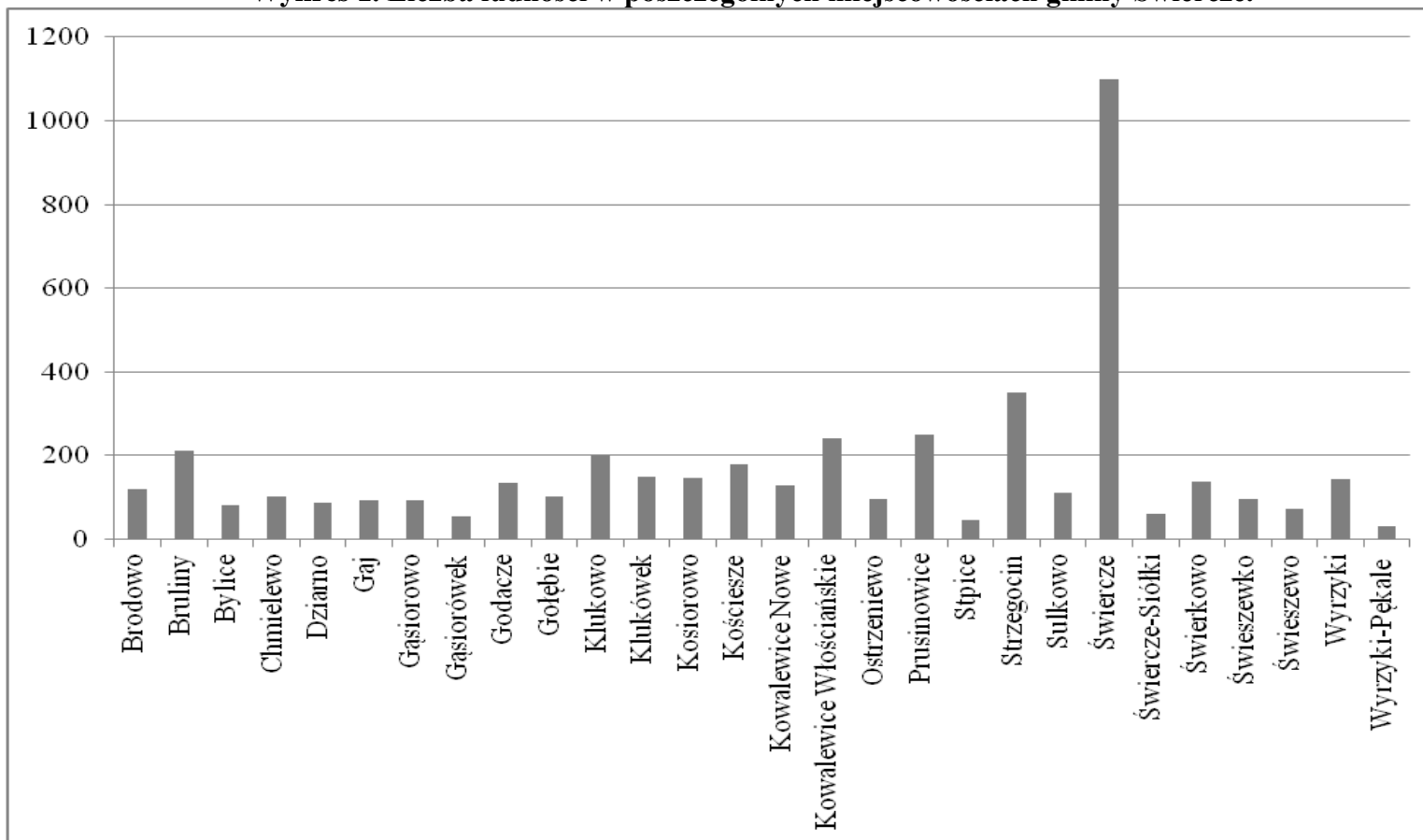
W tabeli nr 2 przedstawiono liczbę ludności gminy przypadającą na jej poszczególne miejscowości.

Tabela 2. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Świercze.

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba ludności
1.	Brodowo	120
2.	Bruliny	213
3.	Bylice	81
4.	Chmielewo	103
5.	Dziarno	86
6.	Gaj	92
7.	Gąsiorowo	93
8.	Gąsiorówek	56
9.	Godacze	136
10.	Gołębie	101
11.	Klukowo	200
12.	Klukówek	149
13.	Kosiorowo	148
14.	Kościeszce	179
15.	Kowalewice Nowe	130
16.	Kowalewice Włociańskie	242
17.	Ostrzeniewo	97
18.	Prusinowice	251
19.	Stpice	45
20.	Strzegocin	350
21.	Sulkowo	111
22.	Świercze	1100
23.	Świercze-Siółki	61
24.	Świerkowo	139
25.	Świeszewko	97
26.	Świeszewo	74
27.	Wyrzyki	144
28.	Wyrzyki-Pękale	32
RAZEM		4630

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy Świercze według stanu na XI.2019 r.

Wykres 1. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Świercze.

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy Świercze według stanu na XI.2019 r.

Rysunek 2. Podział gminy Świercze na sołectwa.

Źródło: Opracowanie własne.

1.3. Struktura użytkowania i przeznaczenia terenów

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę użytkowania gruntów gminy Świercze.

Tabela 3. Struktura użytkowania gruntów gminy Świercze.

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia geodezyjna w ha
użytki rolne	7955
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	979
pozostałe grunty	403
RAZEM	9337

Źródło: Opracowano na podstawie Wykazu gruntów gminy Świercze, stan na dzień 20.11.2019 r.

W strukturze użytkowania gruntów największą część zajmują użytki rolne (7955 ha), stanowiące około 85,19% całej powierzchni gminy. Drugą pozycję zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowiące niecałe 10,48% powierzchni gminy. Ostatnią pozycję tj. 4,31% zajmują pozostałe grunty.

1.4. Uzbrojenie terenu

W tabeli poniżej przedstawiono główne wskaźniki dotyczące uzbrojenia terenu gminy Świercze w infrastrukturę techniczną, dokonując przy tym porównania danych odnoszących się bezpośrednio do gminy Świercze z danymi dotyczącymi obszaru województwa mazowieckiego oraz powiatu pułtuskiego. Przedstawione dane pozyskano z informacji posiadanych przez Główny Urząd Statystyczny aktualnych na rok 2018.

Tabela 4. Główne wskaźniki dotyczące uzbrojenia terenu gminy Świercze na tle powiatu pułtuskiego i województwa mazowieckiego.

Lp.	Główne wskaźniki	województwo mazowieckie	powiat pułtuski	gmina Świercze
1.	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	90,3	88,3	79,9
2.	Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	69,4	42,7	14,3
3.	Korzystający z gazu w % ogółu ludności	52,7	13,4	0,0

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego na 2018 r.

Gmina Świercze prezentuje najniższy poziom wskaźników dotyczących ludności korzystającej z uzbrojenia terenu w % ogółu ludności, zarówno na tle powiatu pułtuskiego

jak i województwa mazowieckiego. W roku 2018 wskaźnik osób korzystających z kanalizacji w % ogółu ludności wyniósł 14,3%. Był on niemal pięciokrotnie niższy od wskaźnika wojewódzkiego oraz niemal trzykrotnie niższy od wskaźnika powiatowego. Największą dysproporcję, można zauważyć we wskaźniku korzystających z gazu w % ogółu ludności, gdyż na terenie gminy nie ma sieci gazowej.

2. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

2.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Głównym narzędziem w kształtowaniu ładu przestrzennego są obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie gminy Świercze obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- 1) uchwała Nr 228/XXXX/02 Rady Gminy Świercze z dnia 10 października 2002 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze (Świercze, Brodowo, Bruliny, Chmielewo, Gaj, Godacze, Klukowo, Klukówek, Kosiorowo, Kowalewice Włociańskie, Ostrzeniewo, Prusinowice, Stpice, Strzegocin, Sulkowo, Świercze Siółki, Świeszewko, Wyrzyki) – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 27, poz. 768 z dnia 18.01.2003; na obszarze określonym w ww. planie ustala się: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z możliwością lokalizacji usług nieuciążliwych dla funkcji mieszkaniowej, teren polowych upraw rolnych, tereny zabudowy rekreacyjnej, teren obiektów i urządzeń usług, rzemiosła i przetwórstwa rolnego;
- 2) uchwała Nr 226/XXXX/02 Rady Gminy Świercze z dnia 10 października 2002 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze (Świercze, Gołębie, Klukowo, Ostrzeniewo) – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 27, poz. 767 z dnia 21.01.2003 r; przedmiotem ustaleń zmiany planu jest wyznaczenie obszarów: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z możliwością lokalizacji kotłowni multimedialnej tereny zabudowy rekreacyjnej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej teren obiektów i urządzeń łączności – stacja bazowa cyfrowej telefonii komórkowej;
- 3) uchwała Nr 225/XXXX/02 Rady Gminy Świercze z dnia 10 października 2002 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze (Wyrzyki) – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 27, poz. 766 z dnia

28.01.2003 r.; przedmiotem ustaleń zmiany planu jest wyznaczenie terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;

- 4) uchwała Nr 224/XXXX/02 Rady Gminy Świercze z dnia 10 października 2002 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze (Świercze Siółki) – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 27, poz. 765 z dnia 18.01.2003 r; dla terenów objętych zmianą planu ustala się tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- 5) uchwała Nr 18/III/03 Rady Gminy Świercze z dnia 13 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Świercze (Klukowo) – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 117, poz. 2849 z dnia 30.04.2003 r; dotyczy ustaleń głównie dla terenów projektowanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- 6) uchwała Nr 17/III/03 Rady Gminy Świercze z dnia 13 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Świercze (Klukówek, Kowalewice Włościańskie, Prusinowice, Strzegocin, Świeszewko) – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 117, poz. 2848 z dnia 30.04.2003 r; ustalenia dotyczą terenów zabudowy rekreacyjnej oraz terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- 7) uchwała Nr 21/III/03 Rady Gminy Świercze z dnia 13 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Świercze (Bruliny) – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 117, poz. 2852 z dnia 30.04.2003 r.; ustalenia dotyczą terenów zabudowy rekreacyjnej;
- 8) uchwała Nr 19/III/03 Rady Gminy Świercze z dnia 13 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Świercze (Sulkowo) – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 117, poz. 2850 z dnia 30.04.2003 r; ustalenia dotyczą terenów zabudowy rekreacyjnej;
- 9) uchwała 20/III/03 Rady Gminy Świercze z dnia 13 lutego 2003 r.. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Świercze (Gołębie) – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 117, poz. 2851 z dnia 30.04.2003 r.; ustalenia dotyczą terenu zabudowy rekreacyjnej;
- 10) uchwała Nr 80/XIV/07 Rady Gminy Świercze z dnia 6 grudnia 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Świercze – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 38, poz. 369 z dnia 25.03.2008 r. na obszarze określonym w ww. planie ustala się: tereny zabudowy mieszkaniowej

jednorodzinnej, tereny usług i administracji, zdrowia, oświaty, sportu, obsługi rolnictwa i inne, tereny dróg publicznych, tereny linii kolejowej E 65 Warszawa Gdańsk, tereny dróg wewnętrznych i polnych, tereny zieleni izolacyjnej, ewidencyjne tereny leśne, tereny rolne, tereny infrastruktury technicznej;

- 11) uchwała Nr 81/XIV/07 Rady Gminy Świercze z dnia 6 grudnia 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu projektowanej oczyszczalni ścieków dla gminy Świercze położonego na gruntach wsi Ostrzeniewo – ogłoszona w Dz. U. Woj. Maz. z 2008 r. Nr 38 poz. 1370; na obszarze określonym w ww. planie ustala się: teren przeznaczony pod oczyszczalnię ścieków, teren rezerwy w przypadku konieczności zwiększeni liczby obsługiwanych przez oczyszczalnię użytkowników lub zastosowanie technologii bardziej terenochłonnej, tereny zadrzewione młodziakiem sosnowych, tereny upraw rolniczych, ciągi komunikacyjne,
- 12) uchwała Nr 212/XXXIV/2018 Rady Gminy Świercze z dnia 10 kwietnia 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części wsi Klukówek – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz., poz. 4944 z dnia 7 maja 2018 r. na obszarze określonym w ww. planie ustala się: tereny zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem usług, tereny zabudowy rekreacji indywidualnej, tereny lasów, tereny upraw rolnych, wody otwarte, tereny dróg publicznych, tereny dróg wewnętrznych;
- 13) uchwała Nr 97/XIII/2019 z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Świercze dla części obszaru miejscowości Świercze, obejmującego działkę oznaczoną nr 3/5, – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz., poz. 1184 z dnia 23 stycznia 2020 r. na obszarze określonym w ww. planie ustala się: teren urządzeń służących obsłudze transportu drogowego (parking i urządzenia obsługi codziennej pojazdów), oraz teren podstacji energetycznej i stacji transformatorowych;
- 14) uchwała Nr 82/XI/2019 z dnia 31 października 2019 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części wsi Klukowo – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz., poz. 14682 z dnia 10 grudnia 2019 r., na obszarze określonym w ww. planie ustala się: tereny zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem usług, tereny zabudowy produkcyjnej i usługowej, tereny cmentarzy, tereny lasów, tereny zieleni nieurządzonej, tereny upraw rolnych, wody otwarte, tereny dróg publicznych.

Dodatkowo Rada Gminy Świercze podjęła:

- 1) uchwałę nr 70/IX/2019 z dnia 1 sierpnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Świercze – obszar wskazany do objęcia planem obejmuje centralną część miejscowości Świercze;
- 2) uchwałę nr 183/XXIII/2021 z dnia 22 kwietnia 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu geodezyjnego Bruliny – obszar wskazany do objęcia planem obejmuje obręb Bruliny.

Obszar objęty ustaleniami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Świercze wynosi około 514,881 ha, co stanowi około 5,5% całej powierzchni gminy. Uchwałami o przystąpieniu objęto obszar o łącznej powierzchni około 799 ha.

2.2. Decyzje o ustaleniu warunków zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

Na podstawie obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla terenów, dla których gmina nie posiada aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, realizacja inwestycji jest możliwa po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie wydawanych decyzji na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018, wyszczególniając, jakiego rodzaju zabudowy dotyczyły.

Tabela 5. Wydane decyzje o warunkach zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.

Rodzaj zabudowy	2014	2015	2016	2017	2018
zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	30	50	97	154	178
zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	-	-	-	-	-
zabudowa usługowa	0	1	4	1	0
inwestycje celu publicznego	4	4	9	8	13
inne	39	44	10	5	18
Razem	69	95	111	168	209

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2014-2018 w gminie Świercze wydano łącznie 614 decyzji o warunkach zabudowy (średnio 122 decyzje w skali roku) oraz 38 o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (średnio 7 decyzji w skali roku). W analizowanych latach można zauważyć tendencję wzrostową liczby wydawanych decyzji, różnica między analizowanymi latami wynosi 127 decyzji. Łącznie najwięcej decyzji o warunkach zabudowy wydano w roku 2018 (196). W analizowanym okresie najwięcej decyzji dotyczyło zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W analizowanych latach 2014-2018 na terenie gminy Świercze nie wydano żadnej decyzji dotyczącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego dokonano analizy porównawczej ilości wydanych decyzji o warunkach zabudowy na terenie gminy Świercze w odniesieniu do poszczególnych gmin powiatu pułtuskiego oraz powiatu ogółem w latach 2014-2018.

Tabela 6. Analiza ilości wydanych decyzji o warunkach zabudowy na terenie gminy Świercze na tle gmin powiatu pułtuskiego i powiatu ogółem w latach 2014-2018.

Lp.	Nazwa gminy	2014	2015	2016	2017	2018
1.	Gzy	29	28	27	36	31
2.	Obryte	34	34	43	40	51
3.	Pokrzywnica	65	56	79	62	84
4.	Pułtusk	136	99	175	168	159
5.	Świercze	69	95	111	160	196
6.	Winnica	43	54	53	70	75
7.	Zatory	<i>brak danych</i>	<i>brak danych</i>	<i>brak danych</i>	<i>brak danych</i>	<i>brak danych</i>
POWIAT PUŁTUSKI		369	357	482	526	582

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Jak wynika z powyższej tabeli, gmina Świercze znajduje się w czołówce pod względem ilości wydawanych decyzji o warunkach zabudowy w powiecie pułtuskim w analizowanym przedziale czasowym. Największą liczbę wydanych decyzji zanotowała gmina Pułtusk, w której wydano łącznie 737 decyzji, najmniejszą zaś gmina Gzy ze średnio 30 decyzjami każdego roku.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2014-2018 na terenie powiatu pułtuskiego wydano łącznie 2316 decyzji o warunkach zabudowy oraz 416 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ilość wydanych decyzji w gminie Świercze o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego stanowi 9,13%, a o warunkach zabudowy stanowi 27,24% wszystkich decyzji

wydanych w powiecie w analizowanych ramach czasowych.

3. Uwarunkowania wynikające z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy

Strategia rozwoju gminy Świercze nie zawiera diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. W obowiązującym dokumencie nie przeprowadzono ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju przed jej przyjęciem.

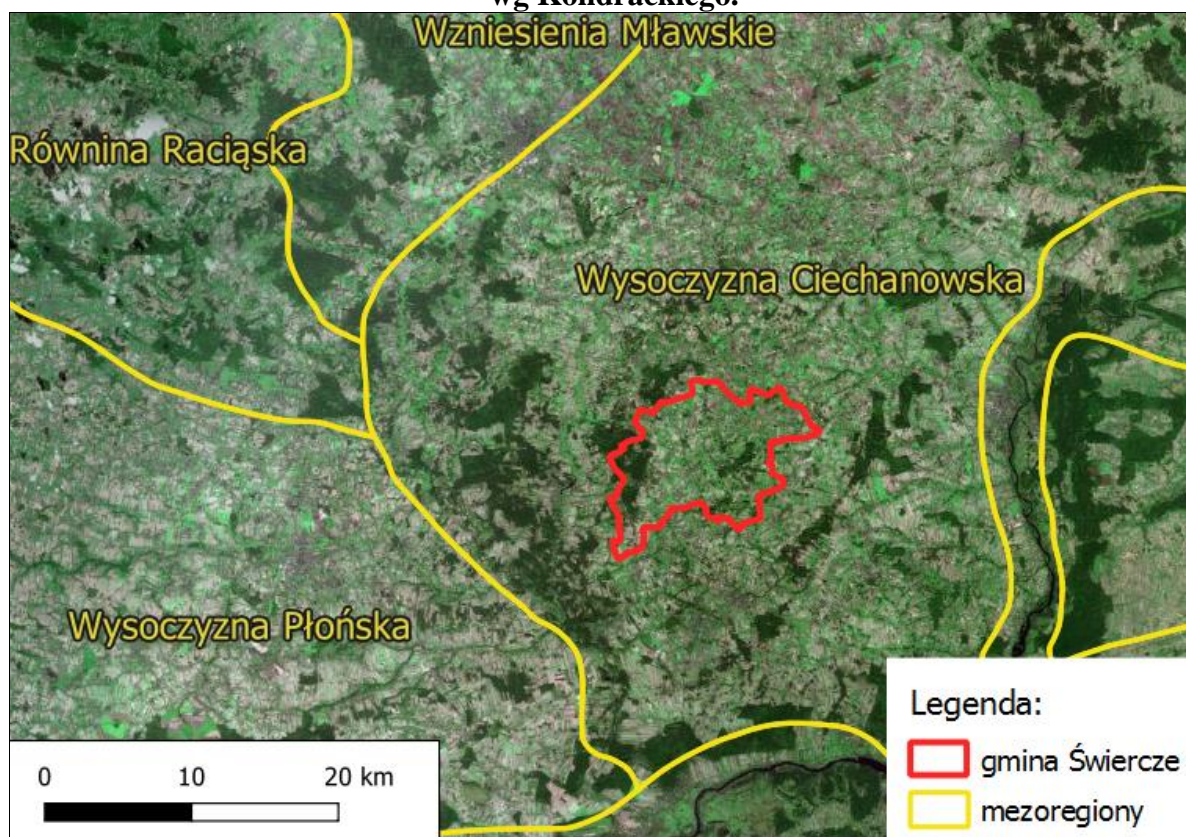
4. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

4.1. Położenie fizycznogeograficzne

Według **regionalizacji fizyczno-geograficznej Kondrackiego** (2009) obszar położony jest w mezoregionie Wysoczyzny Ciechanowskiej (318.64) która jest regionem naturalnym w środkowej części Niziny Północnomazowieckiej, między Równiną Kurpiowską na północnym wschodzie i Wzniesieniami Mławskimi na północnym zachodzie a Kotliną Warszawską na południu oraz dolinami: Wkry na zachodzie i Narwi na wschodzie:

- Prowincja – Niż Środkowoeuropejski,
- Podprowincja – Niziny Środkowopolskie,
- Makroregion – Nizina Północnomazowiecka,
- Mezoregion – Wysoczyzna Ciechanowska.

Rysunek 3. Położenie Gminy Świercze na tle podziału fizyczno-geograficznego Polski wg Kondrackiego.

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne (opracowanie własne).

4.2. Rzeźba terenu i budowa geologiczna

Wysoczyzna Ciechanowska, na której położona jest gmina Świercze kształtowała się głównie pod wpływem procesów akumulacji lodowcowej w czasie recesji ostatniego lądolodu stadiału Wkry zlodowacenia środkowopolskiego. Powstały wtedy zasadnicze elementy dzisiejszej rzeźby terenu, w tym silnie zdenudowana wysoczyzna morenowa zajmująca przeważającą część powierzchni gminy. Wieś gminna położona jest w obrębie kulminacji tej wysoczyzny. Najwyższy punkt – rzędna 158 m n.p.m. znajduje się we wschodniej części wsi. Stąd teren obniża się w kierunku północnym do około 152,5 m n.p.m.

Obniżenie w kierunku południowo – zachodnim – do ca 148 m n.p.m. w rejonie dolinki erozyjno-denudacyjnej rzeki Turki wypełnia piaszczysty sandr o urozmaiconej powierzchni, utworzony jako szlak odpływu wód roztopowych z przed czoła lądolodu do Kotliny Warszawskiej.

Obszar gminy pokryty jest utworami czwartorzędowymi o miąższości dochodzącej do 70 m, należącymi do zlodowacenia środkowopolskiego. Na powierzchni dominują gliny oraz gliny piaszczyste morenowe będące efektem deglacjacji frontalnej lądolodu fazy

nasielskiej stadiału Wkry. Równocześnie powstały zbudowane z piasków i żwirów moreny czołowe, ozy i kemy oraz piaski lodowcowe z głazami w strefie czołowo-morenowej.

W środkowej i południowej części gminy utworzyło się zastoisko, gdzie osadzały się mułki. W późniejszym etapie deglacjacji, gdy lądolód znajdował się na północ od analizowanego terenu, sypany był sandr zbudowany z piasków wodnolodowcowych. Po całkowitym zaniku lądolodu rozpoczął się proces erozji i denudacji. Z tego okresu pochodzą piaszczyste pokrywy eluwialne pochodzące z rozmycia glin zwałowych oraz deluwia na stokach.

Najmłodsze osady powstały w holocenie – torfy, namuły i piaski aluwialne, wypełniające obniżenia i dolinki.

Na obszarze opracowania w większości występują gliny zwałowe, ich zwietrzliny oraz piaski i żwiry lodowcowe są to tereny przydatne do zabudowy ze względu na dobrą nośność. Oprócz tego występują żwiry, piaski i gliny moren czołowych w południowej części, piaski i żwiry sandrowe w zachodniej części oraz ropy, mułki i piaski zastoiskowe zlokalizowane w środkowej części gminy Świercze. Najmniejszym utworem geologicznym na terenie analizy są piaski i mułki kemów zlokalizowane w północnej części gminy.

Po uwzględnieniu wyłączeń, dla pozostałej powierzchni, wyróżniono:

- obszary o warunkach korzystnych dla budownictwa, na których występują grunty spójne znajdujące się w stanie półzwałowym i twaroplastycznym oraz grunty niespoiste średnio-zagęszczone i zagęszczone, na których nie występują zjawiska geodynamiczne, a zwierciadło wód gruntowych znajduje się na głębokości większej niż 2 m,
- obszary o warunkach niekorzystnych, utrudniających budownictwo, gdzie występują grunty słabonośne (grunty organiczne, grunty spójne w stanie miękoplastycznym i plastycznym, grunty niespoiste luźne), rejonów w obrębie których zwierciadło wody gruntowej znajduje się na głębokości mniejszej niż 2 m p.p.t., tereny podmokłe i zabagnione.

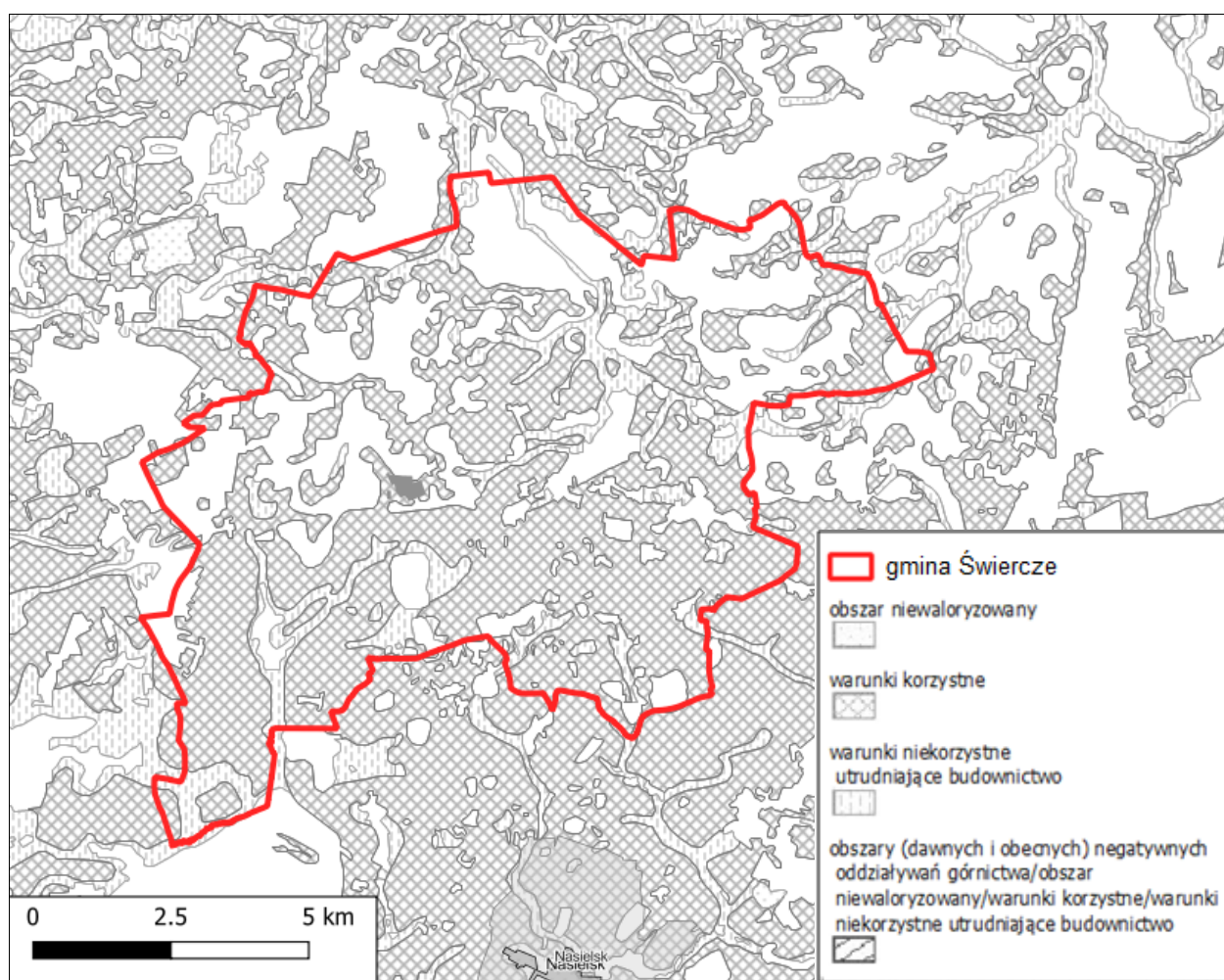
Dominujące znaczenie przy tej ocenie ma poziom wód gruntowych, który jest decydujący o możliwości zabudowy. Dotyczy to szczególnie terenów podmokłych, bagiennych, zagłębień bezodpływowych, dolin rzecznych, meandrujących rzek: Wkry, Sony i ich dopływów z dorzeczami (Naruszewki, Turki, Nasielnej i innych bezimiennych cieków).

W granicach omawianego terenu warunki korzystne występują na przeważającej części obszaru wysoczyznowego zbudowanego z glin zwałowych należących do zlodowaceń

środkowopolskich (morenowych, małoskonsolidowanych), obszarów gruntów piaszczystych z głazami i piaszczysto-żwirowych moren czołowych, ozów i kemów. Niekorzystne warunki geologiczno-inżynierskie, w różnym stopniu utrudniające budownictwo, związane są z obszarami występowania gruntów słabonośnych (gruntów organicznych i gruntów spoistych w stanie plastycznym, a nawet miękkoplastycznym) oraz ze wszystkimi obszarami płytkiego występowania wód gruntowych (0–2 m p.p.t.).

Rysunek 4. Warunki podłoża budowlanego na terenie gminy Świercze.

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne (<http://msip.wrotamazowska.pl/>).

4.3. Złóża surowców

Obszar objęty opracowaniem nie należy do zasobnych w surowce mineralne. Na terenie gminy występują obecnie złoża kruszywa naturalnego – piasku ze żwirem o zasobach zarejestrowanych – złożo Prusinowice, złożo Świeszewko, złożo Świeszewko II oraz złożo Świeszewko III. Zasoby geologiczne złóż wynoszą 20 tys. ton dla złoża Prusinowice, 81 tys. ton dla złoża Świeszewko, 354 tys. ton dla złoża Świeszewko II oraz 442 tys. ton dla złoża

Świeszewko III. (wg Bilansu Kopalin z 31 XII 2017 roku).

Piaski różnych frakcji mogące mieć zastosowanie jako materiał budowlany i drogowy występują głównie na sandrze w zachodniej części gminy oraz w obrębie kemów. Miąższość i jakość ich są zmienne i mogą być eksploatowane na potrzeby lokalne. Z kolei piaski ze żwirami (pospółki) występują w pojedynczych wzniesieniach ozów i moren czołowych i należą do różnych frakcji. Są one przeważnie zapyłone i zaglinione. Mogą być zastosowane na potrzeby lokalne do produkcji wyrobów betonowych oraz dla drogownictwa.

Obecnie prowadzona jest jedynie eksploatacja piasku różnoziarnistego w Świeszewku. Kopaliną są głównie czwartorzędowe piaski różnoziarniste ze żwirem i domieszką otoczków, wykorzystywane dla potrzeb budownictwa indywidualnego i drogownictwa. Część dawnych wyrobisk poeksploatacyjnych została samoistnie porośnięta krzewami i zalesiona, na części została przeprowadzona rekultywacja w kierunku rolnym.

Na obszarze gminy są trzy rejony prognostyczne dla kruszywa naturalnego (Świerkowo, Świeszewko i Wyrzyki) oraz jedno dla ilów w rejonie wsi Godacze. Iły przydatne dla wyrobów ceramiki budowlanej występują prawdopodobnie jako większe soczewki wśród występujących na terenie gminy dużej ilości mułków zastoiskowych

4.4. Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym cały analizowany obszar znajduje się w dorzeczu Narwi – prawobrzeżnego dopływu rzeki Wisły. Zachodnia i południowa część gminy odwadniana jest przez dopływy Wkry, natomiast północna i wschodnia część za pośrednictwem Przewodówki i Niestępówki bezpośrednio do Narwi. Z niewielkiego – północnego i środkowego fragmentu gminy wody powierzchniowe odprowadzane są za pośrednictwem Kolnicy do rzeki Sony – lewobrzeżnego dopływu Wkry. Jest więc obszar gminy Świercze nie tylko terenem wododziałowym, ale jednocześnie źródłiskowym dla licznych cieków biorących początek w tym rejonie.

Większość cieków powierzchniowych to przekształcone antropogenicznie strumienie naturalne oraz rowy melioracyjne. Naturalny charakter zachowały na przeważającej długości rzeki Turka i Kolnica.

Głównymi ciekami przepływającymi przez gminę Świercze są:

- Kolnica jest lewobrzeżnym dopływem Sony o długości 25,52 km. Do Sony uchodzi powyżej m. Gołotczyzny w gminie Sońsk. Przez teren gminy Świercze przepływa w łącznej długości 12,821 km,
- Turka jest lewobrzeżnym dopływem Wkry, posiada długość 17,3 km oraz

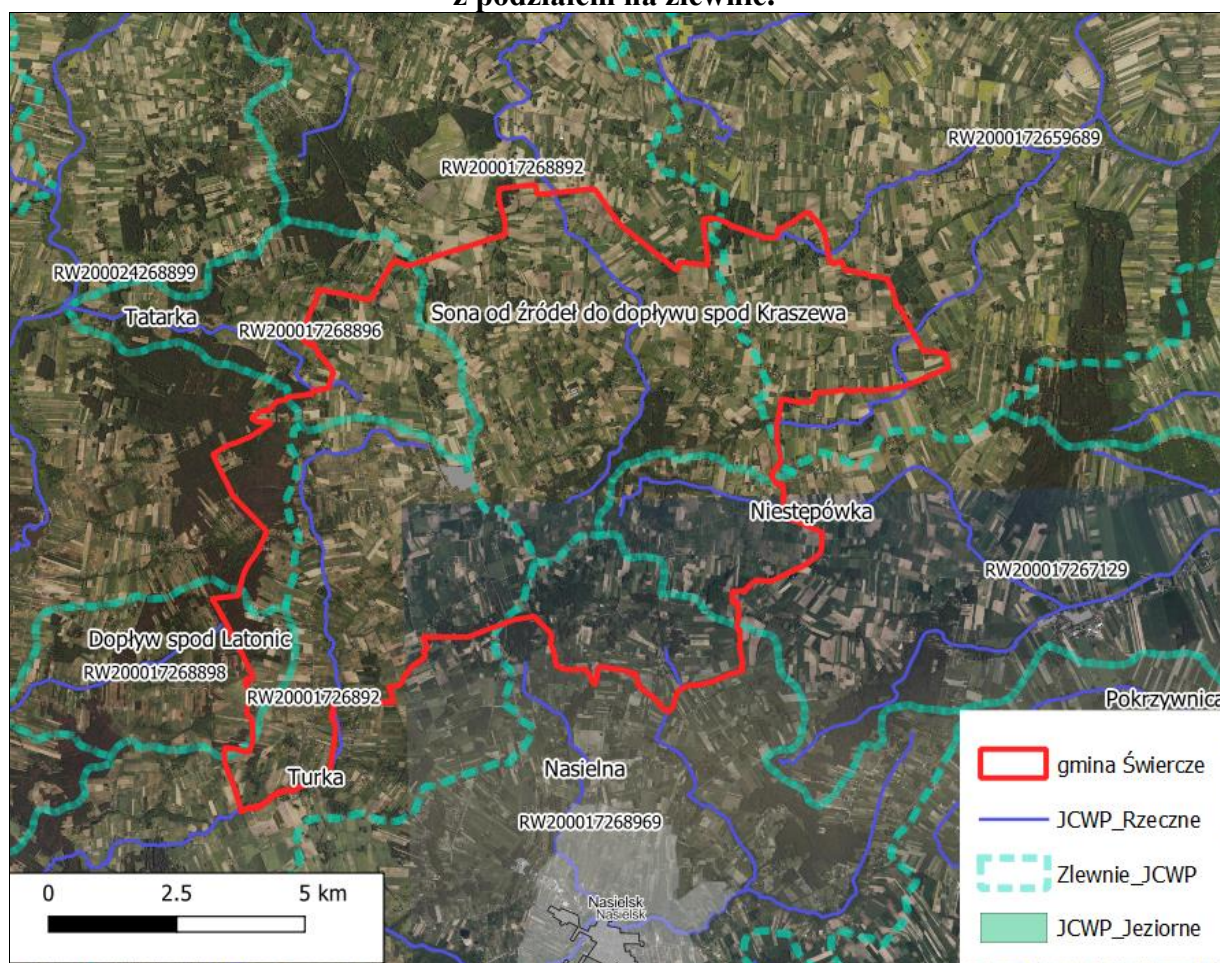
powierzchnię zlewni 46,9 km². Wpada do Wkry w pobliżu m. Popielżyn. Przez teren Gminy Świercze przepływa w łącznej długości 7,981 km,

- Tatarka (Struga) jest prawobrzeżnym dopływem Sony o długości 7,09 km i powierzchni dorzecza 23,1 km². Przez teren gminy Świercze przepływa w łącznej długości 1,77 km.

Przez gminę przepływają także rzeczne jednolite części wód powierzchniowych są to:

- jcwp rzeczna **Sona od źródeł do dopływu spod Kraszewa** RW200017268892 w północno-środkowej i środkowej części,
- jcwp rzeczna **Przewodówka** RW2000172659689 we wschodniej części gminy,
- jcwp rzeczna **Niestępówka** RW200017267129 przepływająca przez wschodnią część gminy,
- jcwp rzeczna **Tatarka** RW200017268896 w zachodniej części gminy,
- jcwp rzeczna **Turka** RW20001726892 w zachodniej części gminy,
- jcwp rzeczna **Nasielna** RW200017268969 w południowej części gminy.

Rysunek 5. Gmina Świercze na tle mapy jednolitych części wód powierzchniowych z podziałem na zlewnie.

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne (<http://geoportal.kzgw.gov.pl/>).

4.5. Wody podziemne

Na terenie gminy Świercze wody podziemne rozpoznane zostały w utworach trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Wśród osadów trzeciorzędowych warstwy wodonośne występują w utworach:

- oligocenu – z uwagi na niewielką miąższość piasków wodonośnych zalegających na głębokości 250 – 270 m i ich niskie parametry filtracyjne wydajność tego poziomu jest niewielka. Woda z tego poziomu charakteryzuje się dobrą jakością,
- miocenu - poziom ten występujący na głębokości 210 – 240 m charakteryzuje się znaczną wydajnością, lecz woda nie nadaje się do picia z uwagi na brunatne zabarwienie pyłem węglowym.

Podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia w wodę mają czwartorzędowe poziomy wodonośne. Z rozpoznania warunków hydrogeologicznych wynika, że na terenie gminy

Świercze w większości występują korzystne warunki zaopatrzenia w wodę tj. są możliwości uzyskania wydajności z pojedynczego otworu w wysokości 40 – 100 m³/godz.

Niekorzystne warunki występują w rejonie Klukowo – Świeszewko – Świerkowo oraz Kościeszce – Gaj – Wyrzyki tj. w zachodniej i północnej części gminy. Potencjalne wydajności pojedynczych studni 2- 10 m³/godz. a nawet poniżej 2 m³/godz. wskazują na deficyt wód podziemnych.

Najbardziej wydajny poziom wodonośny związany jest z występowaniem osadów rzecznych w kopalnej dolinie na głębokości 50 – 70 m. Wydajność płytszych warstw wodonośnych jest niższa, a ich przestrzenne rozmieszczenie jest stosunkowo słabo rozpoznane z uwagi na nieliczne udokumentowane wiercenia.

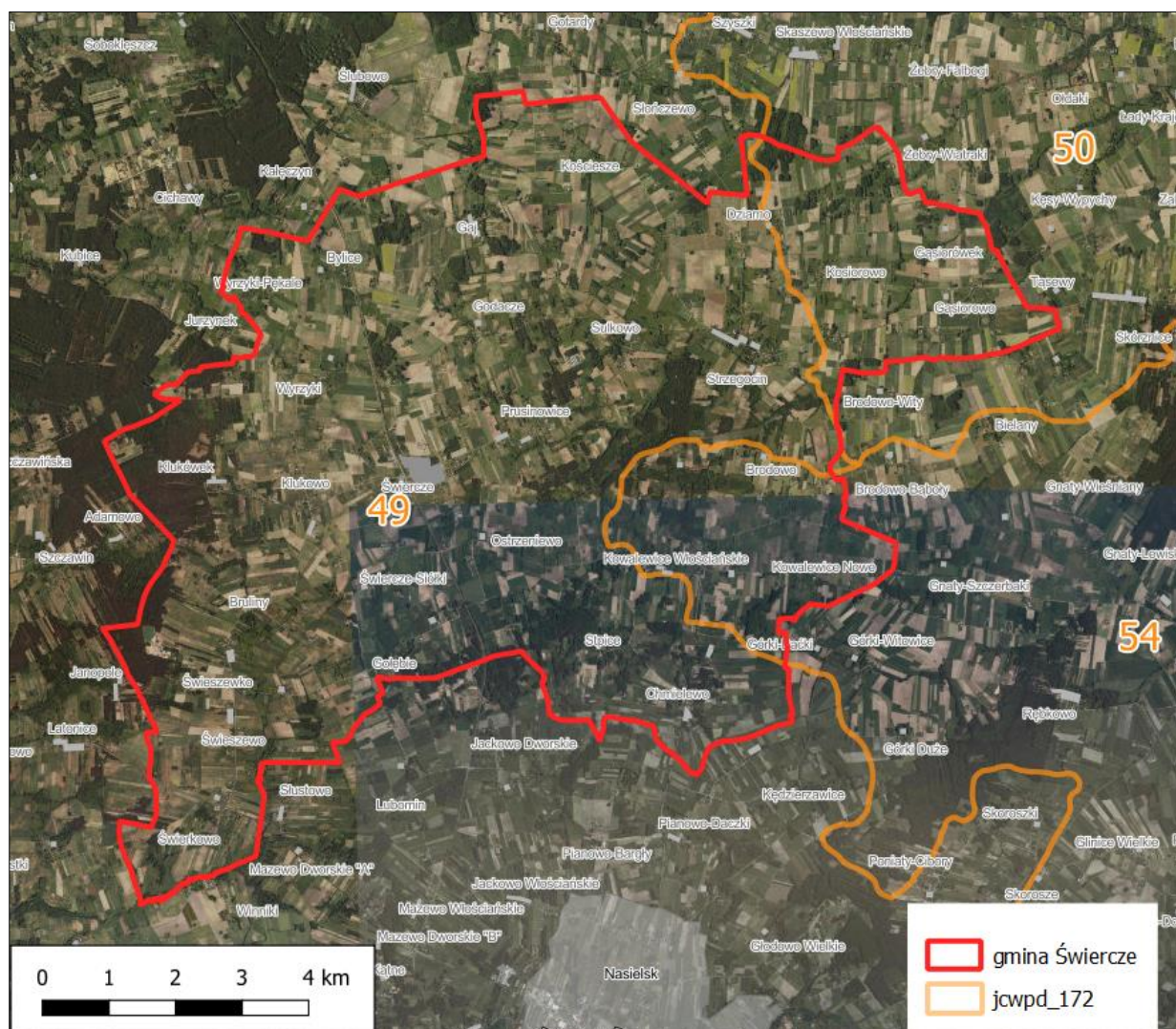
Wody podziemne na terenie opracowania należą do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 215 Subniecka warszawska oraz GZWP nr 215A Subniecka warszawska część centralna. Zbiornik GZWP nr 215 nie posiada szczegółowej dokumentacji hydrogeologicznej. Słabo rozpoznany zbiornik wód podziemnych w utworach trzeciorzędowych GZWP Subniecka warszawska jest to największy zbiornik wód artezyjskich w Polsce.

Zgodnie z definicją podaną w Ramowej Dyrektywie Wodnej, **jednolite części wód podziemnych** obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiającą pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Obszar opracowania studium położony jest w większości w zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych nr 49. Północno-wschodnia część gminy położona jest w zasięgu JCWPd nr 50, a środkowo-wschodnia w zasięgu JCWPd nr 54. Położenie obszaru analizy na tle JCWPd wg podziału na 172 JCWPd przedstawia *Rysunek 6*.

Rysunek 6. Lokalizacja gminy Świercze na tle JCWPd.

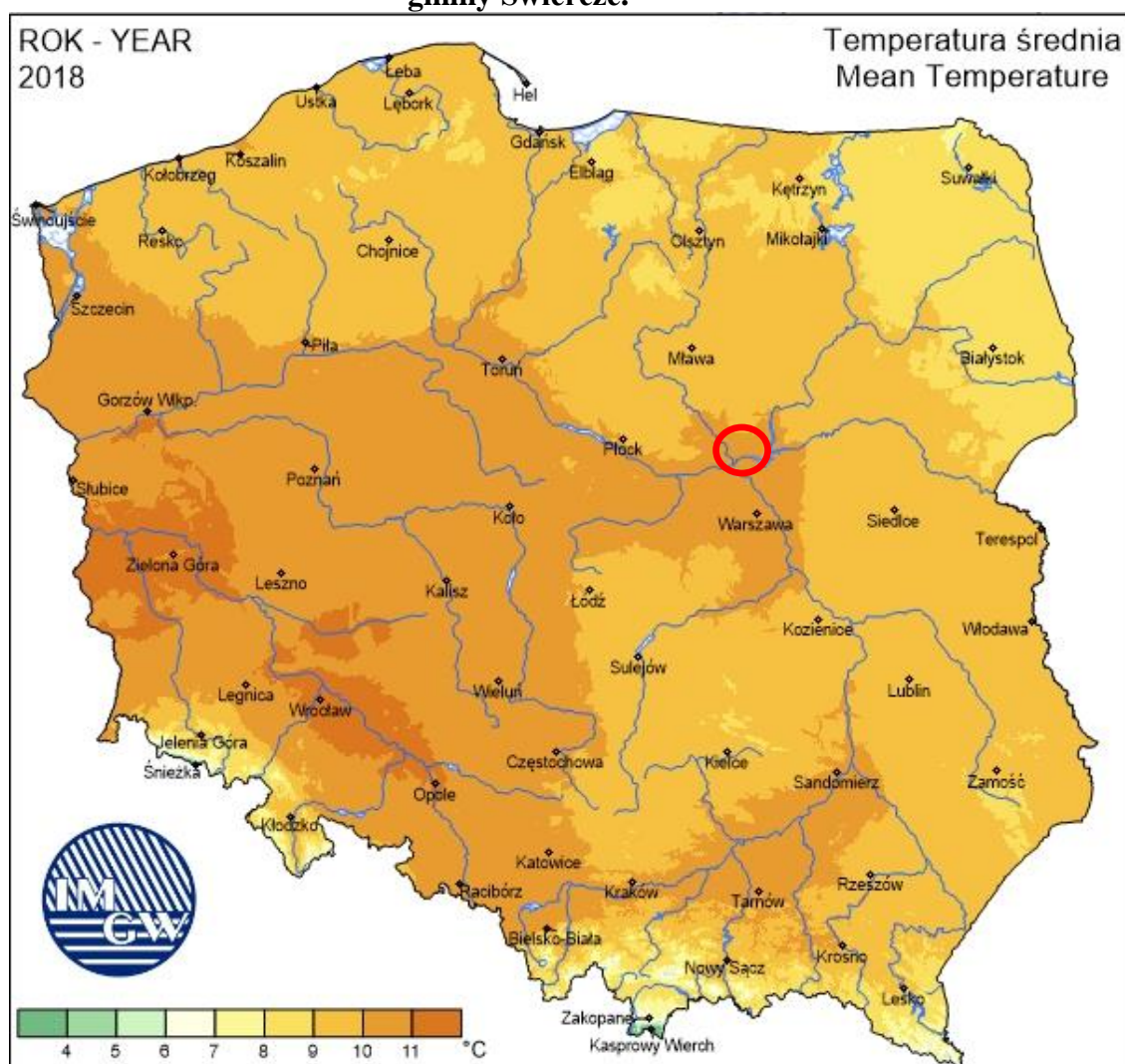

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne (<http://geoportal.kzgw.gov.pl/>).

4.6. Klimat

Warunki klimatyczne gminy Świercze nie różnią się zasadniczo od sąsiednich terenów. Dobre warunki klimatyczne dotyczą wysoczyzn, doliny rzek stanowią natomiast typowe obszary akumulacji i zalegania chłodnego powietrza oraz występowania częstych inwersji termicznych. Jest to obszar o najmniejszych opadach atmosferycznych poniżej 495 mm rocznie.

Rysunek 7. Średnia temperatura na terenie Polski w 2018 r. z uwzględnieniem położenia gminy Świercze.

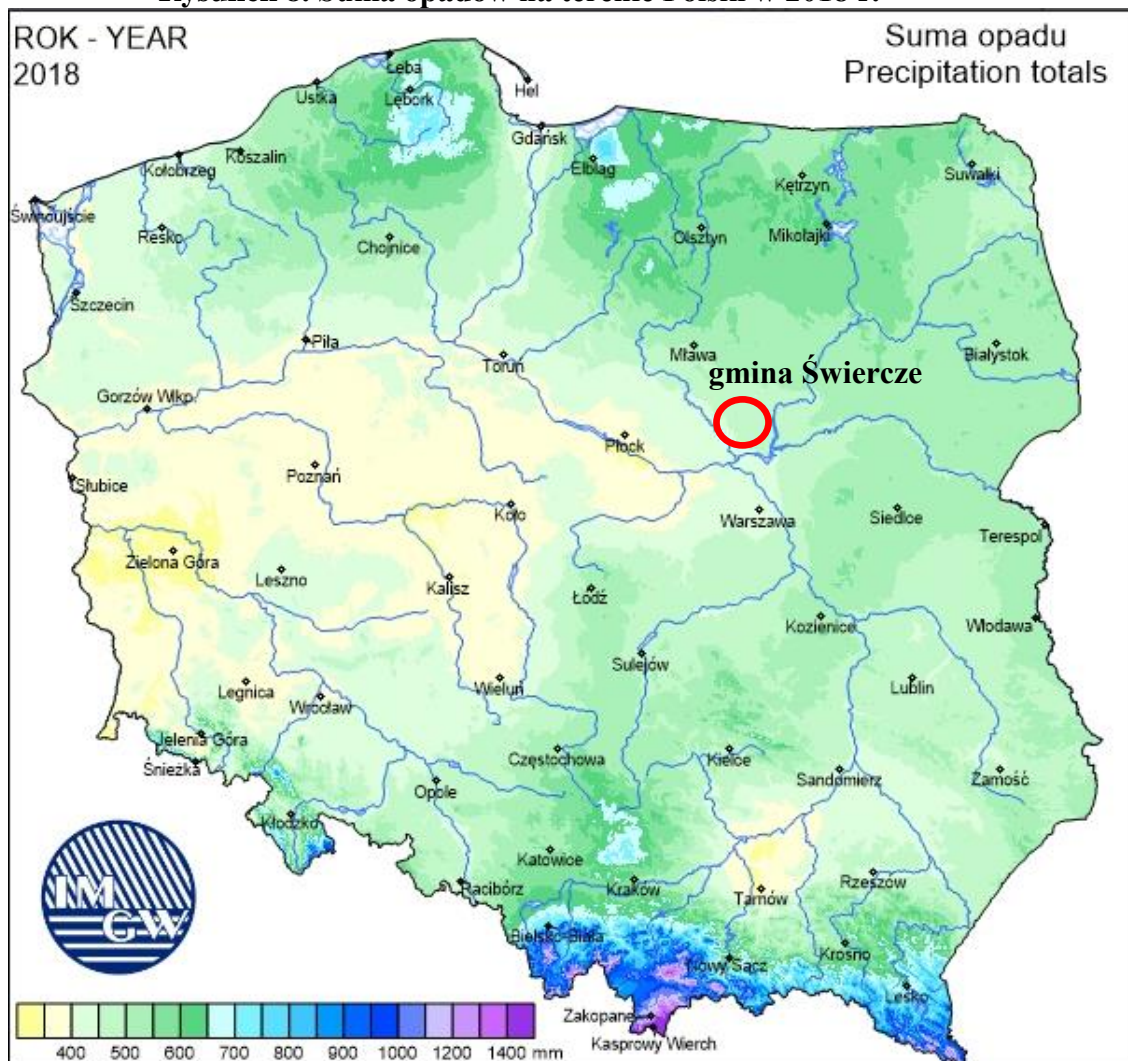
Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne (<http://klimat.pogodynka.pl/pl/>).

Doliny rzek stanowią natomiast typowe obszary akumulacji i zalegania chłodnego powietrza oraz występowania częstych inwersji termicznych. Niezależnie od powietrza chłodnego zalegającego w dolinach następuje akumulacja zimnych mas z terenów wyżej położonych, które jako cięższe grawitacyjnie zsuwają się po zboczach z górnych odcinków dolin. Spływ najintensywniej odbywa się wzdłuż lokalnych obniżień cieków. W związku z dużą wilgotnością często występują mgły mające bardzo niekorzystny wpływ na warunki klimatyczne: skracają czas promieniowania słonecznego, utrudniają promieniowanie oraz rozpraszają zanieczyszczenia.

Obszary położone poza dolinami rzek oraz terenowymi obniżeniami o zwierciadle wód gruntowych zalegającym poniżej 2 m, dostatecznie przewietrzane charakteryzują się dobrymi warunkami klimatu lokalnego.

Rysunek 8. Suma opadów na terenie Polski w 2018 r.

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne (<http://klimat.pogodynka.pl/pl/>).

Według mapy „Zasoby energii wiatru w Polsce” sygnowanej przez IMGW Oddział Warszawski Ośrodek Meteorologii Autor Halina Lorenc, teren opracowania leży w strefie II „bardzo korzystnej”.

Tabela 7. Parametry charakteryzujące klimat w gminie Świercze.

Parametr	Wartość
Średnia roczna temperatura powietrza	13°C
Średnia temperatura najchłodniejszego m-ca	-3,7°C
Średnia temperatura najcieplejszego m-ca	17,9°C
Średni roczny opad	495 mm
Średnia prędkość wiatru	od 3,2 m/s do 5,0 m/s

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne.

4.7. Gleby

Większość gleb na terenie gminy wytworzona jest z glin zwałowych moreny dennej w różnym stopniu spiaszczonych. Gleby wytworzone z piasków całkowitych stanowią ok. 25%. Typologia gleb jest mało zróżnicowana, przeważają gleby brunatne wyługowane i gleby bielcowe. Miejscowo w dnach dolin występują czarne ziemie zdegradowane.

W układzie przestrzennym gminy poszczególne typy gleb wykazują znaczne przemieszanie. W zachodniej części gminy przeważają bielice na piaskach gliniastych płytko podścielonych gliną. Obszary w części wschodniej, południowej i środkowej to mozaika gleb bielcowych i gleb brunatnych wyługowanych wytworzonych z piasków jak i glin piaszczystych.

Pod względem przydatności rolniczej przeważają (ok. 47% powierzchni gruntów ornych) gleby bardzo dobre i dobre zaliczane do kompleksu 2-go (pszenny dobry), 4-go (żytni bardzo dobry) i 8-go (zbożowo-pastewny mocny) i skupione są w środkowo-zachodniej i północno-wschodniej części gminy (Bylice, Wyrzyki, Świercze, Ostrzeniewo, Gołębie, Dziarno, Kosiorowo). Mniejsze izolowane płaty takich gleb występują również w rejonie wsi: Świerkowo, Bruliny, Godacze i Brodowo. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są do klasy IIIa, IIIb i IVa. Są to przeważnie gleby strukturalne o dobrze wykształconym poziomie próchnicznym, zasobne w składniki pokarmowe oraz posiadające w miarę prawidłowe stosunki wodne. Stanowią podstawową bazę dla produkcji rolnej gminy.

Gleby zaliczane do kompleksów 5-go (żytni dobry), 6-go (żytni słaby) i 9-go (zbożowo-pastewny słaby) zajmują ok. 45% gruntów ornych i występują na pozostałym obszarze gminy. W klasyfikacji bonitacyjnej zaliczane są do klasy IVa, IVb i V. Gleby te są dość wrażliwe na suszę, mają często słabą zdolność zatrzymywania wody, są mniej zasobne w składniki pokarmowe oraz lekkie do uprawy mechanicznej. Do głównych roślin uprawnych należą tu żyto, ziemniaki oraz niektóre warzywa, a także przy odpowiedniej agrotechnice jęczmień i niektóre odmiany pszenicy.

Gleby słabe jakościowo należące do kompleksu 7-go (żytni bardzo słaby) zajmują ok. 8% powierzchni gruntów ornych (głównie VI klasa bonitacyjna) i występują w postaci niewielkich izolowanych płatów w rejonie wsi: Gaj, Klukówek, Świeszewko, Prusinowice, Dziarno, Chmielewo i Sulkowo. Obszary takich gleb są rolniczo mało przydatne. Wskazane jest tu utrzymanie ekstensywnego poziomu produkcji rolnej lub zmiana przeznaczenia na cele nierolnicze – zalesienia.

W dolinach cieków i zagłębieniach bezodpływowych występują czarne ziemie

zdegradowane wytworzone najczęściej na piaskach naglinowych oraz płytkie gleby pobagiennie. Grunty te użytkowane są jako trwałe użytki zielone. Pod względem przydatności rolniczej zaliczane są głównie do kompleksu 2z – użytki zielone średnie.

4.8. Fauna i flora

W obrębie gminy Świercze funkcjonuje system powiązań przyrodniczych bazujący na dwóch podstawowych elementach:

- kompleksach leśnych i zadrzewieniach stanowiących rejony swobodnej migracji faunistycznej,
- dolinkach bocznych oraz obniżeniach i zagłębieniach bezodpływowych umożliwiających lokalne migracje faunistyczne oraz powiązania obiektów przyrodniczych w skali miejscowej. Ciągi te łączą się z ciągiem powiązań przyrodniczych o znaczeniu krajowym (wg koncepcji ECONET) funkcjonującym w dolinie Wkry oraz z ciągiem powiązań o znaczeniu międzynarodowym w dolinie Narwi i Wisły.

Na terenie gminy Świercze w miejscowościach położonych wśród upraw rolnych odnotowano 34 gniazda bociana białego, którego bytowanie ściśle jest związane z siedzibami ludzkimi, zbudowane w miejscowościach: Brodowo, Bruliny, Chmielewo, Dziarno, Gaj, Gąsiorowo, Godacze, Gołębie, Klukowo, Kosiorowo, Kościeszko Kowalewice Nowe, Kowalewice Włociańskie, Ostrzeniewo, Prusinowice, Stpice, Strzegocin, Sulkowo, Świeszewo, Świerkowo, Wyrzyki, Wyrzyki-Pękale. Niski stopień melioracji gruntów zachował duże połacie naturalnych łąk, pastwisk i podmokłych pól stanowiące miejsce żerowania bocianów poza obszarami ornych pól. Wśród awifauny terenów rolnych na uwagę zasługują gatunki lęgowe – błotniak zbożowy, dudek, ortolan, dzierzby, świergotki, pliszki, wilgi, słowiki, kuropatwy, skowronki, czajki, jaskółki, czy introdukowane bażanty. Wśród ssaków znaczna populacja sarny, zajęcy, lisów, dzików i zawędrowujące łosie. W terenach leśnych na uwagę zasługuje bocian czarny, myszołowy, kowalik, pełzacz, sikory, dzięcioły (czarny, zielony i pstry duży), ze ssaków – borsuk. Siedliska podmokłe znaczna populacja żurawi, zalatujące czaple siwe i białe oraz piętrzące wodę bobry.

4.9. Leśna przestrzeń produkcyjna

Większe zwarte kompleksy leśne występują w zachodniej części gminy w rejonie wsi Świeszewko i Klukówek oraz w środkowo-wschodniej części gminy w rejonie Prusinowic i Strzegocina. Pierwszy z wymienionych kompleksów jest fragmentem większego sięgającego

gminy Nowe Miasto, natomiast drugi jest odizolowany i nie kontaktuje się bezpośrednio z innymi kompleksami leśnymi. Pozostałe lasy zajmują niewielkie powierzchnie i występują w postaci płatów porzucanych wśród pól głównie w rejonie wsi Kowalewice i Stpice. Największy udział lasów w powierzchni ogółem (powyżej 10%) występuje w następujących sołectwach: Klukówek (49,6%), Świeszewko (22,9%), Stpice (21,4%), Strzegocin (21,1%), Wyrzyki-Pękale (11,4%), Prusinowice (10,7%), Kowalewice Włościańskie (10,1%). Najmniejszy udział lasów w powierzchni ogółem (poniżej 3%) występuje w sołectwach: Świercze-Siółki (0,7%), Klukowo (1,1%), Gąsiorowo (1,7%), Świeszewo (2,2%), Gaj (2,5%), Gąsiorówek (2,5%), Świerkowo (2,6%), Bylice (2,9%).

Przeważająca część lasów posiada drzewostan sztucznie wprowadzony, typu jednowiekowych i jednowarstwowych monokultur, wśród których dominują drzewostany sosnowe. Gatunkami uzupełniającymi są: brzoza, dąb, grab i olcha. Drzewostan pochodzący z naturalnego odnowienia występuje na siedliskach podmokłych oraz sporadycznie jako domieszka w starszych kompleksach leśnych. Wiek drzewostanu nie przekracza na ogół 60 lat – są to głównie młodniki, drągowiny i młode drzewostany w wieku nieprodukcyjnym.

Tabela 8. Leśnictwo na terenie gminy Świercze.

Powierzchnia lasów ogółem w ha	815
w tym lasy państwowe	309
Lesistość [%]	8,7

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, 2017, gmina Świercze.

Lasy państwowe znajdują się w administracji nadleśnictw Pułtusk i Płońsk. Należą do nich dwa zwarte kompleksy: Uroczysko Kacperowo i Strzegocin z drzewostanem starszym (w wieku powyżej 60 lat). Lasy niepaństwowe zajmują powierzchnię ok. 193 ha, które obejmują rozdrobnione zalesienia oraz fragmenty większych kompleksów, w sąsiedztwie których występują najuboższe kompleksy glebowe.

Na terenie gminy Świercze lasy ochronne występują w środkowej części gminy w Leśnictwie Świercze, Uroczysku Strzegocin. Są to lasy położone w obrębie wododziału między zlewnią rzeki Sony a Niestępówki, pełniące funkcje wodochronne m.in. regulują spływy powierzchniowe i sprzyjają retencji wód. Są to również lasy o wysokich walorach przyrodniczych. Położenie lasów ochronnych na terenie gminy Świercze przedstawia mapa Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie.

Mapa potencjalnej roślinności naturalnej Polski (J. M. Matuszkiewicz) wyznacza na terenie gminy następujące typy potencjalnych zbiorowisk roślinnych:

- *Fraxino-Alnetum* (zbiorowisko łągów niżowych) – łąg jesionowo-olszowy, który jest najpospolitszym w Polsce zbiorowiskiem niżowego lasu łągowego, obejmującym mokre lasy z panującą olszą czarną i domieszką jesionu, a w niektórych regionach także świerka. Cechą rozpoznawczą zespołu odróżniającą go od innych podobnych zbiorowisk jest stała, choć różna co do składu i liczebności, domieszka gatunków olsowych i częściowo szuwarowych. Są to tereny płaskie w dolinach wolno płynących cieków wodnych, a także obszary źródliskowe,
- *Tilio-Carpinetum* – grąd subkontynentalny. Jest to wielogatunkowy las lipowo-dębowo-grabowy, stanowiący wschodnioeuropejską, subkontynentalną postać grądu, występuje w zasadzie w obszarach bezbukowych. Obecność lipy drobnolistnej w drzewostanie nie jest sama przez się cechą rozpoznawczą zespołu, ponieważ ten gatunek uczestniczy również w budowie drzewostanu. Jest najsilniej zróżnicowanym zespołem grądu i najbardziej wielopostaciowym zbiorowiskiem leśnym w Polsce,
- *Potentillo albae-Quercetum* – świetlista dąbrowa, która reprezentuje związek obejmujący wschodnio-środkowoeuropejskie kserotermiczne lasy dębowe. Jest to zbiorowisko w typie siedliskowym lasu mieszanego z dominacją dębów oraz stałą naturalną domieszką sosny. Runo ma najbogatszy skład florystyczny ze wszystkich krajowych zespołów leśnych.

5. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

5.1. Ochrona zabytków w ujęciu prawnym i praktycznym

Ochronie prawnej podlegają zasoby dziedzictwa kulturowego rozumiane jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru bądź struktury przestrzennej o walorach historycznych, zabytkowych, estetycznych lub artystycznych. Zasoby dziedzictwa kulturowego stanowią istotny element tożsamości świadczący o zachowaniu ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Zabytek według Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840) to rzecz (nieruchomość, np. budynek, cmentarz lub krajobraz kulturowy albo rzecz ruchoma, np. dzieło sztuki użytkowej, obraz, rzeźba, znalezisko archeologiczne) lub zespół rzeczy, które są dziełem człowieka lub są związane

z jego działalnością i stanowią świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, a które powinny być zachowane ze względu na swoją wartość artystyczną, naukową i historyczną.

Zabytkami nieruchomymi są krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zieleni zaprojektowanej, także miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji. Zabytkami nieruchomymi są także stanowiska archeologiczne.

Formami ochrony prawnej zabytków są:

- wpis do rejestru zabytków;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Obecnie obowiązuje podział na:

- zabytki nieruchome – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości;
- zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych;
- zabytki archeologiczne – zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Wszystkie zabytki łącznie (z dziedziny budownictwa, rzemiosła, sztuki, archeologii i zabytkowej zieleni) stanowią zasoby dziedzictwa kulturowego.

5.2. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

W granicach gminy Świercze znajdują się obiekty zabytkowe, które zostały wpisane do rejestru zabytków, na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Tabela 9. Wykaz zabytków nieruchomych w granicach gminy Świercze wpisanych do rejestru zabytków.

Lp.	Nazwa miejscowości	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu
1.	Gąsiorowo	kościół parafialny p.w. św. Mikołaja, XVIII w., dzwonnica, otaczający drzewostan	A-1127	2.04.1962
2.	Klukowo	dwór, murowany, 1923	A-256	14.01.1992
3.	Kościeszce	dwór w zewnętrznym obrysie murów, 4 ćw. XIX w.	A-32	13.02.2003
		cmentarzysko wczesnośredniowieczne, XI w.	194/79-881/70WA	30.11.1970
		aleja kasztanowca z brukową nawierzchnią	A-33	13.02.2003
4.	Kowalewice Włociańskie	park dworski, XIX w.	A-171	01.03.1976
5.	Strzegocin	zespół klasztorny pobernardyński XVIII w.: -kościół p.w. MB Szkaplerznej, -klasztor	A-115	19.03.1962
		park dworski XIX w.	A-172	1.03.1976
		dwór, mur ok. 1825 r.	A-172	22.10.1981

Źródło: Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Orientacyjna lokalizacja zabytków nieruchomych została wskazana w części graficznej Studium – załącznik nr 3 rysunek studium, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz załącznik nr 4 rysunek studium, kierunki zagospodarowania przestrzennego.

5.3. Obiekty włączone do wojewódzkiej ewidencji zabytków

W granicach gminy Świercze znajdują się także obiekty zabytkowe, które zostały włączone do wojewódzkiej ewidencji zabytków, na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Tabela 10. Wykaz zabytków nieruchomych w granicach gminy Świercze włączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Lp.	Nazwa miejscowości	Obiekt	Nr działki
1.	Bruliny	pozostałość parku dworskiego, k. XIX w.	278
2.	Bruliny	dom nr 11, drew., ok. 1930	175/1
3.	Gąsiorówek	pozostałość parku, k. XIX w.	27

4.	Klukowo	cmentarz parafialny rzym. kat., 1 poł. XIX w.	49
5.	Kościesze	pozostałość parku, poł. XIX w.	66/2
6.	Kowalewice Włociańskie	dwór, mur., 1912	15/4
7.	Strzegocin	dom nr 25, drewn., ok. 1900	62
8.	Strzegocin	dom nr 73, drewn., 1 ćw. XX w.	132/1
9.	Strzegocin	figurka przydrożna, mur., XVIII w.	47/3
10.	Strzegocin	cmentarz parafialny rzym-kat., 1 poł. XX w.	268
11.	Świercze	dom ul. Pułtуска 32, drewn., 1 ćw. XX w.	42
12.	Wyrzyki	wiatrak, drewn., XIX w.	90

Źródło: Wojewódzki Konserwator Zabytków, stan na kwiecień 2021 r.

5.4. Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków

Zarządzeniem nr 57/2012 z dnia 31 grudnia 2012 r. Wójt Gminy Świercze przyjął Gminną Ewidencję Zabytków dla Gminy Świercze. Do wyżej wymienionego zarządzenia podjęto dwie zmiany (Zarządzenie nr 83/2015 z dnia 31 grudnia 2015 r. oraz Zarządzenie nr 41A z dnia 24 lipca 2019 r. w sprawie zmian w Gminnej Ewidencji Zabytków).

Tabela 11. Wykaz zabytków ujętych w Gminnej ewidencji zabytków.

Lp.	Adres	Obiekt	Nr działki
1.	Bruliny 11	Budynek mieszkalny Nr 11	175/1
2.	Bruliny	Pozostałości parku dworskiego	278
3.	Bruliny	Kapliczka przydrożna	172
4.	Gąsiorowo	Kościół filialny pw. Św. Mikołaja wraz z dzwonnica oraz otaczającym drzewostanem	63
5.	Gołębie	Kapliczka przydrożna	12
6.	Klukowo	Dwór murowany	58
7.	Klukowo	Cmentarz parafialny	49
8.	Kościesze	Aleja kasztanowcowa z brukową nawierzchnią	46/1
9.	Kościesze 1	Dwór	66/2
10.	Kościesze	Cmentarzysko wczesnośredniowieczne	42/1
11.	Kowalewice Włociańskie 50	Park podworski	15/2, 15/3, 15/4
12.	Kowalewice Włociańskie 50	Dwór	15/4
13.	Prusinowice	Kapliczka przydrożna	177/2
14.	Stpice	Kapliczka przydrożna	28/2
15.	Strzegocin	Zespół Klasztorny pobernardyński: - kościół pw. Matki Boskiej	387, 59/2

		- klasztor	
16.	Strzegocin	Zespół podworski: - dwór - park krajobrazowy	231/3
17.	Strzegocin 73	Budynek mieszkalny Nr 73	132/1
18.	Strzegocin 38	Budynek mieszkalny Nr 38	62
19.	Strzegocin	Kapliczka przydrożna	47/3
20.	Strzegocin	Cmentarz parafialny	268
21.	Świercze ul. Pułtуска 32	Budynek mieszkalny Nr 32	42
22.	Świercze-Siółki	Kapliczka przydrożna	49/3
23.	Wyrzyki	Wiatrak	90
24.	Ostrzeniewo	Kapliczka przydrożna	28/4
25.	Ostrzeniewo	Kapliczka przydrożna	12/4

Źródło: Dane Urzędu Gminy Świercze, stan na kwiecień 2021 r.

Orientacyjna lokalizacja obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków wraz z numeracją zgodną z powyższą tabelą została wskazana w części graficznej Studium – załącznik nr 3 rysunek studium, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz załącznik nr 4 rysunek studium, kierunki zagospodarowania przestrzennego.

5.5. Stanowiska archeologiczne

Zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności bądź ich śladów albo zabytek ruchomy będący tym wytworem. Na terenie gminy Świercze zewidencjonowano łącznie 186 nieruchomości zabytków archeologicznych.

Badania i ewidencja archeologiczna to proces ciągły uzależniony od różnorodnych czynników zewnętrznych, który wymaga systematycznej weryfikacji. Wyróżnia się dwa podziały nieruchomości zabytków archeologicznych:

- przestrzenne, który dzieli je na: eksponowane i nie eksponowane w terenie,
- funkcjonalne, który dzieli je na: stanowiska osadnicze, obronne, produkcyjne oraz sepulkralne.

W przyszłości nie wyklucza się odkrycia kolejnych stanowisk archeologicznych, których ochronę należy uwzględnić na dalszym etapie procesu planowania przestrzennego (pomimo ich braku w studium). Także zasięgi obecnych stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych mogą w przyszłości ulec korekcie w świetle wyników nowszych badań archeologicznych. Graficznie rozmieszczenie nieruchomości zabytków

archeologicznych przedstawiono na załączniku nr 3 – rysunek studium, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz na załączniku nr 4 – rysunek studium, kierunki zagospodarowania przestrzennego, a szczegółowy wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 12. Wykaz nieruchomości zabytków archeologicznych na terenie gminy Świercze.

L.p.	Nr stan. na obsz.	Miejscowość	Nr stan. w miejsc.	Funkcja	Kultura	Chronologia
Spis stanowisk archeologicznych na obszarze AZP 46-64						
1.	33	Gaj	9	śląd osadniczy		epoka brązu/wczesna epoka żelaza
				śląd osadniczy		późne średniowiecze
				śląd osadniczy		okres nowożytny
2.	34	Gaj	10	osada	łużycka lub kultura pomorsko-kloszowa	epoka brązu/wczesna epoka żelaza
				osada		wczesne średniowiecze
				osada		okres nowożytny
3.	35	Bylice	20	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
4.	32	Kościeszce	2	osada		wczesne średniowiecze
				osada		średniowiecze
				osada		okres nowożytny
5.	37	Kościeszce	3	cmentarzysko wczesnośredniowieczne		XI w.
Spis stanowisk archeologicznych na obszarze AZP 47-63						
1.	40	Klukówek	1	osada		średniowiecze
2.	41	Bruliny	1	osada		średniowiecze
Spis stanowisk archeologicznych na obszarze AZP 47-64						
1.	6	Bylice	1	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				śląd osadniczy		(XV?)XV-XVI w.
2.	7	Bylice	2	śląd osadniczy		mezolit
				osada		XVI-XVII w.
3.	8	Bylice	3	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada		XVI-XVII w.
4.	9	Bylice	4	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada		XV-XVIII w.
5.	10	Bylice	5	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze

				osada?		XVI-XVIII w.
6.	11	Bylice	6	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze?
				osada		XVI-XVII w.
7.	12	Bylice	7	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze?
				osada?		XVI w.
8.	13	Bylice	8	osada		(XIV?)XV-XVI w.
9.	14	Bylice	9	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze?
				osada		XVI w.
10.	15	Bylice	10	osada		XV?-XVI w.
11.	16	Bylice	11	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada		XVI-XVII w.
12.	17	Bylice	12	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada?		XVI-XVII w.
13.	18	Bylice	13	śląd osadniczy		XIII-XIV w.
14.	19	Bylice	14	śląd osadniczy		starożytność
				śląd osadniczy		XVI-XVII w.
15.	20	Bylice	15	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
16.	21	Bylice	16	śląd osadniczy		XIV-XVI w.
17.	22	Bylice	17	osada	łużycka?	starożytność
18.	23	Bylice	18	śląd osadniczy	łużycka	starożytność
				śląd osadniczy		późne średniowiecze
19.	24	Wyrzyki	1	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze?
				śląd osadniczy		XVI-XVII w.
20.	25	Wyrzyki	2	osada?		wczesne średniowiecze?
				osada?		XV-XVII w.(do XVIII?)
21.	26	Wyrzyki	3	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada?		XVI-XVII w.
22.	27	Wyrzyki	4	śląd osadniczy		starożytność
				osada		wczesne średniowiecze
				osada		XV-XVII w.
23.	28	Wyrzyki	5	śląd		starożytność

				osadniczy		
				osada		wczesne średniowiecze
				osada		XIV/XV-XVI w.
24.	29	Wyrzyki	6	śląd osadniczy		XVII-XVIII w.
25.	30	Wyrzyki	7	osada?		wczesne średniowiecze
				osada		XV-XVII w.
26.	31	Wyrzyki	8	śląd osadniczy		X-XIII w.
				osada		XVI-XVII w.
27.	32	Wyrzyki	9	osada		XV w.
28.	33	Wyrzyki	10	śląd osadniczy		XVI-XVII w.
29.	34	Klukowo	1	śląd osadniczy		starożytność
				śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				śląd osadniczy		XVI-XVII w.
30.	35	Klukowo	2	śląd osadniczy		XVI- 1 połowa XVII w.
31.	36	Klukowo	3	osada		XIII/XIV w.
				osada		XIV-XV w.
32.	37	Klukowo	4	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				śląd osadniczy		XIV-XV w.
				śląd osadniczy		XVII-XVIII w.
33.	38	Klukowo	5	śląd osadniczy		XVI w.
34.	39	Klukowo	6	śląd osadniczy		XIV-XV w.?
35.	40	Klukowo	7	śląd osadniczy		XV/XVI w.
36.	41	Klukowo	8	śląd osadniczy		XVI-XVII w.
37.	42	Klukowo	9	śląd osadniczy		XVII w.
38.	43	Klukowo	10	śląd osadniczy		starożytność
				śląd osadniczy		XVI w.
39.	44	Klukówek	1	śląd osadniczy		XV-XVI w.
40.	45	Klukówek	2	śląd osadniczy		XI-XIII w.
				śląd osadniczy		XV w.
41.	46	Klukówek	3	osada		wczesne średniowiecze

				osada		XVI-XVIII w.
42.	47	Gaj	1	osada	łużycka?	
				osada		XV-XVIII w.
43.	48	Gaj	2	śląd osadniczy	łużycka?	starożytność
				osada		XV-XVII w.
44.	49	Gaj	3	śląd osadniczy		starożytność
				śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada		XV-XVII w.
45.	50	Gaj	4	osada		XVI-XVIII w.
46.	51	Gaj	5	osada		XV?-XVII w.
47.	52	Gaj	6	osada		XIV-XVI w.
48.	53	Gaj	7	śląd osadniczy(osada?)		XV-XVI w.
49.	54	Gaj	8	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				śląd osadniczy		XV-XVII w.
50.	55	Godacze	1	śląd osadniczy		XV w.
51.	56	Godacze	2	śląd osadniczy		XV w.
52.	57	Godacze	3	śląd osadniczy		XVII w.
53.	58	Godacze	4	śląd osadniczy		XIV w.
54.	59	Godacze	5	śląd osadniczy		XV-XVI w.
55.	60	Godacze	6	osada		XV/XVI-XVII w.(do XVIII?)
56.	61	Godacze	7	osada?		XV-XVI w.
57.	62	Godacze	8	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze?
				śląd osadniczy		XIV w.
				śląd osadniczy		XVI-XVII w.
58.	63	Godacze	9	osada		wczesne średniowiecze
				śląd osadniczy		XVI-XVII w.
59.	64	Prusinowice	1	śląd osadniczy		XIV w.
60.	65	Prusinowice	2	śląd osadniczy		XV w.
61.	66	Prusinowice	3	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				śląd osadniczy		XV-XVI w.
62.	67	Prusinowice	4	śląd		wczesne

				osadniczy		średniowiecze
				śląd osadniczy		XV-XVI w.
63.	68	Prusinowice	5	śląd osadniczy		XIV-XVI w.
64.	69	Prusinowice	6	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada		XVI-XVII w.
65.	70	Prusinowice	7	śląd osadniczy		starożytność
				śląd osadniczy		wczesne średniowiecze?
				osada		XIV-XVI w.
66.	71	Prusinowice	7	śląd osadniczy (osada?)		XVI-XVII w.
67.	72	Sulkowo	28	śląd osadniczy (osada?)		XV-XVI w.
68.	73	Prusinowice	10	śląd osadniczy		XIII w.
				śląd osadniczy		XIV w.
69.	74	Prusinowice	11	osada		XVI-XVII w.
70.	75	Prusinowice	15	osada?		XV?-XVI w.
71.	76	Prusinowice	13	śląd osadniczy		XV-XVI w.
72.	77	Prusinowice	14	osada		X-XII w.
				osada		XV/XVI w.
73.	78	Prusinowice	15	osada		XI-XVIII w.
74.	79	Prusinowice	16	osada		XII-XIII w.
				osada		XIV-1 połowa XVI w.
75.	80	Prusinowice	17	osada?		XV-XVII w.
76.	81	Prusinowice	18	śląd osadniczy		XIV w.
				osada?		XV/XVI w.
77.	82	Prusinowice	19	śląd osadniczy		XII-XIII w.
				osada?		XV-XVII w.
78.	83	Prusinowice	20	śląd osadniczy		XV/XVI w.
79.	84	Prusinowice	21	śląd osadniczy		XV-XVI w.
80.	85	Prusinowice	22	śląd osadniczy		XVI w.
81.	86	Ostrzeniewo	1	osada?		XVI-XVII w.
82.	87	Ostrzeniewo	2	osada		wczesne średniowiecze
				osada		XVI-XVII w.
83.	88	Sulkowo	1	osada?		XV-XVI (do XVIII?)

84.	89	Sulkowo	2	śląd osadniczy		XV-XVI w.
85.	90	Sulkowo	3	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada		XV-XVII w.
86.	91	Sulkowo	4	osada		wczesne średniowiecze – XVII w.
87.	92	Sulkowo	5	osada		wczesne średniowiecze
				osada		XV-XVI
88.	93	Sulkowo	6	osada		XIV-XVI w.
89.	94	Sulkowo	7	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada		XIV-początek XVI
90.	95	Sulkowo	8	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada		XV-XVI w.
91.	96	Sulkowo	9	śląd osadniczy		(XV?)XVI-XVII
92.	97	Sulkowo	10	osada		XIV-XVII w.
93.	98	Sulkowo	11	śląd osadniczy		XVI-XVII w.
94.	99	Sulkowo	12	śląd osadniczy		XV?-XVII w.
95.	100	Sulkowo	13	śląd osadniczy		XV-XVI w.
96.	101	Sulkowo	15	śląd osadniczy		XVI w.
97.	102	Sulkowo	15	śląd osadniczy		XV?-XVI
98.	103	Sulkowo	16	osada?		(XV?)XVI-XVII w.
99.	104	Sulkowo	17	śląd osadniczy		XV-XVI w.
100.	105	Sulkowo	18	śląd osadniczy		XV-XVI w.
101.	106	Sulkowo	1	śląd osadniczy		XIII w.
				śląd osadniczy(osada?)		XIV-XV w.
102.	107	Sulkowo	20	śląd osadniczy		XV/XVI-XVI w.
103.	108	Sulkowo	21	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				śląd osadniczy		XVI w.
104.	109	Sulkowo	22	osada		XV-XVII w.
105.	110	Sulkowo	23	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				śląd osadniczy		XV-XVI w.
106.	111	Sulkowo	24	śląd		XIV w.

				osadniczy		
				śląd osadniczy		XVI w.
107.	112	Sulkowo	25	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze?
				osada		XV-XVII w.
108.	113	Sulkowo	26	osada?		XVII-XVIII w.
109.	114	Sulkowo	27	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada?		XV?-XVI w.
110.	115	Dziarno	1	osada?		wczesne średniowiecze
				śląd osadniczy		XIV-XV w.
111.	116	Kościeszce	1	śląd osadniczy		XVI-XVII w.
112.	117	Strzegocin	1	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				śląd osadniczy		XIV?-XV-XVI w.
113.	118	Strzegocin	2	osada		XV-XVII w.
114.	119	Strzegocin	3	śląd osadniczy		starożytność
				śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada		XVI-XVIII w.
115.	120	Strzegocin	4	śląd osadniczy		XVI-XVII w.
116.	121	Strzegocin	5	śląd osadniczy		XIV?-XV w.
117.	122	Strzegocin	6	osada?		XVI-XVII w.
118.	123	Strzegocin	7	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada?		XV-XVI w.
119.	124	Strzegocin	8	osada?		(XV?)XVI-XVII w.
120.	125	Strzegocin	9	śląd osadniczy		XVII-XVIII w.
121.	126	Strzegocin	10	śląd osadniczy		XV-XVI w.
122.	127	Strzegocin	11	śląd osadniczy		XV-XVI w.
123.	128	Strzegocin	12	śląd osadniczy		XV w.
124.	129	Strzegocin	13	śląd osadniczy		XVI w.
125.	130	Strzegocin	14	śląd osadniczy		XVI w.
126.	131	Strzegocin	15	śląd osadniczy		XVI-XVII w.
127.	132	Strzegocin	16	śląd osadniczy		XV-XVI?
128.	133	Bylice	19	osada		wczesne średniowiecze

				śląd osadniczy		XVI-XVII w.
Spis stanowisk archeologicznych na obszarze AZP 47-65						
1.	1	Strzegocin	1	osada	średniowiecze i nowożytność	XIV-XVII w.
2.	2	Brodowo Kuce	1	osada	wczesne średniowiecze	XIII w.
				osada	średniowiecze	XIV-XVII w.
3.	10	Gąsiorowo	2	osada	średniowiecze i nowożytność	XV-XVI w.
4.	11	Gąsiorowo	3	osada	średniowiecze i nowożytność	XIV-XVI w.
5.	15	Strzegocin	17	?	łużycka	?
6.	16	Gąsiorowo	1	osada	średniowiecze	XIV-XV w.
Spis stanowisk archeologicznych na obszarze AZP 48-63						
1.	13	Świeszewo	2	śląd osadniczy		starożytność
				osada		wczesne średniowiecze
2.	14	Świeszewko	1	śląd osadniczy		starożytność
3.	15	Bruliny	2	śląd osadniczy		starożytność
4.	16	Bruliny	3	osada		XIII-XIV w.
5.	17	Bruliny	4	śląd osadniczy		starożytność
				osada		XIV, XV w.
6.	18	Świeszewo	3	osada		wczesne średniowiecze
				śląd osadniczy		nowożytność
7.	19	Świeszewo	4	osada		XII-XIII w.
8.	20	Świeszewo	5	osada		okres wpływów rzymskich?
				osada		wczesne średniowiecze
9.	21	Świeszewo	6	osada		okres wpływów rzymskich
10.	23	Bruliny	5	śląd osadniczy		starożytność
11.	24	Bruliny	6	śląd osadniczy		starożytność
12.	25	Świerkowo	1	osada		XIV, XV, XVI w.
Spis stanowisk archeologicznych na obszarze AZP 48-64						
1.	4	Chmielewo	1	osada		XII-XIII w.
2.	5	Chmielewo	2	osada		XII-XIII w.
				osada		XIV-XV w.

3.	6	Chmielewo	3	śląd osadniczy	starożytna	?
				śląd osadniczy		XIII w.
				osada		XIV-XV w.
4.	7	Chmielewo	4	osada	wczesne średniowiecze	?
5.	8	Chmielewo	5	osada	wczesne średniowiecze	
				śląd osadniczy		XIV-XV w.
6.	9	Stpice	7	osada		XII-XIII w.
7.	10	Chmielewo	7	śląd osadniczy	wczesne średniowiecze	
				śląd osadniczy	łużycka	
8.	17	Świeszewo	1	śląd osadniczy	łużycka	V okres epoki brązu
				śląd osadniczy	wczesne średniowiecze	
9.	24	Gołębie	1	osada		XVI-XVIII w.?
10.	25	Gołębie	2	osada	starożytna	
11.	26	Gołębie	3	osada	łużycka	późny brąz, okres halsztacki
				śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				śląd osadniczy		okres nowożytny
12.	27	Bruliny	1	śląd osadniczy		okres rzymski?
				śląd osadniczy		XIII-XIV w.
13.	28	Świercze	1	osada		XIII-XV w.
14.	29	Gołębie	4	śląd osadniczy	łużycka	IV okres epoki brązu
				śląd osadniczy		XV?-XVI-XVII w.
15.	30	Ostrzeniewo	1	śląd osadniczy	starożytna	
				osada		XV-XVI w.
16.	31	Gołębie	5	osada		XIII-XIV w.
17.	32	Gołębie	6	śląd osadniczy		okres rzymski
				osada		XIV w.
18.	33	Gołębie	7	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
				osada		XIV-XVI w.
19.	34	Gołębie	8	śląd osadniczy	starożytna?	
				osada		wczesne średniowiecze
20.	37	Stpice	1	śląd		okres rzymski

				osadniczy		
				osada		XI-XIV w.?
21.	38	Stpice	2	osada		XII-XIII w.
22.	39	Ostrzeniewo	2	śląd osadniczy		XIII?-XIV w.
23.	41	Stpice	4	śląd osadniczy		XIII w.
24.	48	Stpice	5	osada		XII-XIII w.
25.	49	Stpice	6	osada		XI-XIII w.
26.	50	Stpice	9	osada		wczesne średniowiecze
				osada		XIV-XV w.
27.	51	Stpice	10	osada		wczesne średniowiecze
				osada		XIV-XV w.
28.	52	Ostrzeniewo	3	osada		XII-XIII w.
				osada		XIV-XVI w.
29.	53	Ostrzeniewo	4	osada		XII-XIII w.
				osada		XIV-XVII w.
30.	54	Stpice	11	śląd osadniczy		wczesne średniowiecze
31.	57	Stpice	8	śląd osadniczy		
32.	60	Kowalewice Włościańskie	1	śląd osadniczy		XIII w.
				śląd osadniczy		XIV w.
33.	62	Chmielewo	9	śląd osadniczy		

Źródło: Wojewódzki Konserwator Zabytków.

5.6. Zagrożenia dla środowiska kulturowego

Do degradacji, uszkodzenia lub zniszczenia obiektów zabytkowych może doprowadzić szereg przyczyn, pochodzenia wewnętrznego, zewnętrznego i wywołanych sytuacją ogólną w określonym czasie.

W zakresie przyczyn wewnętrznych, związanych z działalnością człowieka, najważniejsze są:

- brak opieki konserwatorskiej;
- brak użytkownika;
- wadliwa gospodarka;
- nadmierna intensywność użytkowania;
- wady realizacyjne (niepoprawnie przeprowadzone prace konserwatorskie lub budowlane, np. polegające na zmianie wyglądu elewacji budynków – poprzez zmianę

kształtu otworów okiennych i drzwiowych, wprowadzenie termoizolacji z jednoczesnym zniszczeniem oryginalnego detalu architektonicznego);

- niewłaściwa eksploatacja (np. użytkowanie niezgodne z pierwotnym przeznaczeniem obiektu);
- zmiany warunków wodno-gruntowych, jak i zanieczyszczenie wód i gleb.

Przyczyny zniszczeń lub uszkodzeń, określane jako zewnętrzne mają szerszy, często trudny do określenia zasięg oddziaływania, przez co są również trudniejsze do usunięcia.

Do najważniejszych należą:

- działalność gospodarcza;
- infrastruktura komunalna, jak np. wprowadzanie ruchu tranzytowego samochodów przez obszary historycznych miejscowości itp.;
- zagospodarowanie przestrzenne, z dopuszczeniem np. inwestycji wielkoobszarowych i obiektów wielkogabarytowych, degradujących ekspozycję obiektów historycznych lub zakłócających łączność widokową i kompozycyjną pomiędzy obiektami zabytkowymi;
- skażenia atmosferyczne i zanieczyszczenia wód oraz zachwianie gospodarki wodnej.

Do przyczyn ogólnych, które powodują uszkodzenie lub zniszczenie obiektów zabytkowych należą:

- działanie czasu;
- klęski losowe, jak np. wichury, trąby powietrzne, powodzie itp.;
- zmiany kierunków artystycznych;
- warunki atmosferyczne;
- działanie biologiczne;
- rozwój teorii konserwatorskich, poprzez stosowanie technologii konserwatorskich, które w dłuższej perspektywie czasowej są szkodliwe dla zabytku itd.

6. Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Zgodnie z art. 38a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dla obszaru województwa sporządza się, nie rzadziej niż raz na 20 lat, audyt krajobrazowy. Audyt krajobrazowy identyfikuje krajobrazy występujące na całym obszarze województwa,

określa ich cechy charakterystyczne oraz dokonuje oceny ich wartości.

Według stanu na 2020 r. województwo mazowieckie nie opracowało audytu krajobrazowego.

7. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia, oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem

7.1. Demografia

W poniższej tabeli przedstawiono główne wskaźniki demograficzne dla gminy Świercze. Dane dotyczą okresu 2014-2018.

Tabela 13. Podstawowe wskaźniki demograficzne gminy Świercze w latach 2014-2018.

Rok	jednostka	2014	2015	2016	2017	2018
ludność na 1 km ² (gęstość zaludnienia)	osoba	50	50	50	50	49
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	96	97	98	98	97
małżeństwa na 1000 osób	para	3,9	4,5	6,5	3,5	4,8
urodzenia żywe na 1000 osób	osoba	10,27	9,63	7,53	10,81	10,17
zgony na 1000 osób	osoba	9,63	11,34	12,26	12,54	11,68
przyrost naturalny na 1000 osób	osoba	0,64	-1,71	-4,73	-1,73	-1,51

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

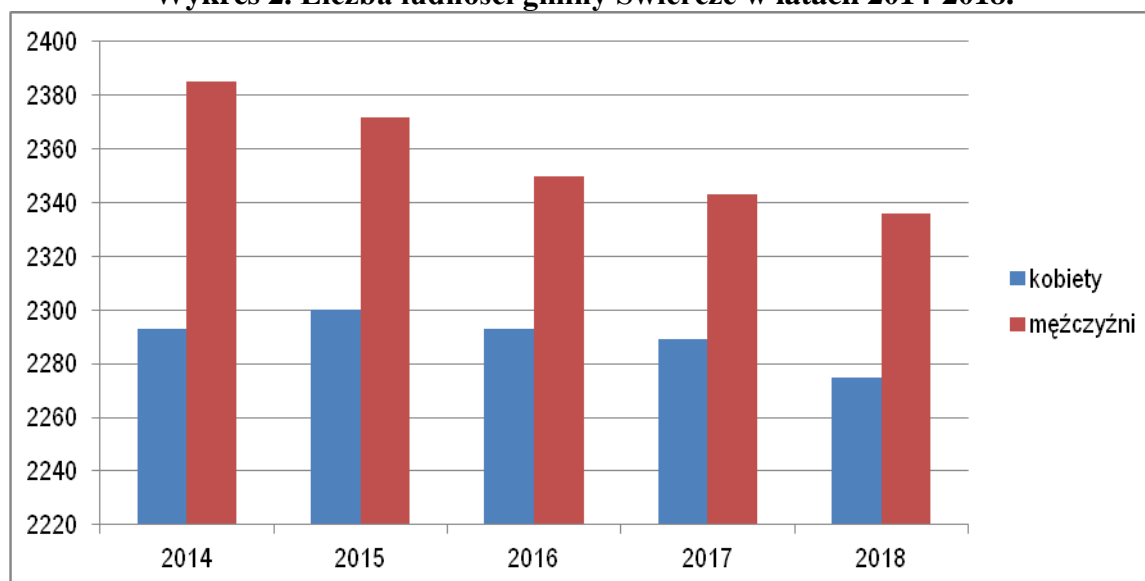
Do 2017 r. średnia liczba ludności na 1 km² wyniosła niezmiennie 50, rok później wynosiła 49. Z przeprowadzonego badania w latach 2014 – 2018 wynika, że wskaźnik feminizacji nie ulegał większym zmianom i mieścił się w przedziale 96-98. W ostatnim roku wskaźnik ten przyjął wartość 97, co stanowi o tym, że na 100 mężczyzn przypadły 97 kobiety, czyli panowała niewielka przewaga mężczyzn w ogólnej liczbie ludności.

W gminie Świercze między 2014 a 2018 rokiem można zauważyć różnorodność między wskaźnikiem urodzeń żywych na 1000 mieszkańców i zgonów na 1000 mieszkańców. Maksimum urodzeń odnotowano w 2017 roku, kiedy to wskaźnik przyjął wartość 10,81, a minimum, w 2015 roku – 9,63. Największą wartość zgonów stwierdzono również w 2017 roku, gdy współczynnik wyniósł 12,54, a najmniejszy w 2014 – 9,63. Porównując poszczególne lata średnia urodzeń na 1000 mieszkańców wynosi 9,68, natomiast średnia zgonów na 1000 mieszkańców wynosi 11,49. Na podstawie powyższych danych można od razu zauważyć zjawisko ubytku naturalnego gdyż na przestrzeni badanych lat przyrost

naturalny przyjął wartość poniżej zera (średnio -1,8). Tylko w 2014 roku wartość była dodatnia i wynosiła 0,64. Największą różnicę między urodzeniami a zgonami zanotowano w 2016 r. gdzie wskaźnik przyrostu naturalnego wyniósł -4,73.

W odniesieniu do współczynnika małżeństw na 1000 ludności można zauważyć, że jego wartości przyjmują różne wartości. W analizowanych latach kształtuje się między wartościami 3,5 a 6,5, a średnia wynosi 4,64.

Wykres 2. Liczba ludności gminy Świercze w latach 2014-2018.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W zamieszczonej poniżej tabeli przedstawiono ruch naturalny według płci na przestrzeni lat 2014 – 2018. Wynika z niej, że w gminie Świercze zgony przewyższały urodzenia żywe. Spowodowało to, że wskaźnik przyrostu naturalnego przyjął wartość ujemną. W analizowanych latach więcej było urodzeń mężczyzn niż kobiet. Najwięcej urodzeń mężczyzn (30) odnotowano w 2017, a kobiet (25) w 2014 r. Najwięcej urodzeń ogółem (50) przypadło na 2017 r., średnia na przestrzeni analizowanych lat wynosiła 45. W przypadku zgonów ich średnia ogółem kształtowała się na poziomie 53,4, a najwięcej zgonów wystąpiło w 2017 roku. W badanych latach średnio więcej umierało mężczyzn (29,4) niż kobiet (24). Najwięcej zgonów mężczyzn (35) wystąpiło w 2015 roku, a zgonów kobiet (25) w 2015 i 2018 roku.

Ujemny przyrost naturalny ogółem w gminie Świercze występuje od 2015 r., najniższy wskaźnik odnotowano w 2016 r. (-22). Jest to efekt niskiej liczby narodzin i wysokiej liczby zgonów w danym roku. Wskaźnik przyrostu naturalnego mężczyzn w tym roku wyniósł -21. Jak można zauważyć w kolejnych latach przyrost naturalny wzrósł ale nadal ma wartość ujemną, różnica między najwyższą wartością w 2014 r. a najniższą w 2016

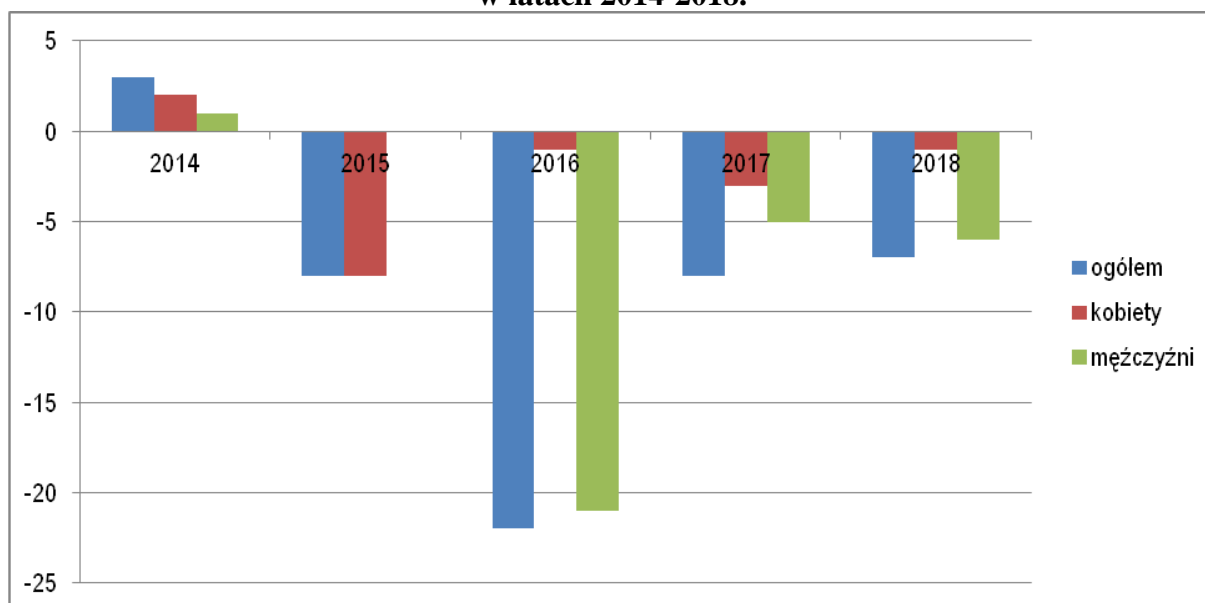
wynosi -19. Średnia przyrostu naturalnego w analizowanych latach wynosiła -6,2 w przypadku mężczyzn i -2,2 dla kobiet.

Tabela 14. Ruch naturalny na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.

ROK		2014	2015	2016	2017	2018
Urodzenia żywe						
ogółem	osoba	48	45	35	50	47
kobiety	osoba	25	17	23	20	24
mężczyźni	osoba	23	28	12	30	23
Zgony ogółem						
ogółem	osoba	45	53	57	58	54
kobiety	osoba	23	25	24	23	25
mężczyźni	osoba	22	28	33	35	29
Przyrost naturalny						
ogółem	osoba	3	-8	-22	-8	-7
kobiety	osoba	2	-8	-1	-3	-1
mężczyźni	osoba	1	0	-21	-5	-6

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wykres 3. Urodzenia żywe, zgony, przyrost naturalny na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Najbardziej liczną grupą ludności w gminie Świercze zgodnie z poniższą tabelą były osoby w wieku 70 lat i więcej. W latach 2014 – 2018 ich średnia liczba wynosiła 416,6. Natomiast do najmniej licznej grupy należały osoby w wieku 65-69 lat, gdzie ich średnia ilość na przestrzeni analizowanych lat wynosiła ≈ 226 (225,6) osoby.

Tabela 15. Ludność według grup wiekowych na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.

		2014	2015	2016	2017	2018
0-4 lat	osoba	244	243	220	223	223
5-9 lat	osoba	248	257	263	259	254
10-14 lat	osoba	244	232	227	228	246
15-19 lat	osoba	368	345	316	287	255
20-24 lat	osoba	382	388	392	396	383
25-29 lat	osoba	322	328	337	348	364
30-34 lat	osoba	343	339	339	328	307
35-39 lat	osoba	352	343	327	338	344
40-44 lat	osoba	327	349	369	337	341
45-49 lat	osoba	272	264	268	307	312
50-54 lat	osoba	343	324	299	274	262
55-59 lat	osoba	355	375	378	384	362
60-64 lat	osoba	251	256	262	271	301
65-69 lat	osoba	193	223	236	240	236
70 lat i więcej	osoba	434	406	410	412	421

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Jak wspomniano w powyższej tabeli dotyczącej ruchu naturalnego przyrost naturalny w gminie Świercze od 2015 roku jest ujemny. Kształtuje go nie tylko różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów ale także saldo migracji. Jak przedstawiono w poniższej tabeli saldo migracji najniższą wartość przyjmowało w 2015 roku i wynosiło -13. Średnia tego wskaźnika w analizowanych latach wynosiła -7,2. Liczba zameldowań i wymeldowań przyjmowała najwyższą wartość w 2018 roku.

Tabela 16. Migracje ludności gminy Świercze w latach 2014-2018.

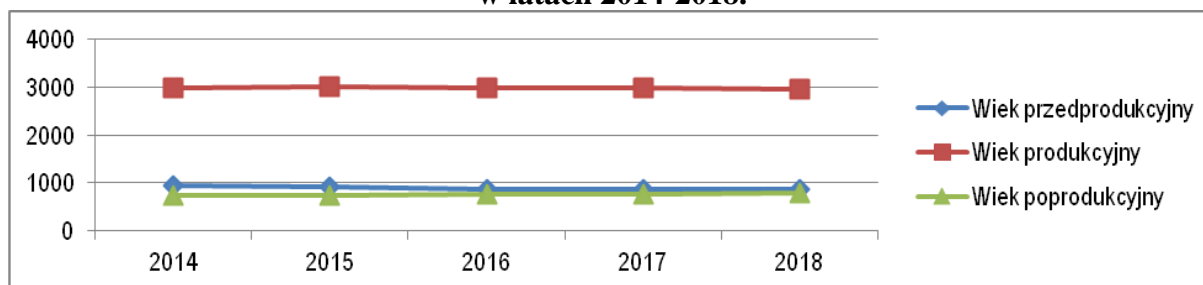
Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Zameldowania	39	30	32	31	55
Wymeldowania	41	43	38	44	57
Saldo migracji	-2	-13	-6	-13	-2

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Zgodnie z poniższym wykresem w latach 2014 - 2018 w gminie Świercze największą liczbę stanowiła ludność w wieku produkcyjnym. Znajdowała się ona w przedziale od 2957 do 3004. Średnia liczba osób w wieku produkcyjnym w badanych latach wynosiła 2986. Znacznie mniejszą liczbę osób stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym. Mieściły się one w przedziale między 862 a 947. Średnia osób w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 895. Najmniej ludności w analizowanych latach liczyła grupa osób w wieku poprodukcyjnym.

Znajdowała się ona w przedziale od 749 do 792. Średnia osób w wieku poprodukcyjnym wynosiła ≈ 766 (766,2.)

Wykres 4. Ludność według grup ekonomicznych wieku gminy Świercze w latach 2014-2018.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

7.2. Zatrudnienie

W oparciu o poniższą tabelę można zauważyć, że w gminie Świercze liczba zatrudnionych kobiet była zdecydowanie wyższa niż liczba zatrudnionych mężczyzn. Średnia liczba zatrudnionych kobiet w latach 2014 – 2018 wynosiła ≈ 154 (153,6), natomiast mężczyzn ≈ 59 (59,2). Zarówno najmniej kobiet (136), jak i mężczyzn (46) było zatrudnionych w 2014 roku. Ogółem średnia liczba osób zatrudnionych wynosi ≈ 213 (212,8) osób. Najwięcej osób zatrudnionych było w 2017 roku.

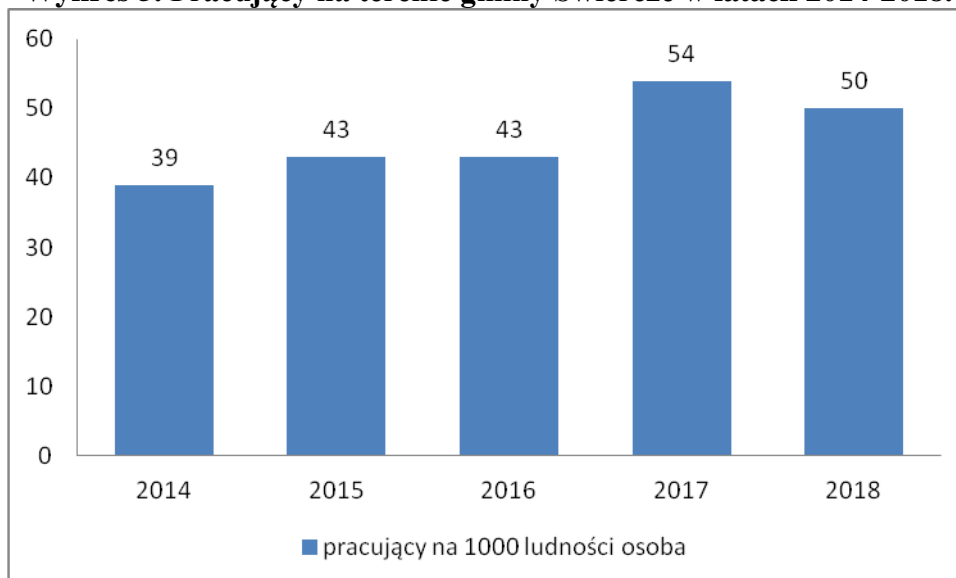
Tabela 17. Zatrudnieni na terenie gminy Świercze według płci w latach 2014-2018.

PRACUJĄCY WG PŁCI						
ROK		2014	2015	2016	2017	2018
Liczba osób w wieku produkcyjnym	osoba	947	919	881	866	862
Pracujący ogółem	osoba	182	201	200	249	232
Liczba pracujących ogółem / liczbę osób w wieku produkcyjnym	%	19%	22%	23%	29%	27%
Mężczyźni	osoba	46	48	50	77	75
Kobiety	osoba	136	153	150	172	157

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Poniższy wykres przedstawia liczbę pracujących osób na 1000 mieszkańców w gminie Świercze. Wynika z niego, że wskaźnik ten w latach 2014 - 2018 wykazywał różne tendencję. W latach 2015-2016 wynosił tyle samo, natomiast w 2018 r. nastąpił niewielki spadek. Osiągał on wartości od 39 do 54 osób na 1000 mieszkańców. Średnia osób pracujących na 1000 mieszkańców wyniosła ≈ 46 (45,8).

Wykres 5. Pracujący na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

7.3. Bezrobocie

Poniższa tabela przedstawia liczbę bezrobotnych według płci w latach 2014 – 2018. Najwięcej bezrobotnych osób (406) było w 2014 roku, a najmniej (260) w 2017 roku. Średnia bezrobocia w danych latach wynosiła ≈ 342 (341,8). Na poniższym wykresie można zauważyć, że do roku 2017 liczba bezrobotnych mężczyzn przewyższa liczbę bezrobotnych kobiet. Średnia liczba kobiet bezrobotnych w analizowanym okresie wynosiła ≈ 162 (162,4) a średnia liczba mężczyzn – 179,8. Najwięcej bezrobotnych kobiet i mężczyzn zarejestrowano w 2014 roku – 181 kobiety oraz 225 mężczyzn.

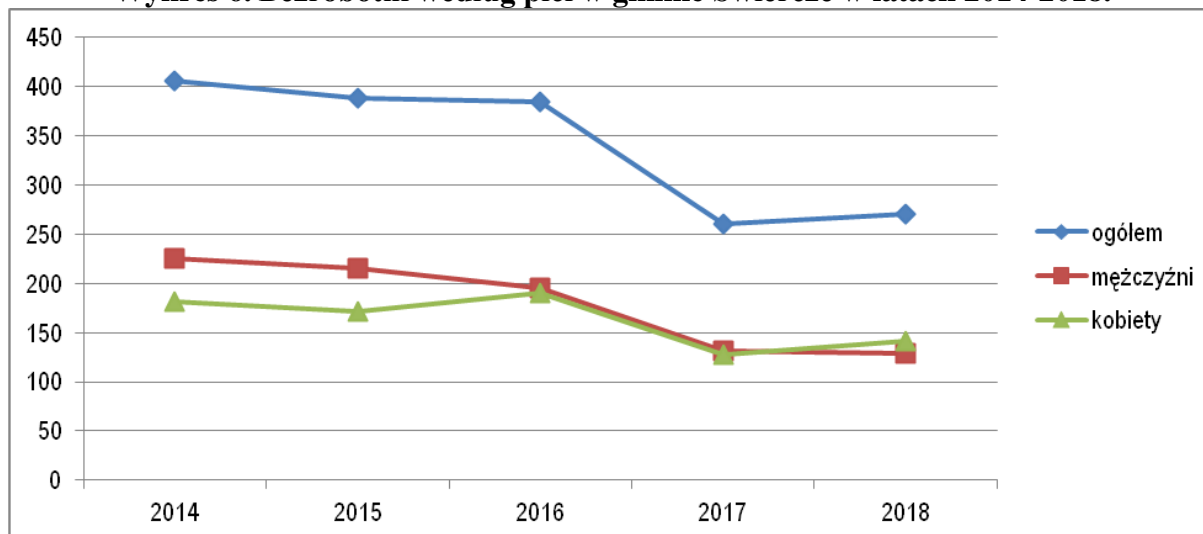
Tabela 18. Bezrobotni według płci na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.

Bezrobotni					
Rok	2014	2015	2016	2017	2018
ogółem	406	388	385	260	270
mężczyźni	225	216	195	132	129
kobiety	181	172	190	128	141

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wykres 6. Bezrobotni według płci w gminie Świercze w latach 2014-2018.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

7.4. Działalność gospodarcza

W poniższej tabeli, przedstawione zostały podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w latach 2014-2018 w gminie Świercze w obszarze sektora gospodarki narodowej można zauważyć wzrost liczby podmiotów na przestrzeni badanych lat o 22. Sektor publiczny kształtował się na stabilnym poziomie 8, do 2017 roku jego wartość nie uległa zmianie. Natomiast sektor prywatny, który ma największy wpływ na gospodarkę narodową podniósł swój zasób o 23 w 2018 roku w stosunku do roku pierwszego badanego okresu. Najniższą wartość (212) przyjął w 2014 roku, a najwyższą (235) w 2018 roku. Z poniższej tabeli wynika, że wzrost nastąpił w liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Natomiast spadek można zauważyć w ilości spółek handlowych oraz spółdzielni.

Tabela 19. Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Świercze w latach 2014-2018.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH						
ROK		2014	2015	2016	2017	2018
Ogółem						
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	220	230	229	232	242
Sektor publiczny						
ogółem	jed.gosp.	8	8	8	8	7
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	jed.gosp.	6	6	6	6	5
Sektor prywatny						

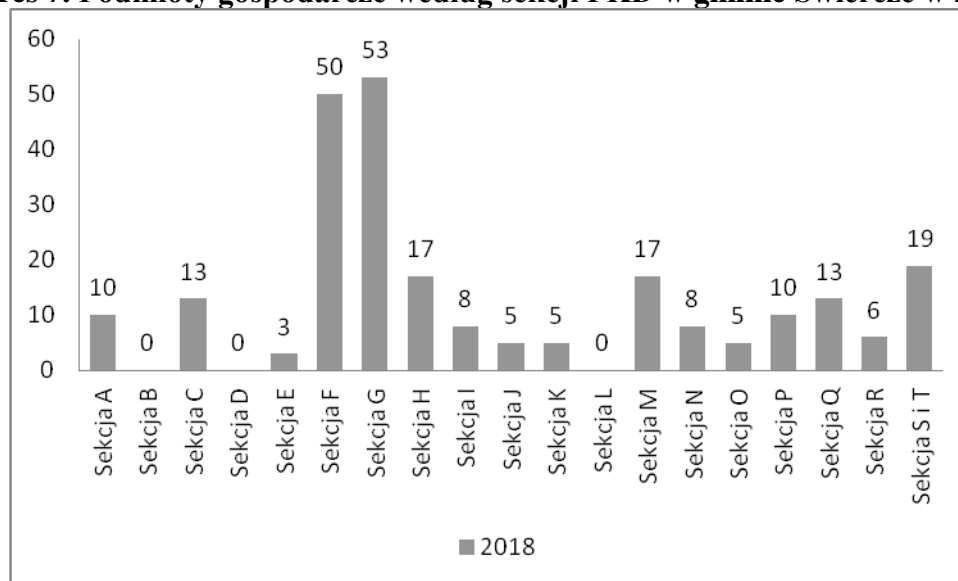
ogółem	jed.gosp.	212	222	221	224	235
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	184	194	192	196	212
spółki handlowe	jed.gosp.	5	5	5	4	2
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
spółdzielnie	jed.gosp.	1	1	1	1	0
fundacje	jed.gosp.	2	2	2	2	2
stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	9	10	11	11	10

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na poniższym wykresie przedstawiono podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD w gminie Świercze w 2018 r. Do przodujących podmiotów zaliczyć należy te z sekcji G – 53 podmioty (handel hurtowy i detaliczny) oraz sekcji F – 50 podmiotów (budownictwo). Ponadto należałoby również wspomnieć sekcje nieco mniej liczne tj. sekcja SiT – 19 podmiotów (pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników); gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby) sekcja M – 17 podmiotów (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) oraz sekcja H – 17 podmiotów (transport i gospodarka magazynowa).

Najmniej liczne sekcje to sekcja E – 3 podmioty oraz J, K, O – 5 podmiotów. W gminie Świercze nie występują w ogóle podmioty z sekcji D, B, L.

Wykres 7. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD w gminie Świercze w 2018 r.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Podział gospodarki narodowej według Polskiej Klasyfikacji Działalności PKD 2007:

- Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo;
- Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie;
- Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe;
- Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych;
- Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją;
- Sekcja F – Budownictwo;
- Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle;
- Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa;
- Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi;
- Sekcja J – Informacja i komunikacja;
- Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa;
- Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości;
- Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna;
- Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca;
- Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne;
- Sekcja P – Edukacja;
- Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna;
- Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją;
- Sekcja S – Pozostała działalność usługowa;
- Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby;
- Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne.

Tabela 20. Podział gospodarki narodowej według PKD w gminie Świercze w latach 2014-2018.

Rok		2014	2015	2016	2017	2018
		ogółem	jed.gosp.	220	230	229
Sekcja A	jed.gosp.	9	9	10	11	10
Sekcja B	jed.gosp.	0	0	0	0	0

Sekcja C	jed.gosp.	13	13	12	12	13
Sekcja D	jed.gosp.	0	0	0	0	0
Sekcja E	jed.gosp.	3	3	3	3	3
Sekcja F	jed.gosp.	39	40	35	40	50
Sekcja G	jed.gosp.	67	70	68	61	53
Sekcja H	jed.gosp.	13	13	14	16	17
Sekcja I	jed.gosp.	6	8	8	6	8
Sekcja J	jed.gosp.	2	3	1	3	5
Sekcja K	jed.gosp.	6	5	5	5	5
Sekcja L	jed.gosp.	0	0	0	0	0
Sekcja M	jed.gosp.	9	9	11	12	17
Sekcja N	jed.gosp.	7	7	8	8	8
Sekcja O	jed.gosp.	6	6	6	6	5
Sekcja P	jed.gosp.	12	13	12	11	10
Sekcja Q	jed.gosp.	7	8	9	12	13
Sekcja R	jed.gosp.	4	4	6	6	6
Sekcja S i T	jed.gosp.	17	19	21	20	19

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

7.5. Oświata

Na terenie gminy Świercze funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- przedszkola i punkty przedszkolne:
  - Oddział przedszkolny 3-4, 5 i 6 latków przy Szkole Podstawowej w Świerczach,
  - Oddział przedszkolny 3-4 i 5-6 latków przy Szkole Podstawowej w Strzegocinie,
  - Niepubliczne Przedszkole „Akademia Malucha” w Świerczach;
- szkoły podstawowe:
  - Szkoła Podstawowa w Świerczach,
  - Szkoła Podstawowa w Strzegocinie.

W wyniku reformy oświaty Szkoła Podstawowa w Świerczach i Strzegocinie są szkołami ośmioklasowymi, a w roku szkolnym 2018/2019 nastąpiło wygaszenie Publicznego Gimnazjum w Świerczach oraz likwidacja Szkoły Podstawowej w Świeszewie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2018 r. na terenie gminy Świercze na jeden oddział w szkołach podstawowych przypadało 16 dzieci. Współczynnik skolaryzacji brutto, według danych GUS z 2018 r., wynosi 86,39%. Stopa skolaryzacji to odsetek osób uczących się obliczany w stosunku do liczby ludności w określonym przedziale wiekowym, według podziału na odpowiednie etapy kształcenia.

7.6. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Świercze z kategorii obiektów związanych z ochroną zdrowia funkcjonuje jedna placówka NZOZ Medical West, zlokalizowana w Świerczach oraz gabinet rehabilitacji w Strzegocinie. W Świerczach znajduje się jedyna w gminie apteka.

7.7. Uwarunkowania wynikające z dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, podmioty publiczne powinny wypełniać obowiązki służące zapewnianiu dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami. Według stanu na rok 2019 nie wszystkie obiekty użyteczności publicznej funkcjonujące na terenie gminy Świercze spełniają wymagane kryteria.

7.8. Kultura

Na terenie gminy Świercze główną instytucją pełniącą funkcję kulturalną jest Gminna Biblioteka Publiczna w Świerczach. Oprócz swojej podstawowej działalności biblioteka organizuje dodatkowe wydarzenia mające na celu popularyzację czytelnictwa. W 2018 r., wzięło w nich udział 833 mieszkańców⁹. Ponadto organizowane są zajęcia tematyczne dla dzieci, spotkania z autorami książek a dla seniorów z zakresu finansów.

W 2019 r. biblioteka otrzymała dofinansowanie z MKiDN, w ramach którego zorganizowała bezpłatne wydarzenia (spotkania autorskie, spektakle teatralne, wycieczki) dla 375 uczniów w wieku 6-15 lat¹⁰.

Na terenie gminy w ramach Hufca ZHP Płońsk im. phm. Czesława Markiewicza działa szczep im. Konstantego Kociszewskiego zrzeszający drużyny: 434 Gromada Zuchowa „Mali Giganci”, 428 Wielopoziomowa Drużyna Harcerska "Wodospady" w Świerczach oraz Wielopoziomowa Drużyna Harcerska "ZAWISZACY" w Strzegocinie.

Na terenie gminy funkcjonują także świetlice wiejskie Dziarno, Gaj, Kowalewice Włociańskie, Strzegocin i Świeszewko, które służą integracji mieszkańców. Organizowane są w nich imprezy okolicznościowe, festyny rodzinne, odpustowe, pikniki¹¹.

W gminie Świercze funkcjonują stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, m.in.:

- Stowarzyszenie emerytów i rencistów ŚWIERCZEWIANKA,

⁹ Na podstawie Raport o stanie Gminy Świercze w roku 2018.

¹⁰ Na podstawie Błoga Gminnej Biblioteki Publicznej w Świerczach.

¹¹ Na podstawie Raport o stanie Gminy Świercze w roku 2018.

- Fundacja „Bezpieczeństwo i Rozwój” Wyrzyki,
- Stowarzyszenie Krzewienia kultury wiejskiej „Gąsiorówka”,
- Fundacja „Żyj Od Nowa”,
- Towarzystwo Przyjaciół Rzek Turki i Tatarki,
- Stowarzyszenie „Serdeczna Dłoń”,
- Ochotnicze Straże Pożarne w Świerczach, Dziarnie i Świeszewku.

7.9. Sport

Na terenie gminy Świercze funkcjonuje Gminny Klub Sportowy Świercze. Bazę sportową gminy stanowi hala sportowa przy Publicznej Szkole Podstawowej w Świerczach, sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Strzegocinie, salka sportowa oraz boisko o sztucznej nawierzchni przy Warsztatach Terapii Zajęciowej w Świeszewie (po szkole podstawowej).

7.10. Turystyka

Ocena turystycznej atrakcyjności miejscowości bądź terenu wymaga analizy poszczególnych kryteriów składających się na całość uwarunkowań turystycznych wpływających na wzrost zainteresowania, a w konsekwencji na rozwój ruchu turystycznego. O tym, czy określony fragment przestrzeni zostanie uznany za atrakcyjny turystycznie decyduje zarówno obiektywna ocena jego elementów jak i subiektywny odbiór całokształtu zasobów przez odwiedzających. Zgodnie z podziałem kryteriów atrakcyjności, na pozytywną ocenę turystyczną danego obszaru składają się¹²:

- walory (zasoby) turystyczne, w tym:
  - walory przyrodnicze (naturalne),
  - walory pozaprzyrodnicze (antropogeniczne);
- zagospodarowanie turystyczne, w tym:
  - baza noclegowa,
  - baza żywieniowa,
  - baza komunikacyjna (dostępność),
  - baza towarzysząca;
- atrakcje turystyczne;
- turystyczne jednostki przestrzenne.

---

¹² Kruczek W., 2007r., Turystyka, wyd. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

Na podstawie analizy poszczególnych kryteriów atrakcyjności turystycznej, stwierdza się, że Gmina Świercze posiada niewielkie warunki do rozwoju turystyki i rekreacji, o których decydują obecne na terenie gminy uwarunkowania.

Wśród walorów naturalnych, umożliwiających rozwój rekreacji oraz turystyki poznawczej, wypoczynkowej czy kwalifikowanej, wyróżnia się:

- urozmaiconą rzeźbę terenu poprzez występowanie dolin rzecznych;
- naturalne siedliska leśne położone w zachodniej części gminy oraz w środkowo-wschodniej części gminy wyspowo na ternie całej gminy;
- walory wód powierzchniowych – obszar zlewni chronionej rzeki Narwi, oraz mniejszych cieków w większości włączonych w system rowów melioracyjnych, stanowiące naturalne siedliska łąk i pastwisk, wchodzące w ciągi ekologiczne;
- korzystne warunki bioklimatyczne;
- atrakcyjny krajobraz przestrzeni wiejskiej;
- parki dworskie;
- cały obszar gminy wchodzi w skład obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski;
- zasoby wód podziemnych;
- złoża kruszywa naturalnego;
- formy ochrony przyrody, w tym szczególnie wartościowe obszary i obiekty:
  - pomniki przyrody utworzone,
  - użytek ekologiczny.

Wśród walorów antropogenicznych wyróżnia się położone na terenie gminy obiekty wpisane do rejestru zabytków, zlokalizowane w miejscowościach Gąsiorowo, Gąsiorówek, Klukowo, Kościeszce, Kowalewice Włociańskie, Strzegocin.

Gminną bazę żywieniową stanowią wszelkie obiekty gastronomiczne służące zaspokojeniu potrzeb żywnościowych turystów. Do grupy tej zalicza się również zakłady zaopatrujące odwiedzających w artykuły żywnościowe, czyli sieć sklepów spożywczych.

Ze względu na brak atrakcji turystycznych baza noclegowa i gastronomiczna rozwinęła się w niewielkim stopniu. Na terenie gminy funkcjonuje Ośrodek Szkoleniowo-Integracyjny „Młyn Gąsiorowo”. Szansę na przyciągnięcie turystów stanowiłby rozwój agroturystyki.

Na bazę komunikacyjną składa się sieć połączeń, dróg, szlaków komunikacyjnych. Poziom rozwinięcia bazy komunikacyjnej stanowi o dostępności oraz łatwości poruszania się

po obszarze gminy przez potencjalnych turystów. Do bazy komunikacyjnej gminy Świercze w szczególności zalicza się:

- sieć dróg publicznych, w tym drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne;
- linia kolejowa, stacja w Świerczach została zmodernizowana w 2012 r., miejscowość Świercze jest dobrze skomunikowana z Warszawą, pociągi między tymi stacjami kursują kilkanaście razy dziennie; czas podróży do Ciechanowa zajmuje około 20 minut a od Warszawy około 50 minut,
- przystanki autobusowe.

Wśród bazy towarzyszącej wyróżnia się wszelkiego rodzaju urządzenia sportowo-rekreacyjne obszaru turystycznego, które pozwalają turystom na uprawianie różnych form rekreacji. W zakres bazy towarzyszącej wchodzi cała gminna infrastruktura techniczna (wodociągi, kanalizacja, energetyka) oraz społeczna (ośrodki zdrowia, Biblioteka Publiczna, Urząd Pocztowy, apteka, bank).

Atrakcje turystyczne stanowią wszelkiego rodzaju obiekty będące przedmiotem zainteresowania turystycznego i wpływające na natężenie ruchu turystycznego. Do gminnych atrakcji turystycznych zaliczyć zatem można wszystkie formy i obiekty związane z gminą (np. z kulturą mieszkańców), na ich temat dostępne są informacje turystyczne w postaci ulotek, informacji internetowej, oznaczenia kartograficznego, które w sposób realny wpływają na wzrost ruchu turystycznego. W związku z tym za atrakcję turystyczną gminy uznać należy drewniany kościół filialny p.w. św. Mikołaja w Gąsiorowie, Cmentarzysko wczesnośredniowieczne w Kościeszach, parki dworskie i dworki w Strzegocinie, Kowalewiczach Włociańskich, Kościeszach, Zespół klasztorny pobernardyński w Strzegocinie, miejsca pamięci walk niepodległościowych 1920 i II wojny światowej.

Całościowo gmina Świercze wchodzi w skład Niziny Północno-Mazowieckiej. Jest to obszar charakteryzujący się naturalnością środowiska przyrodniczego i mnogością niepowtarzalnych walorów typowych dla Polski Centralnej. Gmina wzbogacona jest dodatkowo o elementy kulturowe i religijne.

8. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Potencjalne zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia mogą dotyczyć przede wszystkim środowiska naturalnego, działalności człowieka a także zdarzeń spowodowanych działaniem sił przyrody.

8.1. Zagrożenia hałasem

Hałas jest specyficznym czynnikiem zanieczyszczającym środowisko, charakteryzującym się mnogością źródeł i powszechnością występowania we wszystkich środowiskach biosfery. Podstawowym wskaźnikiem klimatu akustycznego jest sumaryczny poziom hałasu danego obszaru. W decydującym stopniu zależy on od jego urbanizacji oraz rodzaju emitowanego hałasu, tj.:

- hałasu komunikacyjnego od dróg, linii kolejowych, który rozprzestrzenia się na odległe obszary ze względu na rozległość źródeł;
- hałasu przemysłowego obejmującego swym zasięgiem najbliższe otoczenie;
- hałasu komunalnego towarzyszącego obiektom sportu, rekreacji i rozrywki.

Jako najbardziej istotny na terenie gminy Świercze dostrzega się problem hałasu generowanego przez ruch pociągów. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr E-65 Warszawa – Gdynia. Odcinek linii kolejowej Nasielsk-Działdowo, na którym średnie natężenie ruchu pociągów wynosi 115 pociągów na dobę, przy czym około 20% stanowią pociągi towarowe.

Przez teren gminy Świercze przebiegają również drogi o zwiększonym natężeniu ruchu tj. droga wojewódzka nr 620 oraz nr 632. Ponadto przez teren gminy przebiega osiem dróg powiatowych, wzdłuż których poziom natężenia hałasu może być wyższy niż na pozostałych obszarach.

8.2. Zagrożenia pożarami lasów

Około 10,48% gminy Świercze stanowią użytki leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione, na których występuje niebezpieczeństwo pożarów leśnych.

Do najistotniejszych przyczyn pożarów należy zaliczyć:

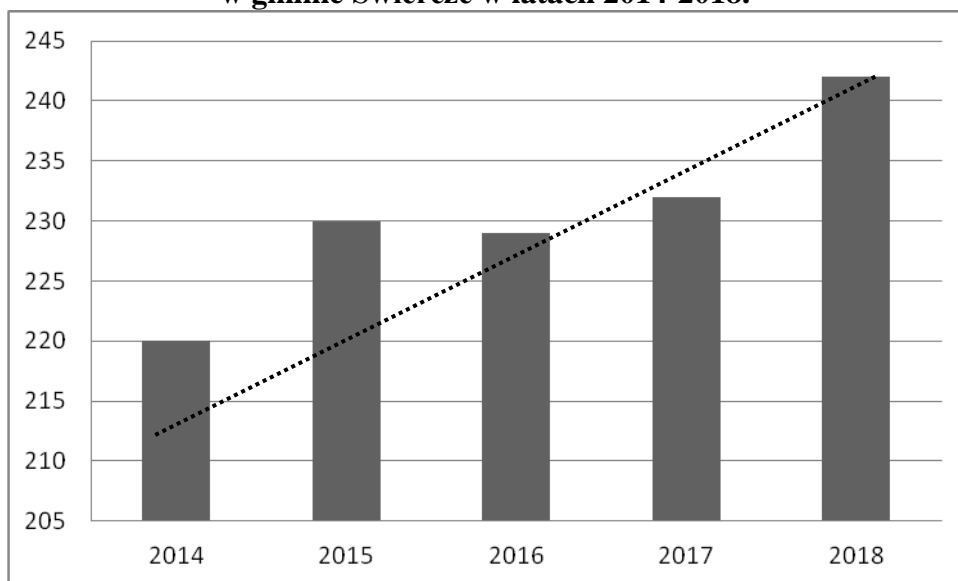
- podpalenia;
- nieprzestrzeganie zakazów tam obowiązujących tj. palenie ognisk, gałęzi, palenie tytoniu;
- awarie i pożary linii energetycznych;
- nieostrożne uprawianie turystyki krajoznawczej.

9. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

9.1. Analiza ekonomiczna

Rozwój przestrzenny gminy koncentruje się w miejscowości Świercze. Analiza zmieniającej się liczby podmiotów gospodarczych w latach 2014 – 2018 ukazuje, że ich ilość jest zróżnicowana. Od 2016 roku obserwuje się stały wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Na przestrzeni badanych lat niezmiennie najwięcej podmiotów należało do sekcji: G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, F – budownictwo, H – transport i gospodarka magazynowa oraz SiT – pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej ogółem zarejestrowane w rejestrze REGON w gminie Świercze w latach 2014-2018.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na wyznaczonym wykresie linii trendu można zaobserwować wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Można prognozować, że w najbliższych latach wskazane wartości będą utrzymywały się na podobnym poziomie, bądź też będą rosły.

9.2. Rozwój lokalny gminy i jego finansowanie

W procesie strategicznego zarządzania gminą finanse odgrywają podstawową rolę. Możliwości finansowe gminy w ścisłym powiązaniu z jakością zarządzania stanowią podstawę do wyznaczenia strategicznych celów jej rozwoju, rozumianego jako proces

kształtowania zmian w kierunku jak najbardziej pożądanym, akceptowanym społecznie i ekonomicznie, zgodnie z wymogami racjonalnego gospodarowania przestrzenią.

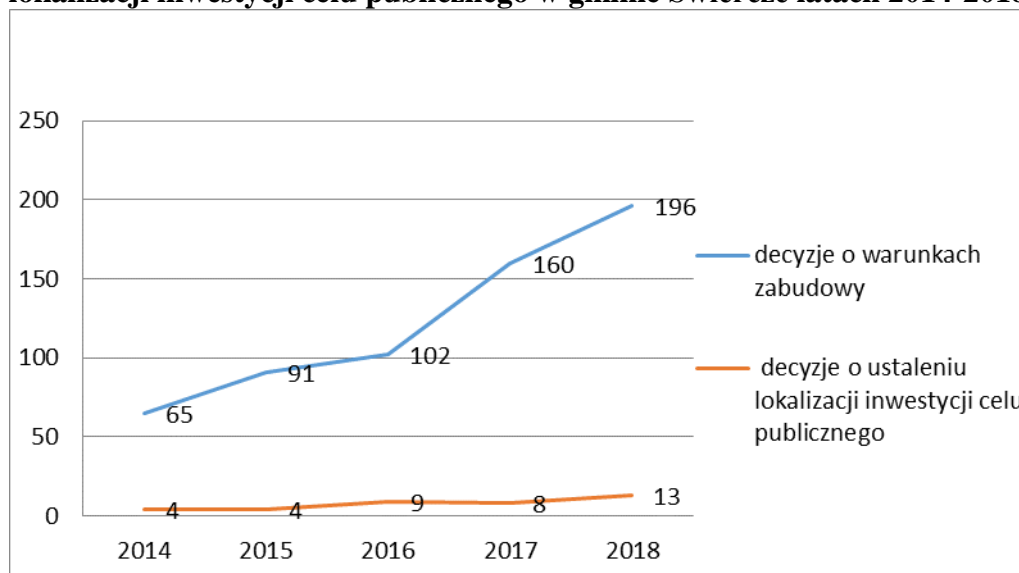
Między rozwojem lokalnym a finansami gminy występują wzajemne powiązania i uwarunkowania. Gmina bowiem ponosi najpierw wydatki, w określonych działach, aby mógł dokonać się rozwój społeczno-gospodarczy. Szczegółowy wykaz planowanych przez gminę zamierzeń znajduje się w uchwale budżetowej gminy.

9.3. Gospodarowanie przestrzenią

Szczególnie istotną rolę w rozwoju gminy odgrywa polityka przestrzenna. Na szczeblu gminnym instrumentem, dzięki któremu możliwe jest efektywne wykorzystanie przestrzeni i zarządzanie nią są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Według danych Urzędu Gminy Świercze aktualnie obowiązuje czternaście miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni około 514,9 ha. Dodatkowym narzędziem planistycznym wykorzystywanym w procesie zarządzania przestrzenią w gminie są decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Na poniższym wykresie przedstawiono zmieniającą się liczbę wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2014-2018.

Wykres 9. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w gminie Świercze latach 2014-2018.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Największą ilość decyzji o warunkach zabudowy wydano w 2018 r. – 196 sztuk, a najmniejszą w 2014 r. – 65 sztuk. Ilość wydanych decyzji w analizowanych latach była

zróznicowana. W latach 2014-2018 wydano łącznie 38 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W wyznaczonej na obu wykresach linii trendu można zaobserwować wzrost ilości wydawanych decyzji o warunkach zabudowy. Jedynie w 2017 r. zanotowano spadek liczby wydawanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Można prognozować, że w najbliższych latach wskazane wartości będą utrzymywały się na podobnym poziomie, bądź też będą rosły, biorąc pod uwagę ciągły wzrost potrzeb i wymagań społeczeństwa w zakresie usług i infrastruktury.

W przypadku gminy Świercze, gdzie obowiązuje czternaście miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o bardzo niskiej sumarycznej powierzchni, rolę wydawanych decyzji o warunkach zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji celu publicznego należy ocenić pozytywnie. Mogą one zagrażać zachowaniu ładu przestrzennego, jednak z drugiej strony w przypadku małej ilości miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego odgrywają istotną rolę w polepszaniu warunków zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej (zwiększeniu poziomu infrastruktury technicznej) i wpływają pozytywnie na rozwój lokalny i regionalny w gminie.

9.4. Analiza środowiskowa

Środowisko przyrodnicze gminy Świercze ma duży wpływ na jej rozwój i zagospodarowanie przestrzenne.

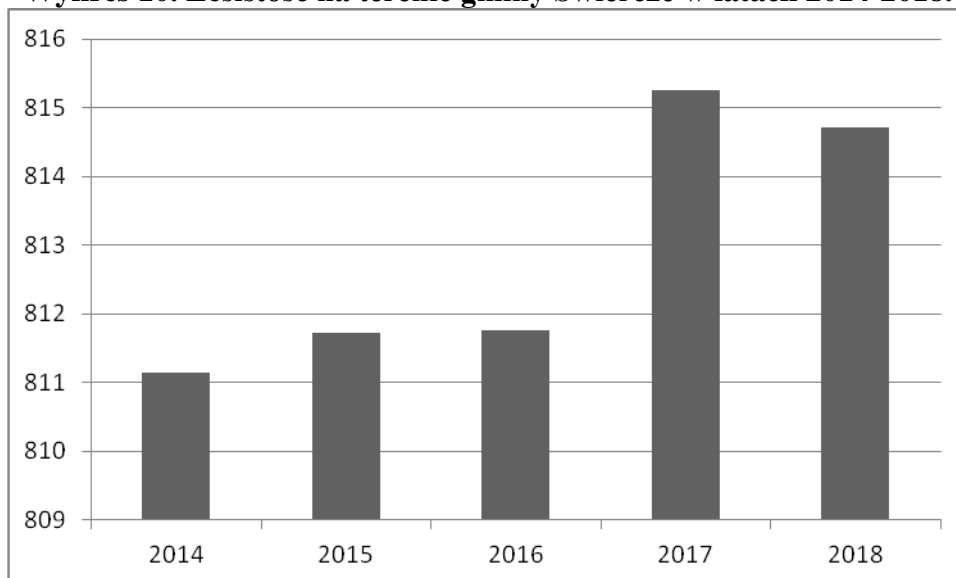
Elementami przyrodniczymi ograniczającymi lokalizację nowej zabudowy są:

- tereny leśne;
- grunty orne klas I-III;
- formy ochrony przyrody.

9.5. Grunty rolne i leśne

Użytki rolne zajmują 7955 ha, dzięki czemu są na pierwszym miejscu w strukturze użytkowania gruntów w gminie (około 85,19%). Powierzchnia geodezyjna gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych na terenie gminy Świercze wynosi 979 ha, co stanowi 10,48% powierzchni ogółu. Powierzchnia ogólna lasów na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018 utrzymywała się na podobnym poziomie.

Wykres 10. Lesistość na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.

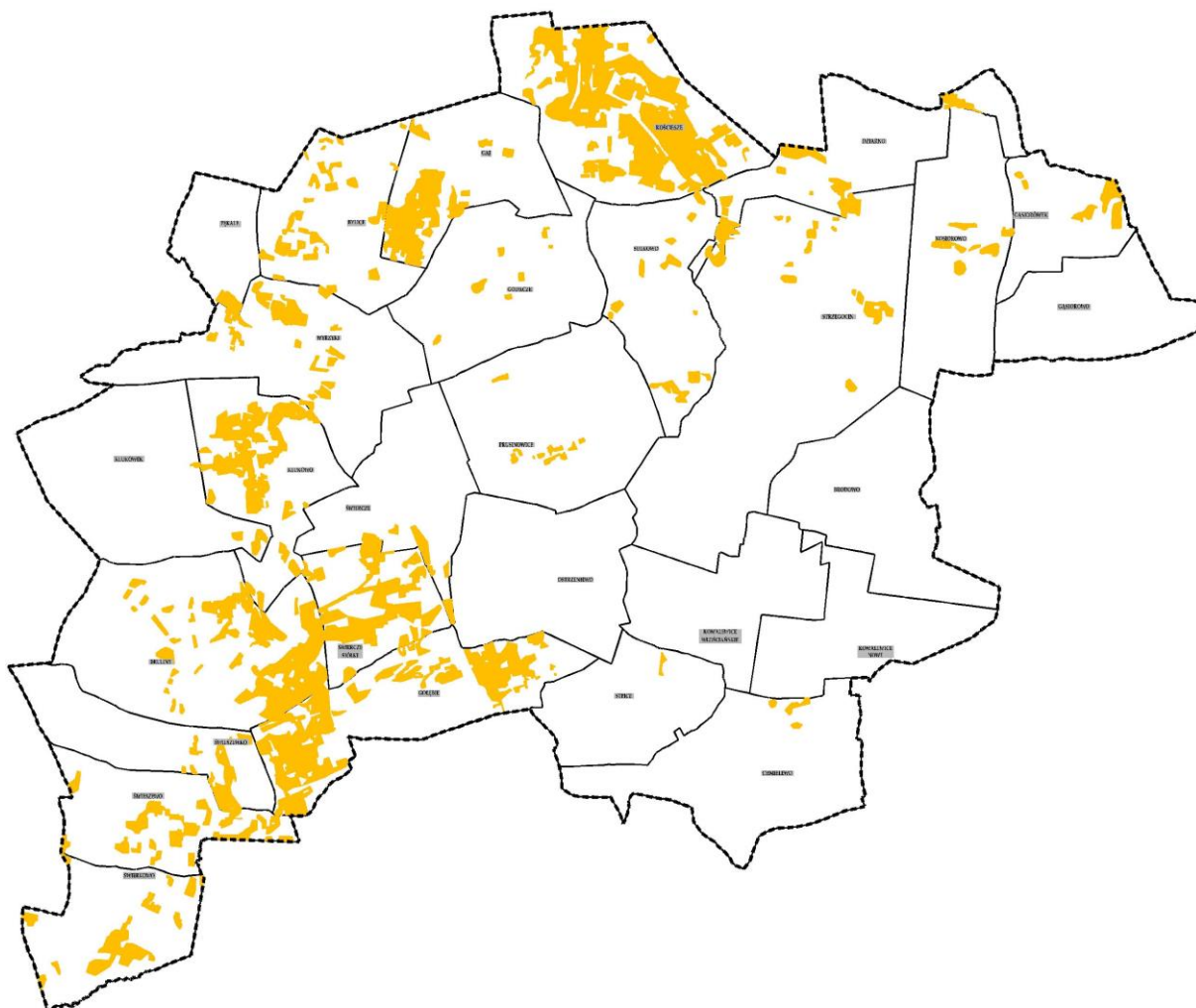
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Utrzymanie takiej tendencji wiąże się z wyzbyciem przyczyn, które mogą zmniejszać powierzchnię lasów. Zalicza się do nich: procesy deforestacyjne (wylesiania) związane z tworzeniem pól i pastwisk, przetwórstwem drewna, opalem, przygotowywaniem terenów pod zabudowę głównie mieszkaniową jednorodzinną. Dodatkowo pożary oraz zmiany klimatyczne i zanieczyszczenia są źródłem kurczenia się powierzchni lasów. Fragmentaryzacja lasów prowadzi do: zmniejszenia bioróżnorodności, zakłóceń stosunków wodnych, wzmożenia erozji gleby.

Zintegrowany wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej na podstawie danych z IUNG Puławy (uwzględniający ocenę punktową gleb, rzeźby terenu, agroklimatu i warunków wodnych) wynosi dla gm. Świercze 65,4 punktów (w skali 100-punktowej), wobec wskaźnika najwyższego w powiecie pułuskim 72,6 pkt. dla gm. Gzy oraz najniższego po 49,4 pkt dla gm. Obryte i Zatory. Głównym miernikiem przydatności rolniczej gruntów jest klasyfikacja bonitacyjna. Gmina Świercze charakteryzuje się dobrymi jakościowo glebami. Grunty orne dobre i średnie jakościowo, zaliczane do klas III-IV stanowią ok. 71% ogółu gruntów ornych, czyli nieco powyżej średniego wskaźnika w powiecie pułuskim, który wynosi ok. 64%. Są to przeważnie gleby strukturalne o dobrze wykształconym poziomie próchnicznym, zasobne w składniki pokarmowe oraz posiadają w miarę prawidłowe stosunki wodne. Stanowią podstawową bazę dla produkcji rolnej gminy. W układzie przestrzennym gminy najkorzystniejsza dla rolnictwa struktura gruntów ornych (80 – 90% kl. III-IV) występuje w rejonie wsi Dziarno, Kosiorowo, Świercze, Kościeszce, Klukowo, Bylice, Gąsiorowo i Świercze-Siółki. Gleby najslabszej jakości (kl. V-VI) zlokalizowane są głównie

w sołectwach: Brodowo, Klukówek i Prusinowice. Przestrzenne zróżnicowanie jakości terenów użytkowanych rolniczo wskazuje, że skupiska gleb najbardziej przydatnych dla produkcji rolnej występują w środkowo-zachodniej, północnej i północno-wschodniej części gminy. Gleby słabe jakościowo w postaci niewielkich izolowanych płatów skupione są w rejonie wsi: Gaj, Klukówek, Świeszewko, Prusinowice, Sulkowo, Dziarno i Chmielewo.

Rysunek 9. Rozkład przestrzenny gruntów klasy III.

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 21. Powierzchnia gruntów klasy III w poszczególnych obrębach geodezyjnych gminy Świercze.

Lp.	Nazwa obrębu geodezyjnego	Powierzchnia gruntów klasy III (ha)
1.	Brodowo	0,0000
2.	Bruliny	92,9073
3.	Bylice	22,8299
4.	Chmielewo	2,9079
5.	Dziarno	22,4720
6.	Gaj	44,8972
7.	Gąsiorowo	0,0000
8.	Gąsiorówek	11,6690
9.	Godacze	9,8850
10.	Gołębie	57,8915
11.	Klukowo	49,4642
12.	Klukówek	4,0798
13.	Kościeszce	181,8185
14.	Kosiorowo	9,1438
15.	Kowalewice Nowe	0,0000
16.	Kowalewice Włościańskie	0,0000
17.	Ostrzeniewo	0,0000
18.	Prusinowice	4,6609
19.	Stpice	0,8081
20.	Sulkowo	12,1084
21.	Strzegocin	16,3319
22.	Świerkowo	26,1181
23.	Świeszewo	33,3244
24.	Świeszewko	15,1046
25.	Świercze	9,5666
26.	Świercze Siółki	60,6470
27.	Pękale	4,3292
28.	Wyrzyki	2,2425
ŁĄCZNIE		602,3005

Źródło: Opracowanie własne.

Na rysunku nr 9 przedstawiono rozkład przestrzenny gruntów klasy III na obszarze całej gminy, natomiast w tabeli nr 21 zamieszczono powierzchnie gruntów klasy III (wyrażone w ha) występujące w poszczególnych obrębach geodezyjnych, które zostały również zobrazowane na rysunku uwarunkowań Studium. Dane zamieszczone w tabeli nr 21 uzyskano na podstawie rzeczywistych pomiarów zwartych obszarów gruntów klasy III przedstawionych na rysunku uwarunkowań Studium. W celu ochrony gruntów rolnych należy podjąć działania polegające na: ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze i nieleśne,

zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi, rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze, zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych, ograniczeniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi. Natomiast w celu ochrony gruntów leśnych należy podjąć działania polegające na: ograniczeniu przeznaczania ich na cele nieleśne lub nierolnicze, zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi, przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej, poprawianiu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych w skutek działalności nieleśnej, poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności, ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Zgodnie z Ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1326 z późn. zm.) „w lasach ochronnych mogą być wznoszone budynki i budowle służące gospodarce leśnej, obronności lub bezpieczeństwu państwa, oznakowaniu nawigacyjnemu, geodezyjnemu, ochronie zdrowia oraz urządzenia służące turystyce”.

Zgodnie z ww. ustawą przeznaczenie na cele nieleśne gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa lub upoważnionej przez niego osoby. Zgoda na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne następuje tylko w procedurze sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona gruntów rolnych realizowana jest na dwóch poziomach. Pierwszy poziom odbywa się z zastosowaniem procedury planistycznej, czyli zmiany przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze – poprzez uchwalenie (lub zmianę) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Drugi poziom stanowi wydanie decyzji zezwalającej na wyłączenie gruntu z produkcji rolniczej.

Według ustawodawcy, na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczyć przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku – inne grunty o najniższej przydatności rolniczej. Przepis ten wskazuje ogólne przesłanki, jakimi powinien kierować się organ administracji publicznej, przeznaczając określone grunty na cele nierolnicze i nieleśne. Stanowi on swoiste wytyczne dotyczące ochrony gruntów rolnych i leśnych, w tym odnośnie do ograniczania skutków ujemnego oddziaływania na grunty.

Przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów rolnych klasy I – III wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. W związku z wejściem nowelizacji Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I – III nie wymagają uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, wówczas gdy spełnią łącznie poniższe warunki:

- co najmniej połowa powierzchni każdej zwartej części gruntu zawiera się w obszarze zwartej zabudowy;
- położone są w odległości nie większej niż 50 m od granicy najbliższej działki budowlanej;
- położone są w odległości nie większej niż 50 metrów od drogi publicznej;
- ich powierzchnia nie przekracza 0,5 ha, bez względu na to, czy stanowią jedną całość, czy stanowią kilka odrębnych części.

Przytaczana Ustawa ma na celu ograniczenie działalności człowieka na terenach rolnych i leśnych wysokich klas bonitacyjnych i tym samym wprowadza duże ograniczenia w ich zabudowie.

9.6. Formy ochrony przyrody

Przyroda ze swej istoty stanowi element przestrzeni, stąd też racjonalne korzystanie z zasobów i walorów danego terenu musi uwzględniać potrzeby ochrony przyrody. Ochronie przyrody służą przede wszystkim formy ochrony przyrody, ustanowione w trybie i na zasadach ustawy o ochronie przyrody.

Różnorodność formy ochrony przyrody, występujących na terenie w znaczącej mierze wpływa na ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy. W granicach gminy znajdują się:

- użytek ekologiczny (użytek 428 bagno położone w środkowo-wschodniej części gminy, na gruntach wsi Strzegocin),
- pomniki przyrody (drzewa oraz głaz narzutowy).

Do każdej z form ochrony przyrody odnoszą się przepisy prawne, które wprowadzają określone ograniczenia mające zapewnić zamierzony efekt i cel tworzenia takiej formy ochrony przyrody.

9.7. Analiza społeczna

W 2018 roku liczba zatrudnionych w gminie Świercze wynosiła 232 osoby i było to o 8% więcej niż w 2014 roku. Liczba pracujących kobiet i mężczyzn w analizowanych

jednostkach administracyjnych była zmienna. Biorąc pod uwagę analizowany przedział czasowy, można uznać, że w przyszłych latach nastąpi wzrost liczby pracujących mieszkańców w gminie.

Tabela 22. Liczba pracujących mieszkańców gminy Świercze na tle powiatu pułtuskiego i województwa mazowieckiego w latach 2014-2018.

Liczba pracujących ogółem					
Rok	2014	2015	2016	2017	2018
gmina Świercze	182	201	200	249	232
powiat pułtuski	13041	13237	13991	14301	brak danych
województwo mazowieckie	2342985	2406734	2527039	2617732	brak danych
mężczyźni					
Rok	2014	2015	2016	2017	2018
gmina Świercze	46	48	50	77	75
powiat pułtuski	5922	6131	6591	6737	brak danych
województwo mazowieckie	1192170	1230486	1296671	1351098	brak danych
kobiety					
Rok	2014	2015	2016	2017	2018
gmina Świercze	136	153	150	172	157
powiat pułtuski	7119	7106	7400	7564	brak danych
województwo mazowieckie	1150815	1176248	1230368	1230368	brak danych

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

9.8. Bezrobocie

Bezrobocie należy do głównych problemów społeczno-ekonomicznych w skali całego kraju. Problem ten nie ominął również gminy Świercze. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na rok 2018 liczba bezrobotnych w gminie Świercze wynosiła 270 osoby, co stanowi niecałe 116% liczby osób pracujących. W celu zmniejszenia bezrobocia wśród mieszkańców należy podjąć następujące działania:

- aktywizacja bezrobotnych,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- podejmowanie działalności gospodarczej przez mieszkańców,
- organizowanie kwalifikowanych kursów zawodowych.

Poziom życia oraz wielkość dochodów mieszkańców gminy są podstawowym determinantem przyszłego rozwoju. Możliwość osiągnięcia dochodów, warunki mieszkaniowe, ochrona zdrowia oraz dóbr kultury są o wiele mniejsze niż w skali województwa czy kraju. Dla bezpieczeństwa społecznego wymagane jest stworzenie takiego systemu zaspakajania potrzeb bytowych, który szybko reaguje na zmiany i adaptuje się do stale zmieniających

warunków społecznych.

9.9. Edukacja

Na terenie gminy Świercze funkcjonuje jedno przedszkole niepubliczne oraz oddziały przedszkolne w dwóch szkołach podstawowych. Liczbę uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych uczęszczających do ww. placówek wymieniono w poniższej tabeli.

Tabela 23. Placówki szkolne i przedszkolne w gminie Świercze

Placówki oświaty	2015/2016	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Przedszkola	1	1	1	1
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	119	95	103	125
Szkoły podstawowe	3	3	3	3
Uczniowie szkół podstawowych	289	302	284	307
Szkoły gimnazjalne	1	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	164	162	142	89

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 24. Liczba uczniów i absolwentów w szkołach podstawowych gminy Świercze na tle powiatu i województwa.

	2014	2015	2016	2017	2018
Uczniowie					
gmina Świercze	289	302	284	307	349
powiat pultuski	3431	3703	3379	3901	4404
województwo mazowieckie	341378	369931	347074	403277	463224
Absolwenci					
gmina Świercze	49	53	35	brak danych	brak danych
powiat pultuski	574	547	490	brak danych	brak danych
województwo mazowieckie	49780	50641	51598	brak danych	brak danych

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 25. Liczba uczniów i absolwentów w gimnazjach gminy Świercze na tle powiatu i województwa.

	2014	2015	2016	2017	2018
Uczniowie					
gmina Świercze	164	162	142	89	36
powiat pultuski	1741	1701	1630	1054	492
województwo mazowieckie	153120	153840	155577	105170	52984
Absolwenci					
gmina Świercze	68	56	55	49	53
powiat pultuski	616	584	1630	1054	492
województwo mazowieckie	50092	49160	49358	48409	50338

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W analizowanych jednostkach administracyjnych nie odnotowano wspólnego trendu (wzrostowego bądź spadkowego) co do liczby uczniów i absolwentów.

9.10. Ochrona zdrowia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2018 roku w gminie Świercze udzielono 17850 porad lekarskich i ich liczba wzrosła od 2017 roku o 5,7%. W powiecie pułtuskim liczba udzielonych porad wzrosła o 1,43%, natomiast w województwie mazowieckim wzrosła o 0,99%.

Tabela 26. Liczba porad udzielonych w placówkach opieki zdrowotnej w gminie Świercze na tle powiatu i województwa w latach 2014-2018.

	2014	2015	2016	2017	2018
gmina Świercze	16709	16612	17466	16881	17850
powiat pułtuski	243869	246849	233948	240999	244468
województwo mazowieckie	19518044	20045774	20601697	21437530	21651666

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

9.11. Pomoc społeczna

Wśród głównych powodów trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców gminy należy wymienić: bezrobocie, ubóstwo, wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm oraz niepełnosprawność. Główną placówką, z której pomoc mogą czerpać dotknięci powyższymi problemami mieszkańcy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczach.

Tabela 27. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Świercze na tle powiatu i województwa w latach 2014 – 2018.

	2014	2015	2016	2017	2018	Zmiana 2018/2014
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej						
gmina Świercze	388	309	276	203	171	44,07
powiat pułtuski	2131	2023	1897	1702	1526	71,60
województwo mazowieckie	135621	130310	123075	115122	107104	78,97
Osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej						
gmina Świercze	1038	949	832	605	511	49,22
powiat pułtuski	6575	6212	5690	5046	4390	66,76
województwo mazowieckie	345979	322563	294797	260449	234876	67,88

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w gminie Świercze w 2018 r. środowiskowej pomocy społecznej udzielono 160 gospodarstwom domowym i 486 osobom

w nich mieszkającym. Zarówno w gminie Świercze, jak i powiecie pułtuskim i województwie mazowieckim liczba korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej spada.

9.12. Infrastruktura techniczna

W gminie Świercze można stwierdzić stagnację w rozwoju infrastruktury technicznej. Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej utrzymuje się na zbliżonym poziomie, natomiast liczba osób korzystających z gazu jest równa zero. W powiecie pułtuskim oraz na poziomie wojewódzkim udział korzystających z infrastruktury technicznej stale się zwiększa.

Tabela 28. Ludność korzystająca z infrastruktury technicznej w gminie Świercze w latach 2014-2018.

	2014	2015	2016	2017	2018
Sieć wodociągowa					
gmina Świercze	3684	3700	3689	3698	3686
powiat pułtuski	45104	45387	45551	45724	45765
województwo mazowieckie	4763566	4795016	4822265	4862047	4879361
Sieć kanalizacyjna					
gmina Świercze	673	667	663	661	658
powiat pułtuski	21429	21861	21901	22013	22111
województwo mazowieckie	3052812	3074212	3095431	3133366	3157749
Sieć gazowa					
gmina Świercze	0	0	1	1	0
powiat pułtuski	2118	2118	2195	2267	2573
województwo mazowieckie	2859073	2862465	2860747	2853790	2848162

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Podsumowanie i zalecenia:

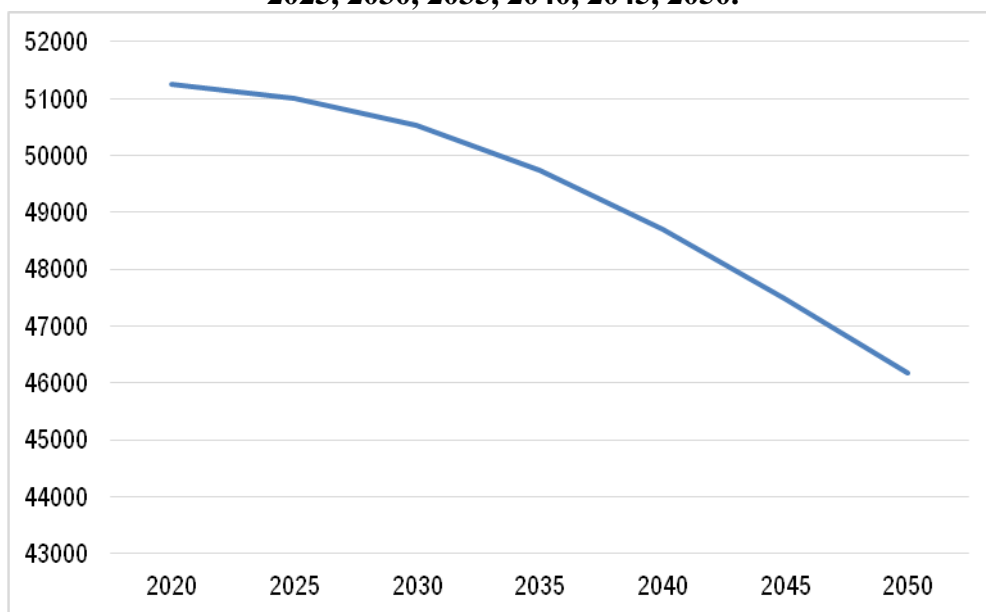
- w społeczności lokalnej należy zwrócić większą uwagę na aktywizację osób bez pracy;
- atrakcyjność na rynku pracy w gminie Świercze należy ocenić pozytywnie z punktu widzenia wzrostu zatrudnienia i przedsiębiorczości;
- tempo zmian w niektórych obszarach nie jest tak dynamiczne, jak w powiecie czy województwie, jednak zmiany te wpływają na rozwój społeczny gminy;
- należy systematycznie dążyć do dalszej rozbudowy sieci infrastruktury technicznej w gminie.

9.13. Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego

Prognozę zmian liczby ludności i struktury ludności z uwagi na ograniczoną

dostępność danych do analizy zostały przeprowadzone na poziomie powiatu pułtuskiego. Na podstawie danych pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego ustalono, że w najbliższym 35-leciu oczekiwane jest zmniejszenie liczby ludności w powiecie pułtuskim. W 2025 r. prognozuje się liczbę ludności na poziomie 51 013 osób. Do 2050 r. prognozuje się spadek ludności o około 10,12%.

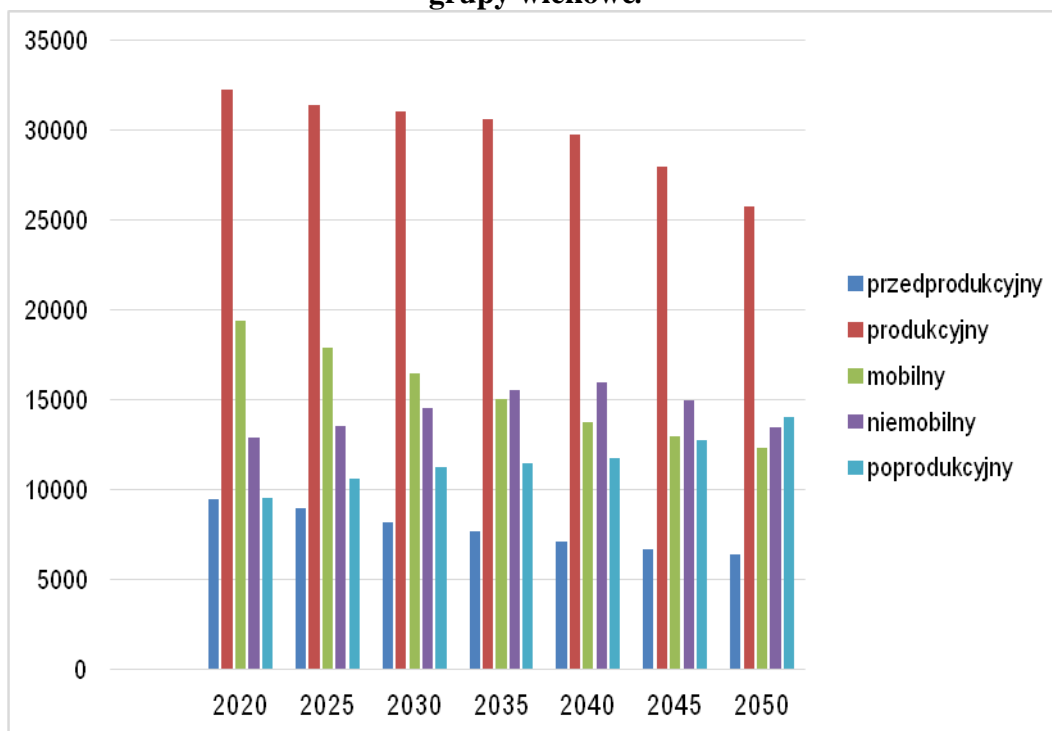
Wykres 11. Prognozowana zmiana liczby ludności w powiecie pułtuskim w latach 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przedstawiona powyżej prognoza demograficzna potwierdza spadkową tendencję liczby ludności w powiecie pułtuskim w perspektywie do 2050 roku. Analizując ekonomiczną strukturę wieku największy prognozowany spadek dotyczy przedziału grupy w wieku mobilnym (18 – 44 lata). Spadek populacji w tej grupie wyniesie ok. 36,33% czyli 7043 osoby. Największy wzrost ludności prognozuje się w grupie poprodukcyjnej (powyżej wieku emerytalnego). Oczekiwane proporcje pozostałych grup będą kształtować się następująco: grupa przedprodukcyjna (0 – 17 lat) spadek o 32,56%, grupa produkcyjna (od 18 lat do wieku emerytalnego) spadek o 19,9%, wiek niemobilny (od 45 lat do wieku emerytalnego) wzrost o 4,63%, grupa poprodukcyjna wzrost o 46,46%.

Wykres 12. Prognoza ludności powiatu pułtuskiego według podziału na funkcjonalne grupy wiekowe.

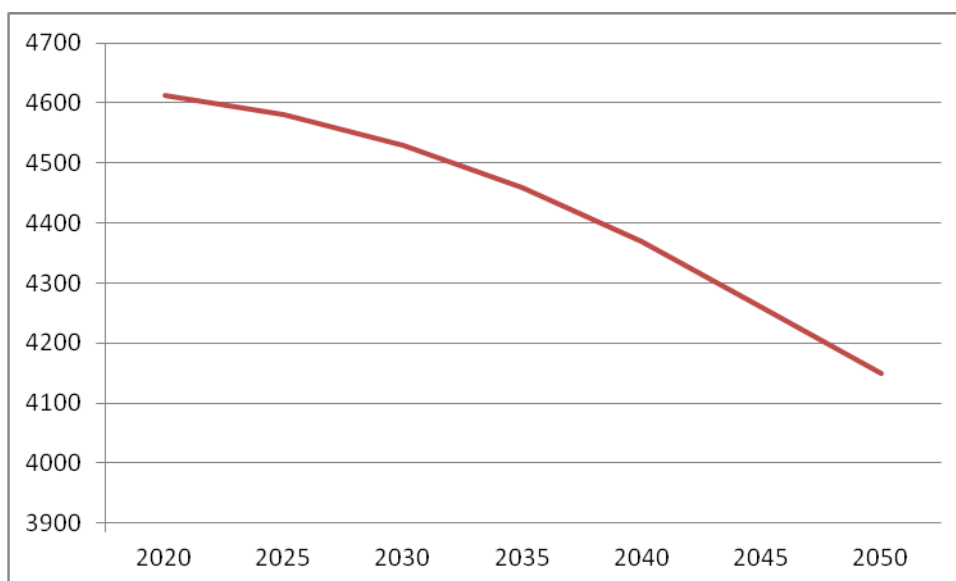
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego przyjęto hierarchię sieci osadniczej składającą się z:

- policentrycznego układu sieci osadniczej;
- istniejących i projektowanych europejskich korytarzy transportowych;
- pasmowo powiązanych obszarów przyrodniczo-kulturowych;
- terenów rolnych i otwartych, wolnych od procesów urbanizacji.

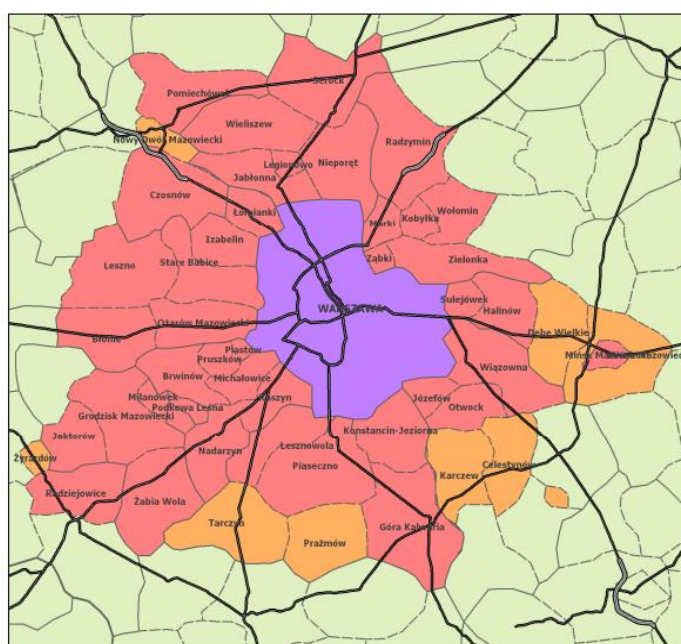
Na podstawie wyżej wymienionych danych demograficznych charakteryzujących prognozowane zmiany liczby ludności w latach 2020-2050 dla powiatu pułtuskiego dokonano analogicznej prognozy demograficznej dla gminy Świercze. Uwzględniając prognozowany spadek liczby ludności o ok. 10% w roku 2050 liczba mieszkańców gminy Świercze będzie wynosiła ok. 4150 osób. Dynamika zmian liczby ludności gminy Świercze w latach 2020-2050 została przedstawiona na poniższym wykresie.

Wykres 13. Prognoza zmiany liczby ludności gminy Świercze w latach 2020-2050.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 10. Mapa miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Warszawa.

Źródło: Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego, Warszawa 2013 r.

Ponadto określono następujące cechy ww. przestrzeni:

- województwo wykorzysta położenie na przecięciu europejskich korytarzy transportowych. Połączenie korytarzy północ-południe (I i VI korytarz TEN-T – inicjatywy Via Carpatia, Via Baltica, Rail Baltica, Baltic-Adriatic) i wschód-zachód (II korytarz TEN-T) stanowi szansę ukształtowania na Mazowszu silnego obszaru

węzłowego w sieci powiązań transportowych wewnątrz UE i zarazem kluczowego ogniwa dla budowania nowego obszaru rozwojowego na wschodzie Wspólnoty. Połączenia między krajami basenów mórz Bałtyckiego, Czarnego i Śródziemnego oraz z krajami Europy Zachodniej stanowią szansę dla Mazowsza jako regionu pełniącego rolę multimodalnego węzła transportowego oraz tworzącego „Wschodnią Bramę” Unii Europejskiej;

- nastąpi odejście od promienistego modelu sieci transportowej, szczególnie drogowej, na rzecz układu koncentryczno-obwodowego. Trasy obwodowe z jednej strony będą służyć odciążeniu węzła warszawskiego od tranzytu i połączeniu głównych korytarzy transportowych, z drugiej zaś umożliwią efektywną komunikację pomiędzy poszczególnymi ośrodkami regionalnymi i subregionalnymi województwa mazowieckiego z ośrodkami sąsiednich województw i dalej włączenia w sieć powiązań krajowych i międzynarodowych;
- nastąpi wzmocnienie powiązań transportowych metropolii warszawskiej. Poprawa wydolności systemu transportowego (zarówno lądowego jak i lotniczego) Warszawy, przyczyni się do wzmocnienia jej funkcji metropolitalnych i intensyfikacji metropolizacji obszaru jej oddziaływania. Równoczesne wzmocnienie połączeń z Łodzią przyczyni się do ukształtowania dwubiegunowego układu metropolitalnego (spinanego przez Koleje Dużych Prędkości – KDP i Centralny Port Lotniczy), pozwalając obu miastom zwiększyć i lepiej wykorzystać swój potencjał. Metropolia warszawska jako potencjalna metropolia europejska (potencjalne MEGA – wg. klasyfikacji ESPON-u) i krajowy biegun wzrostu, w procesie konkurencji międzynarodowej (europejskiej i globalnej) tworzyć będzie coraz silniejsze węzły przedsiębiorczości i innowacji oddziałujące na kraj i region;
- miasta tworzące policentryczną sieć regionalnych i subregionalnych ośrodków równoważenia rozwoju (Radom, Płock, Siedlce, Ostrołęka, Ciechanów) będą miejscami aktywizacji dla ich najbliższego otoczenia jako ich bieguny wzrostu;
- ośrodki regionalne Płock i Radom jako bieguny wzrostu o znaczeniu krajowym i kształtujące infrastrukturę publiczną o charakterze metropolitalnym, skupiające działania badawczo-rozwojowe i edukacyjne będą centrami wzrostu dla przyległych obszarów na pograniczu województw mazowieckiego, łódzkiego i świętokrzyskiego;
- ośrodki położone w odległości około 100 km od metropolii warszawskiej, do których nie docierają procesy dyfuzji rozwoju z metropolii, będą wspierane przez ośrodki

osadnicze położonych na tzw. „Dużej Obwodnicy Warszawy” (w paśmie miejscowości: Grójec, Żyrardów, Sochaczew, Wyszogród, Nowy Dwór Mazowiecki, Serock, Wyszaków, Łochów, Mińsk Mazowiecki, Góra Kalwaria) oraz miasta położone w pasmach aktywizacji społeczno-gospodarczej – głównie w oparciu o korytarze transportowe;

- pasma potencjalnie najwyższej innowacyjności i aktywności społeczno-gospodarczej będą kształtowane współzależnie z budową i modernizacją międzynarodowego i krajowego systemu infrastruktury technicznej (głównym jego elementem będzie system autostrad i dróg ekspresowych, linii kolejowych, telekomunikacyjnych, paliwowo-energetycznych);
- pomiędzy pasmami najwyższej aktywności społeczno-gospodarczej oraz węzłami sieci osadniczej rozmieszczone będą wielkoobszarowe systemy obszarów cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną oraz predestynowanych do objęcia ochroną prawną, uzupełnione o sieć korytarzy ekologicznych;
- pomiędzy pasmami najwyższej aktywności społeczno-gospodarczej oraz węzłami sieci osadniczej utrzymane zostaną obszary rolnicze pełniące funkcje żywicielskie o strategicznym znaczeniu dla województwa;
- doliny rzek wraz z ukształtowanymi wartościami kulturowymi tworzyć będą pasma przyrodniczo-kulturowe regionu.

W związku z położeniem gminy Świercze poza miejskimi obszarami funkcjonalnymi ruch migracyjny jest niewielki. Na terenie gminy napływ ludności jest znikomy. Wielu mieszkańców wyjeżdża do większych miast na stałe w poszukiwaniu pracy i dalszego kształcenia. Efektem migracji ludności do bardziej rozwiniętych gmin i miast jest spadek liczby mieszkańców i tym samym ujemne saldo migracji. Jest to obecnie jedna z głównych przyczyn nasilania procesów depopulacyjnych. Projektowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową ma na celu wzmocnienie potencjału mieszkaniowego i przeciwdziałanie emigracji.

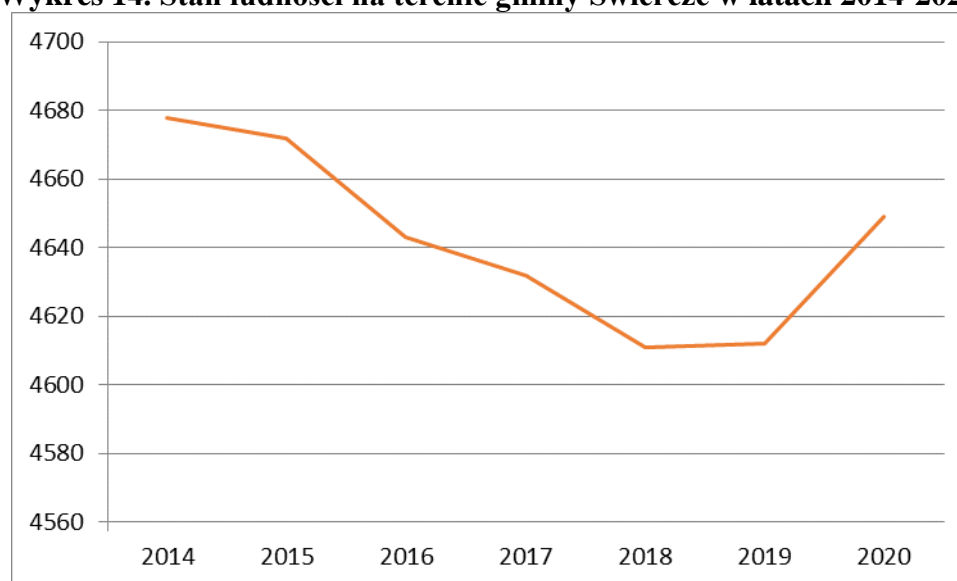
9.14. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę

Na podstawie przeprowadzonych analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych oraz w oparciu o prognozy demograficzne i możliwości finansowe gminy określono poniżej maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje zabudowy:

- **mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna i zagrodowa z dopuszczeniem usług,**
- **usługowa, w tym usług publicznych,**
- **produkcyjna, składowa i magazynowa wraz z usługami,**
- **rekreacji indywidualnej.**

W procesie ustalania maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę, oprócz wyżej wymienionych analiz, uwzględniono dodatkowe czynniki wpływające na przyjęte wartości powierzchni użytkowej zabudowy, dokonano ich charakterystyki oraz przedstawiono odpowiednią argumentację. W przypadku zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową istotną rolę przypisuje się wskaźnikowi przyrostu zasobów mieszkaniowych gminy Świercze. Zasoby mieszkaniowe powinny zaspokajać potrzeby mieszkaniowe wynikające z zakładania nowych gospodarstw domowych oraz podwyższania standardów mieszkaniowych, które następują wraz z rozwojem gospodarczym i wzrostem zamożności mieszkańców gminy. Na przestrzeni lat 2014-2018 liczba ludności w gminie Świercze spadła o 67 osób, natomiast na koniec 2020 roku wynosiła 4649 osób i wzrosła w stosunku do roku 2019 o 38 osób. Na podstawie tych danych można wysnuć wniosek, iż populacja gminy Świercze będzie się stopniowo zmniejszać, jednak zaobserwowany ostatnio, stosunków duży wzrost liczby mieszkańców (38 osób w 2020 roku) pozwala przypuszczać, iż liczba mieszkańców gminy Świercze w dłuższym czasie utrzyma się na poziomie około 4600 mieszkańców.

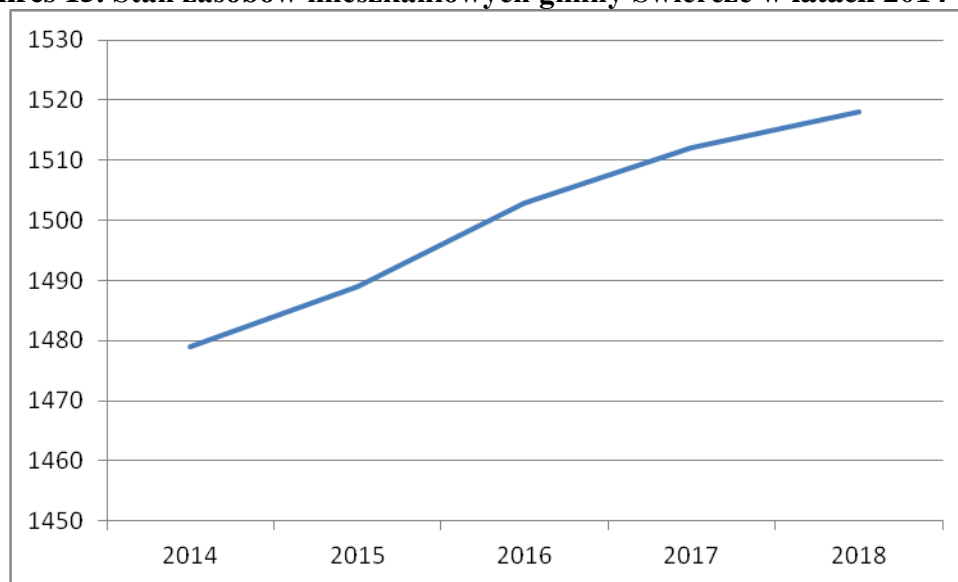
Wykres 14. Stan ludności na terenie gminy Świercze w latach 2014-2020.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS i Raportów o stanie Gminy Świercze.

Z analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że ilość budynków mieszkalnych w gminie w latach 2014-2018 wzrosła o 40 mieszkań. Zważając na powyższe, można przypuszczać, że liczba mieszkań będzie nadal wzrastać i do roku 2030 osiągnie wartość około 1650.

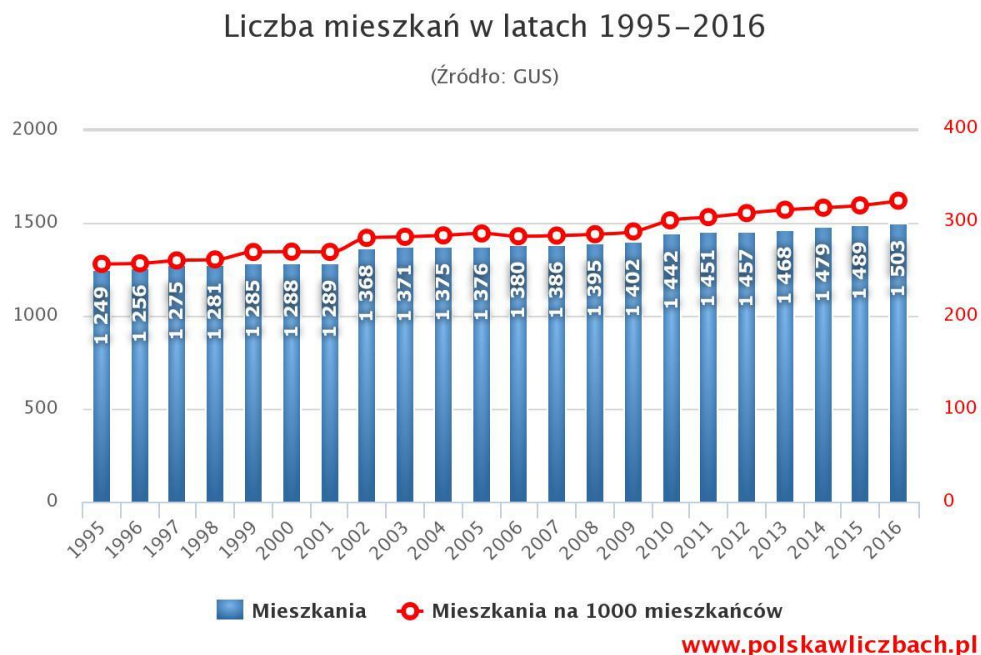
Wykres 15. Stan zasobów mieszkaniowych gminy Świercze w latach 2014-2018.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizując wzrost liczby mieszkań w szerszym ujęciu, należy stwierdzić iż z dużym prawdopodobieństwem stan zasobów mieszkaniowych gminy Świercze będzie się powiększał. Poniższy wykres przedstawia wzrost liczby mieszkań na terenie gminy w latach 1995-2016.

Wykres 16. Stan zasobów mieszkaniowych gminy Świercze w latach 1995-2016.

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Zgodnie z analizą demograficzną, która została sporządzona w oparciu o prognozę zmiany liczby ludności w latach 2020-2050 dla gminy Świercze (wykres nr 13) przypuszczać należy, iż liczba ludności gminy Świercze do roku 2050 może zmniejszyć się nawet o ok. 400 osób. Należy jednak pamiętać, iż tak drastyczny spadek liczby ludności nie jest przesądzony. Jednym z kluczowych czynników mających bezpośredni wpływ na ograniczenie spadku ludności gminy Świercze jest nasilona w ostatnich latach migracja zewnętrzna, czyli napływ ludności do Polski z zagranicy. Wraz ze wzrostem gospodarczym z roku na rok migruje do Polski coraz więcej mieszkańców nie tylko ze wschodu, ale praktycznie z całego świata. Procesy te nasiliły się znacznie w 2022 roku, wraz z wybuchem wojny na Ukrainie. Biorąc pod uwagę obecną sytuację polityczno-gospodarczą założyć należy, iż w najbliższych latach migracja ludności ze wschodu jeszcze się nasili. Poniżej przedstawiono porównanie liczby imigrantów, którzy legalnie przebywali na terenie naszego kraju w roku 2020 (dane w nawiasach) i 2022.

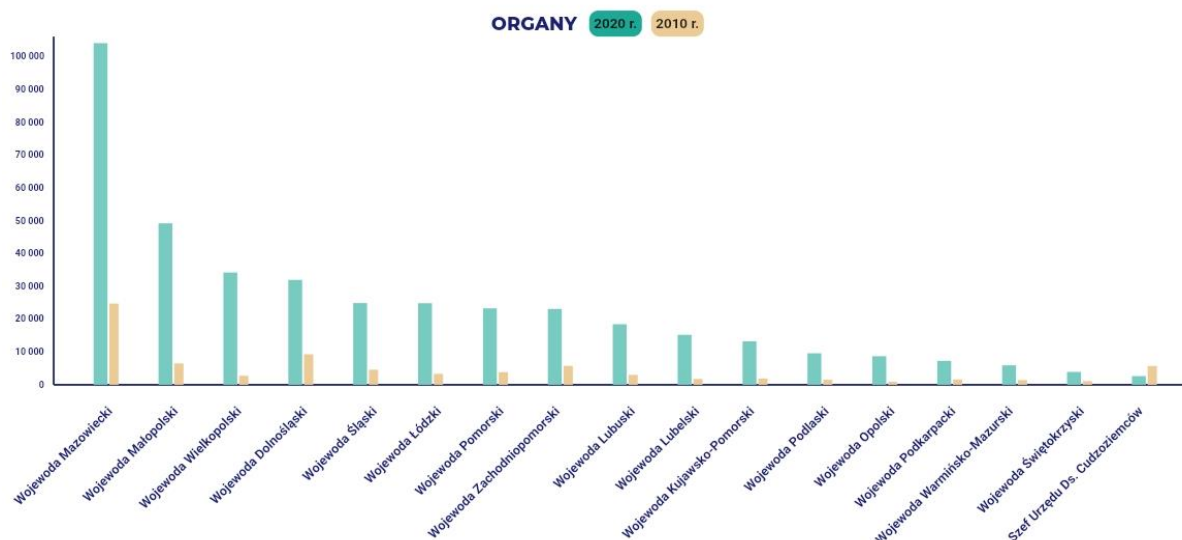
Rysunek 11. Porównanie liczby ludności migrującej do Polski w roku 2022 i 2020 (dane w nawiasie).

Źródło: Opracowano na podstawie danych z portalu migracje.gov.pl

Dynamiczny wzrost liczby imigrantów nie jest jedynie anomalią spowodowaną działaniami wojennymi na wschodzie Europy. Poniżej przedstawiono porównanie liczby imigrantów przybyłych do Polski w roku 2010 i 2020, czyli w latach, w których występowała w Europie stosunkowo stabilna sytuacja społeczno-polityczna.

Wykres 17. Porównanie liczby ludności migrującej do Polski w roku 2020 i 2010.

Źródło: Opracowano na podstawie danych z portalu migracje.gov.pl

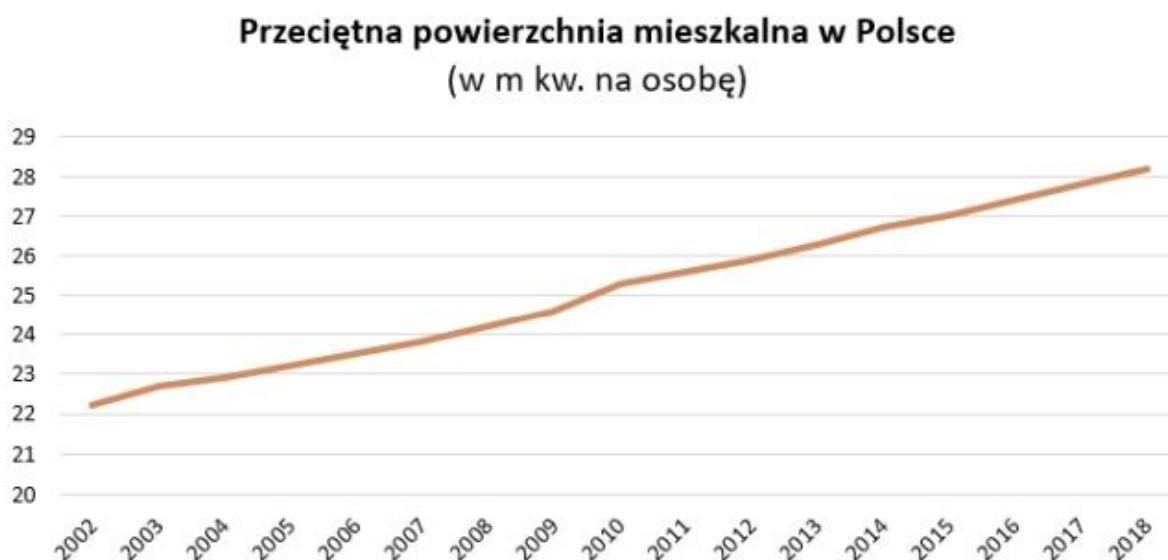
Kolejnym ważnym argumentem przemawiającym za ograniczeniem drastycznego spadku liczby ludności jest wdrażana w ostatnich latach polityka prorodzinna państwa, która ma na celu przede wszystkim poprawę wskaźników demograficznych w skali całego kraju. Jednym z czynników stymulującym wzrost liczby urodzeń było m.in. wprowadzenie w 2016 roku świadczenia 500+. Procesy demograficzne są procesami, których rezultaty można będzie ocenić w dłuższej perspektywie, jednak wzrost znaczenia polityki prorodzinnej i zwiększone środki na wsparcie socjalne może poskutkować ograniczeniem tak drastycznego spadku liczby ludności. Ponadto w oficjalnych statystykach nie są ujęte osoby, które posiadają dwa miejsca zamieszkania oraz osoby niezameldowane, a przebywające na terenie Gminy Świercze. **Biorąc powyższe pod uwagę, należy przyjąć, że liczba mieszkańców gminy Świercze w dłuższym czasie utrzyma się na poziomie około 4600 mieszkańców.**

W 2018 r. przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w gminie Świercze wynosiła 85,7 m², a w jednym mieszkaniu zamieszkiwały średnio 3,04 osoby. W związku z powyższym na jedną osobę przypada średnio **28,2 m²** powierzchni użytkowej. W celu polepszania warunków mieszkaniowych można przyjąć dążenie do uzyskania wyższego wskaźnika powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę, przynajmniej na poziomie **40,0 m² na 1 osobę**. Przedstawiona wartość 40,0 m² nie jest wartością przypadkową, gdyż prawie tyle wyniosła średnia powierzchnia mieszkalna dla 28 krajów europejskich w roku 2019. Zgodnie

z raportami Eurostatu prawie połowa ludności w Polsce mieszka w przeludnionych mieszkaniach. Ponadto należy wziąć również pod uwagę dynamikę zmian przeciętnej powierzchni mieszkania w Polsce przypadającą na jedną osobę, która w latach 2002-2018 zwiększyła się o blisko 6 m² na osobę.

Wykres 18. Przeciętna powierzchnia mieszkania w Polsce w m² na osobę w latach 2002-2018.

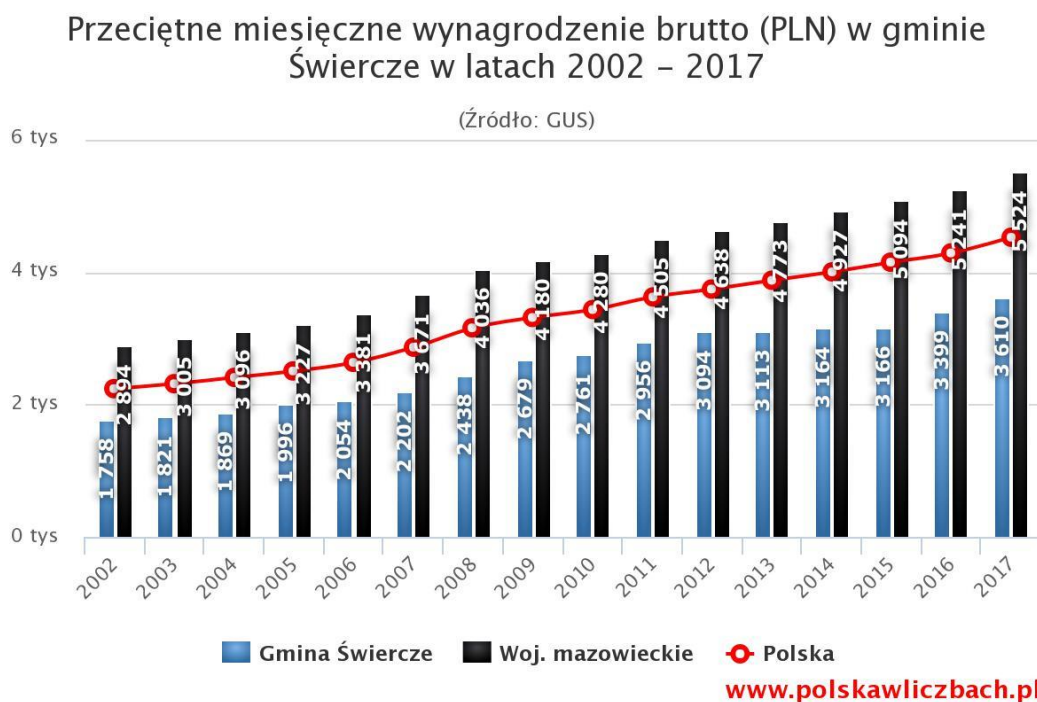
Źródło: Opracowano na podstawie danych raportu Eurostat.

Pomimo stopniowej poprawy standardów mieszkaniowych, warunki mieszkaniowe w Polsce dalece odbiegają od standardów europejskich, gdzie średnia powierzchnia mieszkalna w roku 2019 wynosiła 39,6 m² na osobę. W związku z powyższym przy określaniu maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową gminy Świercze, należy przede wszystkim wziąć pod uwagę przytoczone powyżej argumenty związane z poprawą sytuacji majątkowej mieszkańców gminy, a co za tym idzie – wzrostem powierzchni użytkowej przypadającej na jednego mieszkańca. Na potwierdzenie tej tezy wskazuje również fakt wzrostu zasobów mieszkaniowych w gminie Świercze w latach 2014-2018, który został przedstawiony na wykresie nr 15. Warto zauważyć, iż pomimo spadku liczby mieszkańców w latach 2014-2018, liczba mieszkań cały czas rosła. Kolejnym potwierdzeniem zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową jest również liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy, która w roku 2018 wynosiła – 196, należy przy tym podkreślić, iż znaczna część inwestycji mieszkaniowych w gminie jest realizowana na podstawie obowiązujących planów miejscowych. Zakładając ostatecznie, że liczba mieszkańców gminy Świercze w dłuższym czasie utrzyma się na poziomie ok. 4600

mieszkańców i zwiększy się wskaźnik powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę przynajmniej do poziomu 40,0 m² na osobę (wzrost o 11,8 m² na osobę) maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej i zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem usług) z tytułu samej poprawy standardów mieszkaniowych mieszkańców gminy Świercze wyniesie 54 280,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy (4600 osób x 11,8 m²). Ponadto jednym z kluczowych czynników mających bezpośredni wpływ na zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Świercze jest położenie gminy w pobliżu aglomeracji warszawskiej. Stały rozwój miejskiej suburbanizacji stwarza korzystne warunki dla rozwoju gminy Świercze. Szczególnie wyraźnie widać to na podstawie liczby wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i ilości przeprowadzanych podziałów nieruchomości. Wzrost zamożności mieszkańców aglomeracji warszawskiej oraz starzejące się społeczeństwo nabywa masowo grunty w gminie Świercze pod budowę „drugiego domu” lub też szuka spokojnej przestrzeni, w której mogliby spędzić czas na emeryturze. Bardzo trudno oszacować jak duży procent zapotrzebowania na nową zabudowę wymagane będzie z tego tytułu, gdyż zdecydowana większość tych osób nie melduje się w gminie Świercze i nie widnieją oni jako jej mieszkańcy. Biorąc pod uwagę udział podzielonych w ostatnich latach gruntów i liczbę wydawanych decyzji o warunkach zabudowy przyjęto, że z tego tytułu zapotrzebowanie na nową zabudowę wyniesie dodatkowe 20 000 m² powierzchni użytkowej zabudowy, a zatem **maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej i zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem usług) wyniesie 74 280,00 m² powierzchni użytkowej zabudowy.**

Wykres 19. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w gminie Świercze w latach 2002-2017.

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Potwierdzeniem zakładanej poprawy standardów mieszkaniowych oraz wzrostu zapotrzebowania na tereny mieszkaniowe ze strony ludności napływowej może być również zdecydowany wzrost zamożności, który objawia się przede wszystkim wzrostem miesięcznego wynagrodzenia mieszkańców gminy Świercze. W latach 2002-2017 przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło ponad dwukrotnie i osiągnęło w roku 2017 wartość 3610 zł brutto (wykres nr 19). Taka tendencja obserwowana jest w skali całego kraju. Wzrastająca zamożność zarówno mieszkańców gminy, jak i mieszkańców aglomeracji warszawskiej z całą pewnością przełoży się na poprawę ich warunków mieszkaniowych i dodatkowe zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe ze strony ludności zamieszkującej Warszawę i jej okolice.

W ramach ustalania maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę usługową wzięto pod uwagę zarówno usługi komercyjne, jak i publiczne, w ramach których zawierają się m.in. usługi oświaty, ochrony zdrowia, administracji i kultury. Natomiast zabudowę produkcyjną uzupełniają obiekty składowe i magazynowe wraz z zabudową towarzyszącą i usługami. Czynnikiem determinującym wzrost

zapotrzebowania na usługi i produkcję są:

- rosnący popyt na dobra i usługi ze strony mieszkańców gminy,
- dążenie do minimalizacji bezrobocia,
- ulgi podatkowe dla przedsiębiorstw,
- wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych,
- zwiększenie konkurencyjności i dostępności usług,
- inwestycje infrastrukturalne gminne i spółek skarbu Państwa PSG i Energa,
- sprzyjające warunki rozwoju przedsiębiorczości.

W ostatnich latach nastąpił znaczny wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Świercze. W latach 2014-2018 rejestrowano średnio ok. 5 nowych podmiotów gospodarczych rocznie. Zachowując dynamikę wzrostu liczby podmiotów gospodarczych należy przyjąć, iż do 2050 r. w gminie Świercze może powstać 150 nowych podmiotów usługowych i produkcyjnych. Aktualna łączna powierzchnia użytkowa istniejącej zabudowy usługowej wyliczona w oparciu o powierzchnie ustalone na podstawie map ewidencyjnych wynosi 12 052,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy, natomiast zabudowa produkcyjna to 3 213,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy. Odnosząc liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (242 w 2018 r.) do łącznej powierzchni użytkowej zabudowy produkcyjnej i usługowej (15 265,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy) można przyjąć, iż średnio na jeden podmiot gospodarczy przypada 63,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy, a zatem w dłuższej perspektywie (do 2050 r.) przy łącznym wzroście podmiotów gospodarczych o 150, maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową i produkcyjną wyniesie 9 450,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy.

Biorąc pod uwagę dotychczasowy rozkład przestrzenny i zróżnicowanie istniejącej zabudowy usługowej oraz produkcyjnej szacunkowo można stwierdzić, iż pod względem liczebnym, zabudowa usługowa zdecydowanie przewyższa liczbę podmiotów produkcyjnych, zatem 70% ustalonego maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę winno być przeznaczone pod zabudowę usługową, a 30% pod zabudowę produkcyjną. Ostatecznie określa się **maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową, w tym dla usług publicznych wynoszącą 6 615,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy, natomiast dla zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej wraz z usługami 2 835,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy.**

Gmina Świercze nie posiada szczególnych walorów rozwoju turystyki i rekreacji dodatkowo nie dostrzega się zainteresowania lokalizowaniem zabudowy rekreacji

indywidualnej, czego potwierdzeniem są w większości wolne od zabudowy obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przeznaczone pod tego rodzaju funkcje. W związku z tym, maksymalne zapotrzebowania na nową zabudowę rekreacji indywidualnej określa się szacunkowo na 1000 m² powierzchni użytkowej zabudowy. Analogiczna sytuacja ma miejsce w odniesieniu do zabudowy specjalistycznej produkcji zwierzecej. Na terenie gminy Świecze występują niewielkie kompleksy tego rodzaju zabudowy. Poza tym istniejącymi obszarami nie przewiduje się możliwości lokalizacji nowej zabudowy specjalistycznej produkcji zwierzecej, w związku z tym nie wyznacza się zapotrzebowania pod tego typu funkcję.

Faktyczne zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne, w tym przede wszystkim zakłady produkcyjne, czy placówki handlowo-usługowe zweryfikuje rynek. Rozwój tego sektora będzie adekwatny do przyrostu liczby mieszkańców, tempa wzrostu gospodarczego, czy działalności samorządu terytorialnego, którego kluczowym zadaniem w tym zakresie jest stworzenie optymalnych warunków rozwoju przedsiębiorczości. Przy projektowaniu nowych terenów rozwojowych wzięto pod uwagę przede wszystkim potrzeby mieszkańców gminy, wyrażone we wnioskach składanych w ostatnich latach. Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe czynniki oraz niepewność procesów rozwojowych, o której mowa w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dopuszczono możliwość zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników dokonanych analiz, lecz nie więcej niż o 30%. Z tego tytułu zapotrzebowanie dla:

- **zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej z dopuszczeniem usług szacuje się na 96 564,0 m²;**
- **zabudowy usługowej, w tym dla usług publicznych szacuje się na 8 600,0 m²;**
- **zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej wraz z usługami szacuje się na 3 686,0 m²;**
- **zabudowy rekreacji indywidualnej – 1300,0 m².**

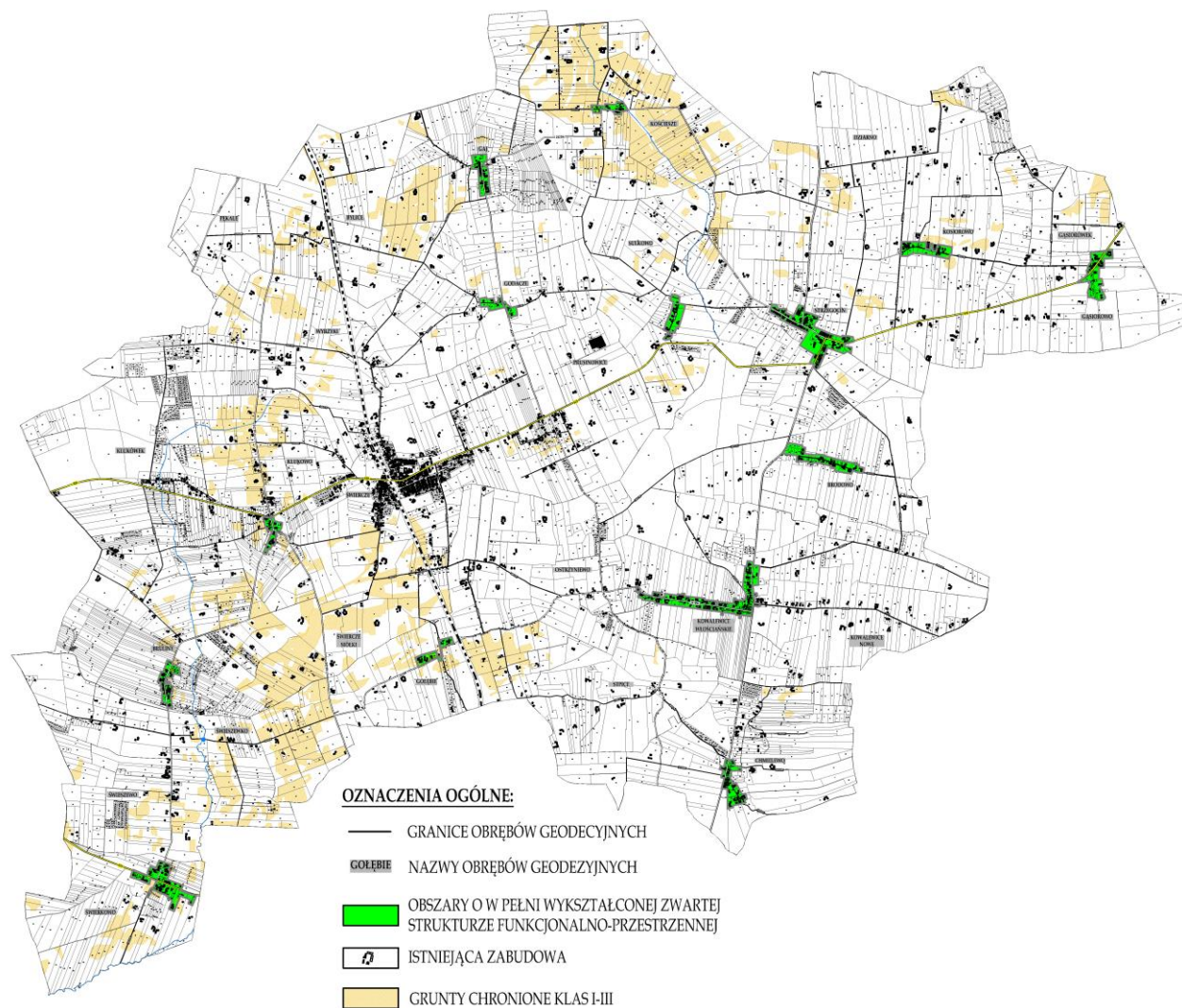
9.15. Chłonność położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej

Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1443) przez jednostkę osadniczą rozumie się wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkały przez ludzi. Dla terenu gminy Świecze dokonano analizy chłonności obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-

przestrzennej, w której wzięto pod uwagę obszary miejscowości gminnych wykazane w tabeli nr 29 z wyłączeniem tych miejscowości lub ich części, na których obszarze obowiązują ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub też dominuje zabudowa rozproszona, a zatem wyróżnienie obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej nie jest możliwe.

Wyznaczenie obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej odbyło się przede wszystkim poprzez analizę przestrzennego rozmieszczenia istniejącej zabudowy. Jednostki osadnicze o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przedstawiono w formie graficznej w oparciu o mapę ewidencyjną gminy na rysunku nr 12. Poddając analizie poniżej rysunek zauważyć można, iż istniejąca zabudowa zlokalizowana jest przede wszystkim w historycznie ukształtowanych centrach wsi, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Z uwagi na rolniczy charakter gminy Świercze, na znacznym jej obszarze dominuje również rozproszona zabudowa zagrodowa. Tego typu struktura przestrzenna zabudowy występuje przede wszystkim w północno-zachodniej części gminy.

Rysunek 12. Obszary o w pełni wykształczonej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w gminie Świercze.

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przy szacowaniu chłonności, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, należy posługiwać się **powierzchnią użytkową zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy**. Zatem, w celu ustalenia powierzchni użytkowej zabudowy rezerw wyznaczonych jednostek osadniczych (rysunek nr 12 i tabela nr 29) należy przyjąć pewne założenia co do średniej wielkości pojedynczej działki dla każdej funkcji oraz średniego wskaźnika powierzchni użytkowej zabudowy na pojedynczej działce. **W szacowaniu chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej dla gminy Świercze przyjęto następujące założenia:**

- **tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej z dopuszczeniem usług – średnia powierzchnia działki – 3000 m², średnia powierzchnia użytkowa zabudowy na pojedynczej działce – 250 m²;**
- **tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych – średnia powierzchnia działki – 1500 m², średnia powierzchnia użytkowa zabudowy na pojedynczej działce – 200 m²;**
- **tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej wraz z usługami – średnia powierzchnia działki – 20000 m² (2 ha), średnia powierzchnia użytkowa zabudowy na pojedynczej działce – 600 m²;**
- **tereny zabudowy rekreacji indywidualnej średnia powierzchnia działki – 1500 m², średnia powierzchnia użytkowa zabudowy na pojedynczej działce – 100 m².**

Poza wyżej wymienionymi wskaźnikami dotyczącymi średnich powierzchni działek oraz powierzchni użytkowej zabudowy, w wyniku analizy przestrzennego rozmieszczenia istniejącej i projektowanej w gminie Świercze zabudowy ustalono, że udział procentowy odpowiednich funkcji przedstawia się następująco:

- **tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej z dopuszczeniem usług stanowią 75% istniejącej zabudowy;**

- **tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych stanowią 10% istniejącej zabudowy;**
- **tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej wraz z usługami stanowią 3% istniejącej zabudowy;**
- **tereny zabudowy rekreacji indywidualnej 2% istniejącej zabudowy;**
- **tereny pozostałej zabudowy (infrastruktura techniczna, zabudowa usług kultu religijnego, zabudowa związana z eksploatacją złóż itp.) stanowią 10%.**

Identyczny rozkład procentowy zabudowy pod względem funkcji przyjęto w szacunkach chłonności dla wyznaczonych obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej. Przykładowo dla jednostki osadniczej Brodowo w pierwszej kolejności obliczono łączną powierzchnię występujących rezerw terenu. Na podstawie 22 niezabudowanych działek w granicach zwartej jednostki osadniczej Brodowo, obliczono, że łączna powierzchnia występujących rezerw terenu wynosi 15 239 m². Następnie dokonano podziału występujących rezerw terenów według przyjętych proporcji jak dla istniejącej na terenie całej gminy zabudowy tj. 75% dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej, czyli 11 429,3 m², 10% dla zabudowy usługowej, w tym usługi publiczne, czyli 1523,9 m², dla zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej wraz z usługami – 3%, czyli 457,2 m², dla zabudowy usług sportu i rekreacji – 2%, czyli 304,8 m². W dalszej kolejności ustalono liczbę możliwych do wydzielenia działek pod określone funkcje zabudowy dzieląc łączną powierzchnię rezerw terenów przez średnią powierzchnię pojedynczej działki zgodnie z przyjętymi założeniami dla odpowiednich funkcji terenu. Po ustaleniu liczby możliwych do wydzielenia działek z podziałem pod konkretne funkcje obliczono powierzchnię użytkową zabudowy występujących rezerw terenów w zwartej jednostce osadniczej – stanowiącej iloczyn ustalonej liczby działek możliwych do wydzielenia i przyjętych z założeń powierzchni użytkowej zabudowy dla pojedynczej działki z podziałem na odpowiednie funkcje. Z uwagi na wielofunkcyjność, różne funkcje i formy architektoniczne zabudowy w prezentowanej metodzie szacowania chłonności przyjęto, że wielkość powierzchni użytkowej budynku jest tożsama z powierzchnią zabudowy terenu, a zatem istniejącą, czy projektowaną na działce zabudowę traktować należy jako powierzchnię użytkową zabudowy. Ponadto na komentarz zasługuje przyjęta wielkość powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,

wielorodzinnej i zagrodowej z dopuszczeniem usług, która wynosi 3000 m². Z pewnością tak duża powierzchnia może wzbudzać wątpliwości co do prawidłowości i wiarygodności szacunków, warto jednak zauważyć, iż występuje w tym przypadku wielofunkcyjność, gdyż w przyjętych obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych gminy Świercze, zabudowa zagrodowa w wielu miejscowościach przenika się z zabudową mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną. O ile zabudowa jedno- i wielorodzinną jest lokalizowana na stosunkowo niewielkich działkach, o tyle zabudowa zagrodowa występuje często na kilku- lub kilkunastohektarowych parcelach, stąd też stosunkowo duża powierzchnia działki przyjęta do szacowania chłonności.

Tabela 29. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych.

Nazwa Jednostki osadniczej	Funkcja	Liczba działek niezabudowanych w zwartych obszarach osadniczych (z mapy ewidencyjnej)	Łączna powierzchnia rezerw w zwartych jednostkach osadniczych (mkw) obliczona z map ewid.	Łączna powierzchnia rezerw w zwartych jednostkach osadniczych (mkw) z podziałem na funkcje wg. przyjętych założeń	Średnia powierzchnia pojedynczej działki z założeń szacunkowych(mkw)	Liczba działek - stosunek łącznej powierzchni rezerw do średniej powierzchni pojedynczej działki (kolumna 5/6)	Powierzchnia użytkowa zabudowy pojedynczej działki z przyjętych założeń szacunkowych (mkw)	Powierzchnia użytkowa zabudowy - rezerwy w zwartych jednostkach osadniczych (kolumna 7x8)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
BRODOWO	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	22	15239	11429,3	3000	3,81	250	952,4
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			1523,9	1500	1,02	200	203,2
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			457,2	20000	0,02	600	13,7
	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			304,8	1500	0,20	100	20,3
BRULINY	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	9	6117	4587,75	3000	1,53	250	382,3
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			611,7	1500	0,41	200	81,6

	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			183,51	20000	0,01	600	5,5
	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			122,34	1500	0,08	100	8,2
CHMIELEWO	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	12	4615	3461,25	3000	1,15	250	288,4
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			461,5	1500	0,31	200	61,5
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			138,45	20000	0,01	600	4,2
	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			92,3	1500	0,06	100	6,2
GAJ	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	9	8701	6525,75	3000	2,18	250	543,8
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			870,1	1500	0,58	200	116,0
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			261,03	20000	0,01	600	7,8
	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			174,02	1500	0,12	100	11,6
GĄSIOROWO	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	8	7068	5301	3000	1,77	250	441,8

	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			706,8	1500	0,47	200	94,2
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			212,04	20000	0,01	600	6,4
	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			141,36	1500	0,09	100	9,4
GODACZE	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	6	8281	6210,75	3000	2,07	250	517,6
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			828,1	1500	0,55	200	110,4
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			248,43	20000	0,01	600	7,5
	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			165,62	1500	0,11	100	11,0
GOŁĘBIE	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	6	5592	4194	3000	1,40	250	349,5
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			559,2	1500	0,37	200	74,6
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			167,76	20000	0,01	600	5,0
	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			111,84	1500	0,07	100	7,5

KLUKOWO	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	10	7226	5419,5	3000	1,81	250	451,6
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			722,6	1500	0,48	200	96,3
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			216,78	20000	0,01	600	6,5
	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			144,52	1500	0,10	100	9,6
KOSIOROWO	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	10	16266	12199,5	3000	4,07	250	1016,6
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			1626,6	1500	1,08	200	216,9
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			487,98	20000	0,02	600	14,6
	Teren zabudowy usług sportu i rekreacji			325,32	1500	0,22	100	21,7
KOŚCIESZE	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	4	4871	3653,25	3000	1,22	250	304,4
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			487,1	1500	0,32	200	64,9
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			146,13	20000	0,01	600	4,4

	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			97,42	1500	0,06	100	6,5
KOWALEWICE WŁOŚCIAŃSKIE	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	24	26530	19897,5	3000	6,63	250	1658,1
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			2653	1500	1,77	200	353,7
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			795,9	20000	0,04	600	23,9
	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			530,6	1500	0,35	100	35,4
STRZEGOCIN	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	23	18788	14091	3000	4,70	250	1174,3
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			1878,8	1500	1,25	200	250,5
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			563,64	20000	0,03	600	16,9
	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			375,76	1500	0,25	100	25,1
SULKOWO	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	8	9878	7408,5	3000	2,47	250	617,4
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			987,8	1500	0,66	200	131,7

	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			296,34	20000	0,01	600	8,9
	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			197,56	1500	0,13	100	13,2
ŚWIERKOWO	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	16	21704	16278	3000	5,43	250	1356,5
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych			2170,4	1500	1,45	200	289,4
	Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami			651,12	20000	0,03	600	19,5
	Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej			434,08	1500	0,29	100	28,9

Źródło: Opracowanie własne.

Sumując odpowiednio wartości rezerw terenów w granicach zwartych jednostek osadniczych z podziałem na funkcje zabudowy otrzymujemy łącznie 12 559,1 m² rezerw powierzchni użytkowej zabudowy, natomiast wartości dla poszczególnych funkcji zabudowy zostały podane w poniższej tabeli.

Tabela 30. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych.

Funkcje zabudowy	Powierzchnia użytkowa zabudowy - rezerwy w zwartych jednostkach osadniczych
1	2
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	10054,8
Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych	2145,0
Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami	144,8
Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej	214,5
SUMA	12559,1

Źródło: Opracowanie własne.

Na terenie gminy Świercze w obszarach o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej występuje łącznie 12 559,1 m² rezerw powierzchni użytkowej zabudowy. Uzyskana wartość to wszystkie wolne rezerwy terenu (niezabudowane działki) wyodrębnione w ramach wyróżnionych uprzednio zwartych jednostek osadniczych. Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych przez *jednostkę osadniczą rozumie się wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkały przez ludzi.*

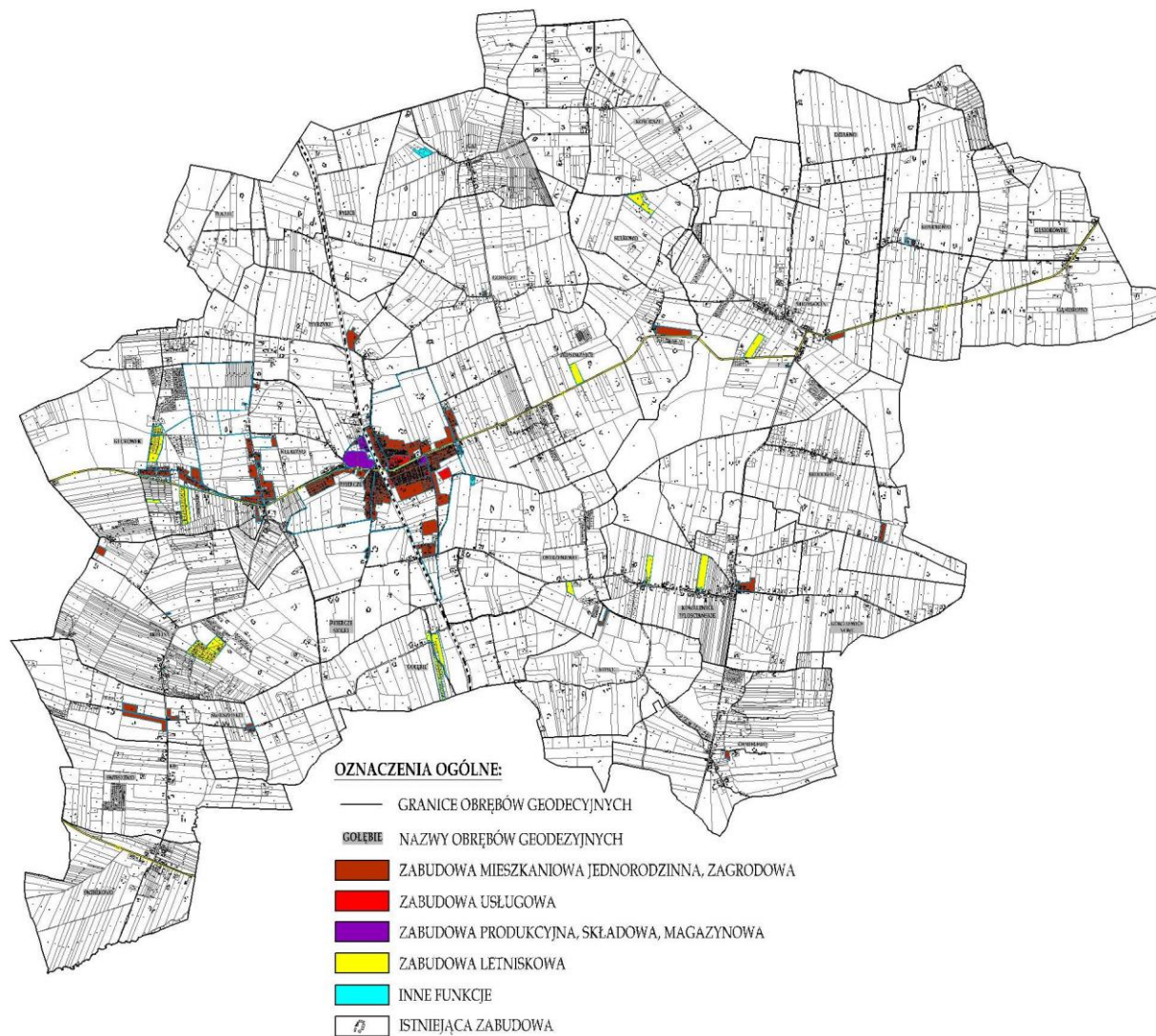

9.16. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W odniesieniu do powierzchni rezerw terenów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ich szacowanie należy rozpocząć od określenia przestrzennego rozmieszczenia obowiązujących planów miejscowych na terenie gminy Świercze. Powyższe zostało przedstawione na rysunku nr 13.

Po przeprowadzeniu szczegółowej analizy ustaleń obowiązujących na terenie gminy Świercze miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i wyodrębnieniu z nich istniejącej zabudowy oszacowano powierzchnie rezerw terenów w obrębie granic ich opracowania. W celu obliczenia chłonności w ramach obowiązujących planów miejscowych, wzięto pod uwagę część obszarów objętych ustaleniami obowiązujących planów miejscowych na terenie gminy, które nie zawierają się w zwartych obszarach osadniczych. W przyjętych kalkulacjach zdecydowano utrzymać przyjęte wcześniej założenia co do średnich wielkości działek i powierzchni użytkowej zabudowy. Obowiązujące plany miejscowe na terenie gminy Świercze to przede wszystkim zmiany planów, które uchwalono prawie 20 lat temu. Plany te są w większości pozbawione szczegółowych parametrów zabudowy i zagospodarowania terenów, a ich konstrukcja bardzo odbiega od aktualnych zasad sporządzania planów miejscowych. Dla wielu jednostek planistycznych utrzymano możliwość odbudowy, rozbudowy oraz przebudowy zabudowy zagrodowej stąd też uzasadnionym jest utrzymanie średniej powierzchni pojedynczej działki dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej tj. 3000 m².

Rysunek 13. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w gminie Świercze.

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 31. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę.

Funkcja	Łączna powierzchnia rezerw w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (mkw)	Łączna powierzchnia rezerw w mpzp (mkw) z podziałem na funkcje	Średnia powierzchnia pojedynczej działki z założeń szacunkowych(mkw)	Liczba działek - stosunek łącznej powierzchni rezerw do średniej powierzchni pojedynczej działki (kolumna 3/4)	Powierzchnia użytkowa zabudowy pojedynczej działki z przyjętych założeń szacunkowych (mkw)	Powierzchnia użytkowa zabudowy rezerw w miejscowych planach zagosp. przestrz. (kolumna 5x6)
1	2	3	4	5	6	7
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	916273,0	443772,0	3000	147,92	250	36981,0
Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych		29082,0	1500	19,39	200	3877,6
Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami		66670,0	20000	3,33	600	2000,1
Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej		376749,0	1500	251,17	100	25116,6
						67975,3

Źródło: Opracowanie własne.

W szacowaniu chłonności obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę przyjęto identyczne założenia i metodologię jak dla zwartych jednostek osadniczych. Sumując odpowiednio wartości rezerw terenów w granicach obowiązujących planów miejscowych z podziałem na funkcje zabudowy otrzymujemy łącznie **67 975,3 m²** rezerw powierzchni użytkowej zabudowy, szczegółowe wartości dla poszczególnych funkcji zabudowy zostały podane w powyższej tabeli.

9.17. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Na podstawie dokonanych analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy Świercze, określono maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę. W podziale na funkcje zabudowy kształtuje się ono następująco:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej z dopuszczeniem usług – **96 564,0 m²**,
- tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych – **8 600,0 m²**,
- tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej wraz z usługami – **3 686,0 m²**,
- tereny zabudowy rekreacji indywidualnej – **1300,0 m²**.

Następnie dokonano porównania maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy (kolumna nr 2 w tabeli nr 32) z sumą powierzchni użytkowej zabudowy zwartych jednostek osadniczych oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (kolumna nr 5 w tabeli nr 32). W analizowanym przypadku maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, (w trzech przypadkach) przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, a więc przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami zwartych jednostek osadniczych i terenami objętymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w ilości podanej w kolumnie 6 tabeli nr 32, przy czym dotyczy to wyłącznie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami i terenów zabudowy usługowej, w tym usług publicznych oraz terenów zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami. W przypadku terenów zabudowy rekreacji indywidualnej wystąpiła nadwyżka chłonności terenów nad

zapotrzebowaniem, a więc nie ma możliwości wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę rekreacji indywidualnej.

Tabela 32. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Funkcje zabudowy	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę (mkw)	Powierzchnia użytkowa zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy w zwartych jednostkach osadniczych (mkw)	Powierzchnia użytkowa zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy w planach miejscowych (mkw)	Suma powierzchni użytkowej zabudowy zwartych jednostek osadniczych i planów miejscowych (kolumna 3+4) (mkw)	Bilans terenu - porównanie maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowej (kolumna 2-5) (mkw)
1	2	3	4	5	6
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	96564,0	10054,8	36981	47035,8	49528,3
Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych	8600,0	2145,0	3877,6	6022,6	2577,4
Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami	3686,0	144,8	2000,1	2144,9	1541,1
Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej	1300,0	214,5	25116,6	25331,1	-24031,1
SUMA	110150,0				29615,6

Źródło: Opracowanie własne.

Przy ustalaniu powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę w kierunkach zagospodarowania przestrzennego w Studium, odniesiono uzyskaną z bilansu powierzchnię użytkową zabudowy do faktycznej powierzchni obszarów pod poszczególne funkcje, wykorzystując przy tym te same założenia co do średniej wielkości poszczególnych działek i średniej powierzchni użytkowej zabudowy.

Tabela 33. Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę wyrażone w ha.

Funkcje zabudowy	Bilans terenu - porównanie maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowej (kolumna 2-5 z tab. nr 31) (mkw)	Maksymalne zapotrzebowania na nową zabudowę w ha
1	2	3
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z usługami	49528,3	59,4
Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych	2577,4	1,9
Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej z usługami	1541,1	5,1
Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej	-24031,1	-36,0

Źródło: Opracowanie własne.

Jedną z najistotniejszych kwestii w kontekście ustalenia maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę dla gminy Świercze jest fakt, iż gmina ma typowo wiejski charakter. W gminie Świercze dominuje przede wszystkim zabudowa zagrodowa. W procesie wyznaczania maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę ustalono, że łącznie 66,4 ha powierzchni gminy można przeznaczyć pod główne funkcje zabudowy określone w kierunkach Studium. Uzyskana wartość 66,4 ha to zaledwie 0,7% całkowitej powierzchni gminy Świercze. Dotychczasowa polityka przestrzenna gminy i zmieniające się przepisy prawa doprowadziły do znacznego rozproszenia, zarówno inwestycji lokalizowanych na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, jak i na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Część obowiązujących planów miejscowych została przyjęta w trybie nieobowiązujących już przepisów ustawy o zagospodarowaniu

przestrzennego. W planach tych brakuje przede wszystkim większości stosowanych aktualnie wskaźników urbanistycznych. Trudno określić również jakimi kryteriami posługiwano się przy wyborze obszarów, dla których sporządzano plany miejscowe. Znaczne rozproszenie przestrzenne opracowanych planów miejscowych sprawia, że z dużym prawdopodobieństwem nigdy nie uda się w pełni zrealizować zaplanowanych w nich funkcji zabudowy. W wielu przypadkach zabudowa zrealizowana w ramach obowiązujących planów stanowi zaledwie kilka lub kilkanaście procent ich całkowitej powierzchni. Występują również plany miejscowe zupełnie pozbawione zabudowy, dlatego na części tych obszarów zasadnym byłoby przywrócenie w Studium użytkowania rolniczego. Ponadto część terenów, dla których wydano decyzje o warunkach zabudowy i rozpoczęto proces inwestycyjny uznano jako tereny zabudowy istniejącej, gdyż przywrócenie tych gruntów w kierunkach zagospodarowania przestrzennego do użytkowania rolniczego naraziłoby gminę na roszczenia ze strony inwestorów i konieczność wypłaty odszkodowań.

Uzyskany wskaźnik maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę, stanowiący zaledwie 0,7% powierzchni gminy jest wartością, która w zdecydowany sposób ograniczy nadmierne rozproszenie przestrzenne powstającej w przyszłości zabudowy i pozwoli na dalszy, zrównoważony rozwój przestrzenny gminy. Harmonijny i efektywny rozwój przestrzenny gminy będzie opierał się przede wszystkim na rozbudowie zwartych jednostek osadniczych wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę techniczną.

9.18. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Realizacja zadań przewidzianych w Studium wymaga zaangażowania znacznych środków finansowych, co może stanowić największą barierę dla samorządów i mieszkańców gminy. Funkcjonujący w Polsce system finansowania, stanowiący wielopoziomowe i zróżnicowane narzędzie finansowania, ma na celu ułatwić i wpłynąć na realizację wyznaczonych celów rozwojowych. System ten obejmuje finansowanie w formie bezzwrotnej (dotacje) oraz zwrotnej (pożyczki). W jego zakres wchodzi również projekty dotyczące realizacji sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej i społecznej, które mają przyczynić się do osiągnięcia najważniejszych, krajowych i unijnych celów rozwojowych. Wśród celów dotyczących analizowanego zakresu można wyróżnić m.in. ustanowienie i rozwijanie sieci transeuropejskich (TEN) w dziedzinie transportu, energetyki i telekomunikacji, wzrost spójności i konkurencyjności gospodarczej, społecznej

i terytorialnej, wspieranie inteligentnego i zrównoważonego rozwoju.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Świercze na lata 2021-2035, informacjami zawartymi w sprawozdaniach z wykonania budżetu oraz danymi dostępnymi w GUS, dochody i wydatki budżetu gminy w ostatnich latach przedstawiały się następująco:

Tabela 34. Dochody i wydatki budżetu Gminy Świercze w latach 2017-2020.

Lata	2017	2018	2019	2020
Dochody	20 621 615,47	19 530 215,78	22 998 812,90	21 268 291,00
Wydatki	20 723 630,26	19 889 566,21	23 439 422,04	22 051 291,00

Źródło: Opracowano na podstawie GUS i informacji Wójta Gminy Świercze z wykonania budżetu.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Świercze na lata 2021-2035 zakłada się, że wysokość dochodów budżetowych w najbliższych latach będzie kształtować się następująco:

- 2021 – 21 633 700,00 zł,
- 2022 – 22 059 000,00 zł.

Poza wzrostem dochodów, Wieloletnia Prognoza Finansowa zakłada średnioroczny wzrost wydatków bieżących, które w latach 2020-2022 mają wzrosnąć o 2,0% rocznie. Z punktu widzenia realizacji sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy duże znaczenie ma również wskaźnik zadłużenia do dochodów, którego maksymalną wartość dla jednostek samorządu terytorialnego ustalono na 60%. Łączne zadłużenie gminy na dzień 31 grudnia 2019 r. wyniosło 7 516 400,00 zł, co stanowi 32,68% wykonanych dochodów, a zatem wskaźnik zadłużenia osiągnął połowę dopuszczalnej wartości. Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową kwota zadłużenia będzie redukowana w następujący sposób:

- 2020 – 7.050.800,00 zł,
- 2021 – 6.487.300,00 zł,
- 2022 – 5.915.900,00 zł,
- 2023 – 5.527.000,00 zł,
- 2024 – 4.976.800,00 zł,
- 2025 – 4.400.100,00 zł,
- 2026 – 3.823.400,00 zł,
- 2027 – 3.235.300,00 zł,
- 2028 – 2.748.100,00 zł,

- 2029 – 2.262.900,00 zł,
- 2030 – 1.777.700,00 zł,
- 2031 – 1.303.800,00 zł,
- 2032 – 903.800,00 zł,
- 2033 – 503.800,00 zł,
- 2034 – 103.800,00 zł.

Jak przedstawiono powyżej, gmina Świercze będzie sukcesywnie dążyć do zmniejszenia zadłużenia i zakłada się, że do roku 2035 spłaci wszystkie zobowiązania. Takie założenie wpłynie z pewnością bardzo korzystnie na możliwości finansowania przez gminę infrastruktury technicznej i społecznej. Dług z tytułu zaciągniętych zobowiązań wymaga nie tylko ponoszenia kosztów z tytułu jego obsługi, ale również ogranicza możliwości inwestycyjne gminy.

W procesie wyznaczania maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę ustalono, że łącznie 46,1 ha powierzchni gminy można przeznaczyć pod dwie główne funkcje zabudowy określone w kierunkach Studium. Uzyskana wartość 46,1 ha to zaledwie 0,5% całkowitej powierzchni gminy Świercze, w związku z powyższym realizacja infrastruktury technicznej i społecznej w zakresie wyznaczonych w studium – nowych terenów inwestycyjnych będzie w znacznym stopniu opierała się na istniejącej lub na bieżąco rozbudowywanej infrastrukturze. Warto przy tym zauważyć, iż wyznaczone w Studium, nowe tereny inwestycyjne są zwykle położone w bezpośrednim sąsiedztwie zwartych jednostek osadniczych lub w miejscach, gdzie występują już sieci infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Ponadto gmina Świercze na bieżąco realizuje inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i społecznej. Zgodnie z Raportem o stanie gminy Świercze w roku 2019 zrealizowano m.in. następujące inwestycje:

Tabela 35. Wydatki na zadania inwestycyjne gminy Świercze w 2019 r.

Lp.	Nazwa zadania	Koszty finansowe
1.	Przebudowa drogi gminnej Nr 340514W Kościeszce – Gotardy	254 787,07
2.	Przebudowa drogi gminnej nr 340524W Świercze-Prusinowice gm. Świercze	740 183,09
3.	Przebudowa drogi gminnej nr 340506W Gołębie- Świeszewko	684 318,32
4.	Przebudowa drogi gminnej nr 340516W Sulkowo-Strzegocin	630 072,36
5.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2421W Nasielsk-Gąsocin-Ciechanów na odcinku w m. Klukowo oraz drogi powiatowej nr 3420W Klukowo-Świerkowo	300 000,00
6.	Przebudowa drogi gminnej nr 340527W Świercze-Siółki, gmina Świercze	82 975,31
7.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Świercze (2 szt. UZT)	13 400,00

8.	Rozbudowa i przebudowa stacji uzdatniania wody „Świercze” i budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Świercze – etap III (dokumentacja i aktualizacja kosztorysów)	25 090,00
-----------	--	-----------

Źródło: Opracowano na podstawie Raportu o stanie gminy Świercze w roku 2019.

Poza wyżej wymienionymi inwestycjami, które zostały zrealizowane w 2019 roku, gmina na bieżąco realizuje szereg innych inwestycji infrastrukturalnych na całym swoim obszarze, są to m.in. budowa i rozbudowa oświetlenia drogowego, zagospodarowywanie terenów gminnych, budowa placów zabaw, stref rekreacji i wypoczynku itp. Przedsięwzięcia infrastrukturalne inicjowane przez samorząd mogą być zatem zasilane zarówno z zasobów finansowych budżetu gminy, które są jednak ograniczone jak i ze źródeł zewnętrznych od prywatnych inwestorów czy publicznych instytucji finansowych. Poniżej przedstawiono charakterystykę źródeł finansowania przez gminę infrastruktury technicznej i społecznej.

9.18.1. Źródła wewnętrzne

Źródła wewnętrzne stanowią:

- 1) dochody własne JST – dochodem własnym gminy jest każdy dochód niebędący subwencją ogólną lub dotacją z budżetu państwa;
- 2) dotacje celowe – pochodzące z budżetu państwa w celu dofinansowanie zadań własnych JST, które mogą dotyczyć m.in.: inwestycji w szkoły i placówki oświatowe (do 50% planowanych wydatków na urzeczywistnienie podjętego zadania, jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej), inicjatyw związanych ze wspieraniem oświaty na obszarach wiejskich przedsięwzięć objęte mecenatem państwa w dziedzinie kultury.

9.18.2. Źródła zewnętrzne

Do źródeł finansowania regionalnego należą:

- 1) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – narzędzie wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, który zajmuje się m.in. współfinansowaniem ze środków państwowych projektów, które uzyskały lub przewidziane są do dofinansowania ze środków unijnych.

Do źródeł finansowania krajowego należą:

- 1) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wraz z wojewódzkimi funduszami tworzy system finansowania ochrony środowiska przyrodniczego i gospodarki wodnej w kraju;
- 2) Fundusz Dopłat – rządowy program wspomagania budownictwa socjalnego; adresatami programu są podmioty podejmujące zadania z zakresu budowy zasobów lokali socjalnych,

mieszkań chronionych oraz noclegowni i domów dla bezdomnych; wsparcia finansowego w ramach programu udziela Bank Gospodarstwa Krajowego na wniosek gminy, związku międzygminnego lub powiatu;

- 3) Fundusz Leśny – fundusz celowy Lasów Państwowych stanowiący pomoc w wyrównywaniu deficytów finansowych w nadleśnictwach, prosperujących w niekorzystnych warunkach przyrodniczo–ekonomicznych dla realizowania celów gospodarki leśnej; fundusz zasila także wspólne działania jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych dotyczących np. prowadzenia badań, tworzenie niezbędnej infrastruktury.

Do źródeł finansowania unijnego należą:

- 1) Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – jego istotą jest minimalizacja różnic w rozwoju regionów UE oraz wzmocnienie jedności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii jako wspólnoty; poprzez fundusz można uzyskać wsparcie w m.in. realizacji inwestycji produkcyjnych i infrastrukturalnych oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw;
- 2) Europejski Fundusz Społeczny – stworzony do walki z bezrobociem (np. poprzez kształcenie) w krajach należących do UE; z jego kapitału współfinansowane są inicjatywy mające na celu pomoc regionom i grupom społecznym, zwłaszcza dla osób zagrożonych ubóstwem oraz młodych stawiających pierwsze kroki na rynku pracy;

Z EFRR oraz EFS obecnie finansowane są programy regionalne w tym dla województwa mazowieckiego na lata 2014-2020 szczególnie istotne przy finansowaniu inwestycji infrastrukturalnych;

- 3) Europejski Fundusz Spójności – ustalony w celu redukcji różnic gospodarczych i społecznych oraz promowania zrównoważonego rozwoju szczególnie przez inwestycje w zakresie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska;
- 4) Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – oprócz przekształceń struktury rolnej danego państwa stanowi pomoc w rozwoju obszarów wiejskich;
- 5) Fundusz „Łącząc Europę” – powstały w miejscu programu TEN-T wspiera rozwój trzech sektorów: sieci transportowej, energetycznej oraz telekomunikacyjnej.

Ograniczenia w swobodzie inwestowania infrastruktury z zasobów własnych, wzrastająca konkurencja wśród jednostek samorządowych, intensywne procesy demograficzne, wzrastające wymagania użytkowników, nieustanny postęp technologiczny wymuszają na włodarzach poszukiwanie alternatywnych sposobów urzeczywistniania

potrzebnych inwestycji. Przy poszukiwaniu możliwości realizacji celów infrastrukturalnych niezbędne jest także rozpoznanie w możliwościach zaangażowania obszaru prywatnego.

Wśród najczęściej stosowanych form współpracy międzysektorowej wyróżniamy:

- 1) partnerstwo publiczno-prywatne – rodzaj kooperacji podmiotu publicznego z prywatnym przy przedsięwzięciach mających na celu realizację zadań publicznych poprzez wykreowanie, niezbędnego do realizacji zamierzeń zaplecza finansowego, organizacyjnego i technicznego; za zaangażowanie własnych środków prywatnemu partnerowi zapewnia się możliwość korzystania z inwestycji; poprzez PPP obie strony zyskują korzyści zarówno w obszarze celów społecznych, jak i komercyjnych danego przedsięwzięcia;
- 2) project finance – instytucja lub zespół instytucji finansowych oraz inwestorzy kapitałowi zapewniają środki na pokrycie nakładów związanych z urzeczywistnieniem przedsięwzięcia pod warunkiem, że zainwestowany kapitał zostanie zwrócony z nadwyżek płynących z eksploatacji inwestycji;
- 3) leasing, najem, dzierżawa – polega na użyczeniu jednej stronie dobra do odpłatnego korzystania. Gmina w tym przypadku może obrać rolę korzystającego (leasingobiorcy) lub wyznaczyć do tego podległą jednostkę; leasing oznacza zobowiązanie leasingodawcy do nabycia rzeczy od zbywającego w warunkach zamieszczonych w umowie i oddanie jej korzystającemu (np. gminie) do użytkowania przez dany czas, natomiast korzystający zgadza się spłacić finansującemu wynagrodzenie pieniężne równe minimum cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia dobra przez finansującego;
- 4) fundusz venture capital – JST mogą z niego korzystać gdy stworzą spółkę o charakterze użyteczności publicznej; jest to więc finansowanie z zewnątrz z zamiarem osiągnięcia długo i krótkoterminowych zysków z przyrostu wartości kapitału; istota inwestycji venture capital dotyczy zasilania kapitałem przedsiębiorstwa we wczesnej fazie jego rozwoju poprzez objęcie jego akcji lub udziałów. Inwestor finansujący z tytułu finansowania w ramach venture capital (fundusz venture capital) zostaje współwłaścicielem spółki.

Zgodnie z Raportem o stanie Gminy Świercze w roku 2019, gmina Świercze w roku 2019 aplikowała o środki zewnętrzne na następujące inwestycje:

Tabela 36. Wnioski o dofinansowanie złożone przez gminę Świercze w 2019 r.

Lp.	Nazwa zadania	Wartość zadania	Wnioskowana kwota
1.	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Chmielewie na cele turystyczne i rekreacyjne	102 973,14	65 621,00
2.	Budowa boiska piłkarskiego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Świerczach	1 874 493,00	937 248,00
3.	Poprawa poziomu bezpieczeństwa na ogólnodostępnych terenach sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych w centrum Świercz poprzez montaż monitoringu i oświetlenia parkowego	34132,67	25 000,00
4.	Rozbudowa i przebudowa stacji uzdatniania wody „Świercze” i budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Świercze – etap III	3 717 176,20	1 990 360,00
5.	Wykonanie zbiornika wodnego z przeznaczeniem na cele retencyjne we wsi Gaj – Etap I	202 781,69	101 000,00
6.	Doposażenie stołówki w SP Świercze	48 680,00	38 944,00
7.	Przebudowa drogi gminnej nr 340536W w miejscowości Dziarno, gm. Świercze	670 346,84	do 80%
8.	Przebudowa drogi gminnej nr 340540W przez wieś Kowalewice Nowe	872 495,14	do 80%
9.	Przebudowa drogi gminnej nr 340514Wkościesz-Gotardy- Etap II	501 425,26	250 000,00
10.	Budowa placu zabaw w Klukówku	20 000,00	10 000,00
11.	Zagospodarowanie terenu przy Pomniku Poległych Bohaterów 1920 r. w Prusinowicach	20 000,00	10 000,00
12.	Zakup i montaż piłkochwyłów na boisku piłki nożnej w Świerczach	20 000,00	10 000,00
13.	Oczyszczenie stawu w Świerkowie i zagospodarowanie brzegu	20 000,00	10 000,00

Źródło: Opracowanie na podstawie Raportu o stanie gminy Świercze w roku 2019.

W związku z powyższym należy uznać, iż gmina Świercze skutecznie pozyskuje i wykorzystuje środki zewnętrzne na realizację zadań inwestycyjnych m.in. sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej. W najbliższych latach gmina Świercze w dalszym ciągu będzie pozyskiwała środki zewnętrzne na realizację inwestycji, a przy tym redukowałą swoje zadłużenia i dbała o wzrost dochodów budżetu co oznacza, że będzie posiadała możliwości finansowe, które pozwolą w przyszłości realizować zadania własne gminy na wyznaczonych w Studium nowych terenach inwestycyjnych.

10. Stan prawny gruntów

W poniższej tabeli i na wykresie zestawiono grunty gminy Świercze według stanu prawnego. Dane pochodzą ze Starostwa Powiatowego w Pułtusku.

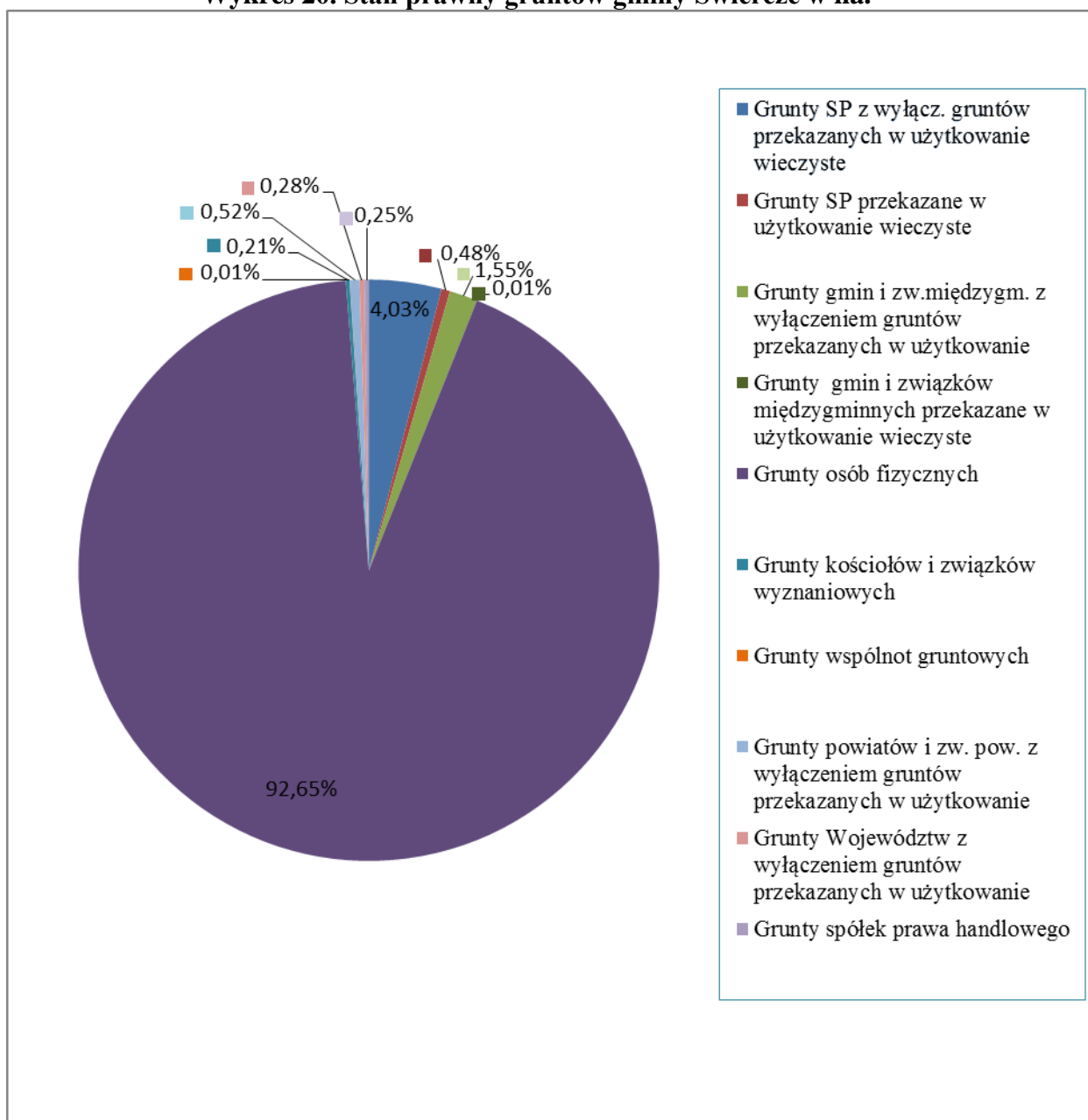
Tabela 37. Stan prawny gruntów gminy Świercze.

Wyszczególnienie gruntów	Powierzchnia ewidencyjna gruntów w ha
Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	45
Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	321
Pozostałe grunty Sp. spośród gruntów zaliczanych do 1 grupy	10
Grunty SP w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	45
Grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości	143
Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 4 grupy	2
Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	1
Grunty osób fizycznych wchodzących w skład gospodarstw rolnych	7719
Grunty osób fizycznych nie wchodzących w skład gospodarstw rolnych	932
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	20
Grunty wspólnot gruntowych	1
Grunty wchodzące w skład powiatowego zasobu nieruchomości	41
Grunty powiatów przekazane w trwały zarząd oraz grunty, których wł. nie są znani	8
Grunty wojew. przekazane w trwały zarząd oraz grunty których wł. nie są znane	26
Grunty spółek prawa handlowego	23
RAZEM	9337

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Pultusku.

Na wykresie przedstawiono dane odnoszące się do głównych grup rejestrowych.

Wykres 20. Stan prawny gruntów gminy Świercze w ha.

Źródło: Opracowanie własne.

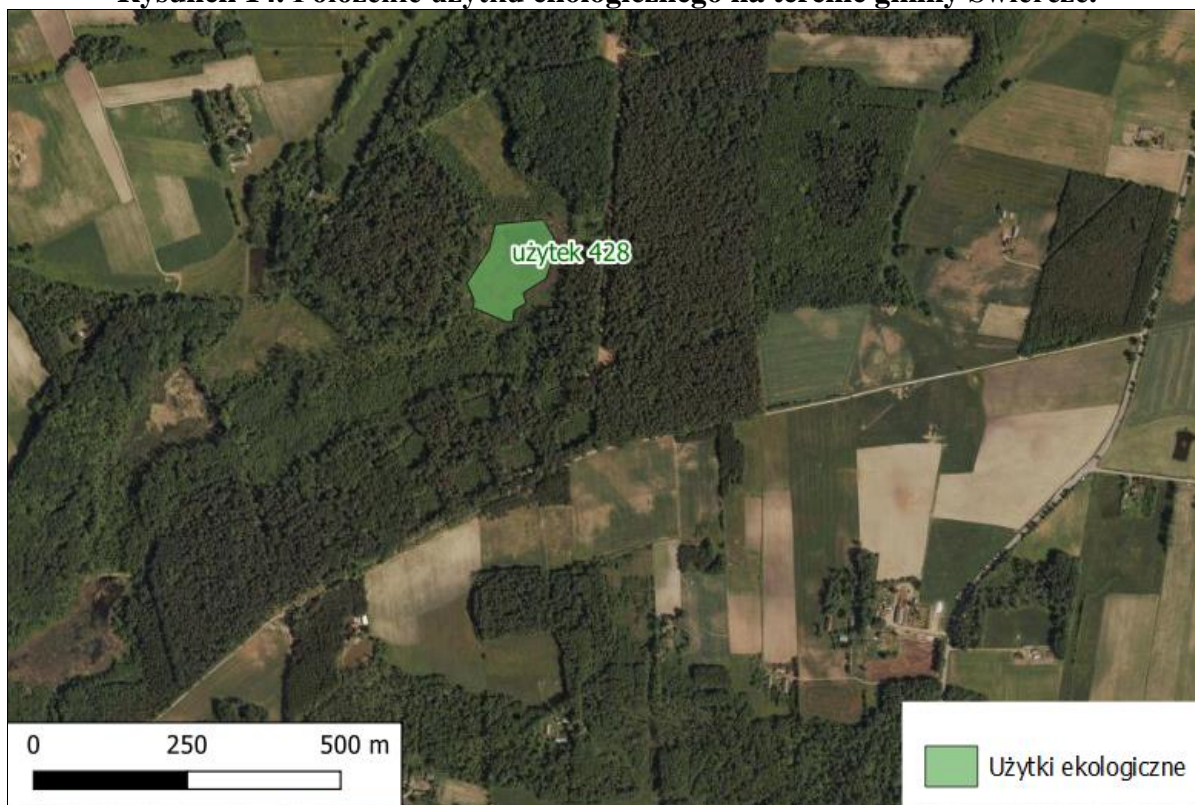
11. Występowanie obiektów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

11.1 Użytek ekologiczny

Na terenie gminy Świercze znajduje się użytek ekologiczny o powierzchni 1,49 ha ustanowiony na podstawie Rozporządzenia nr 12/96 Wojewody Ciechanowskiego z dnia 30 października 1996 r. (Dz. Urz. Wojewody Ciechanowskiego Nr 30 z 30.10.1996 r. poz. 106). Użytek ten stanowi bagno (użytek 428) położone w środkowo-wschodniej części gminy, na gruntach wsi Strzegocin, w leśnictwie Świercze oddz. 98g. Użytek 428 stanowi lokalną

ostoję zwierzyny zapewniającą schronienie, lęgowiska dla ptactwa oraz pożywienie. Objęty ochroną teren – cenny przyrodniczo i krajobrazowo, jest w przeważającej części podmokły i niedostępny. Brak możliwości uprawy oraz innego wykorzystania gospodarczego sprawił, że pozostał w stanie zbliżonym do naturalnego.

Rysunek 14. Położenie użytku ekologicznego na terenie gminy Świercze.

Źródło: Opracowanie własne.

11.2. Pomniki przyrody

Zgodnie z Uchwałą Nr 171/XXX/09 Rady Gminy Świercze z dnia 29 grudnia 2009 r. za pomniki przyrody uznano drzewa oraz głaz narzutowy, w tym:

- jesion wyniosły o obwodzie na wysokości 1,3 m – 445 cm, wysokość około 28 m; dąb szypułkowy o obwodzie na wysokości 1,30 m – 465 cm, wysokość około 23 m; lipa drobnolistna z 3-ech pni o obwodzie na wysokości 1,30 m – 380 cm, wysokość około 28 m. Drzewa rosną na nieruchomości oznaczonej nr 231/3 w miejscowości Strzegocin (teren parku podworskiego),
- lipa drobnolistna (2 szt.) o obwodzie pni na wysokości 1,30 m – 540 cm i 450 cm oraz wysokości około 19, rosnących na działce oznaczonej nr 387 (przed wejściem do kościoła we wsi Strzegocin),

- lipa drobnolistna (8 szt.) o obwodzie na wysokości 1,30 m – 200 cm, 240 cm, 210 cm, 260 cm, 200 cm, 260 cm i 260 cm (z jednego dwa pnie) i 230 cm, wysokość około 19 m, rosnące na terenie dawnego parku dworskiego w miejscowości Bruliny,
- białodrzew (2 szt.) o obwodzie na wysokości 1,30 m – 510 cm i 380 cm, wysokość około 21 m, rosnących na działce oznaczonej nr 100/7 położonej we wsi Świerkowo (nad stawem w dawnym parku podworskim),
- klon srebrzysty o obwodzie pnia na wysokości 1,30 m – 480 cm, wysokość około 19 m rosnący na działce oznaczonej 100/4 położonej we wsi Świerkowo (teren dawnego parku podworskiego) w odległości 30 m od drogi Nasielsk-Nowe Miasto gmina Świercze,
- głaz narzutowy o obwodzie 933 cm i wysokości 150 cm znajdujący się na działce oznaczonej nr 56/4 położonej we wsi Gaj będącej własnością gminy Świercze.

Zgodnie z Uchwałą Nr 235/XXXI/2014 Rady Gminy Świercze z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie pozbawienia statusu pomnika przyrody pozbawiono statusu pomnika drzewo zwane "jesion wyniosły" położony w miejscowości Gaj nr 82/10, obręb Gaj, stanowiącej własność gminy Świercze. Pozbawienie statusu pomnika przyrody nastąpiło z uwagi, iż drzewo obumarło z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości.

Rysunek 15. Położenie pomników przyrody na terenie gminy Świercze, wieś Świerkowo.

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne.

Rysunek 16. Położenie pomników przyrody na terenie gminy Świercze, wieś Bruliny.

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne.

Rysunek 17. Położenie pomników przyrody na terenie gminy Świercze, wieś Strzegocin.

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne.

Rysunek 18. Położenie pomników przyrody na terenie gminy Świercze, wieś Gaj.

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne.

11.3. Zielone Płuca Polski

Cała gmina Świercze wchodzi w skład Zielonych Płuc Polski, w którym jako naczelną zasadę przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju z uwagi na walory i potrzeby ochrony środowiska. Obecnie obszar „Zielonych Płuc Polski” na terenie województwa mazowieckiego obejmuje 33 gminy. Obszar ten nie jest obszarem chronionym w myśl przepisów ustawy o ochronie przyrody, ale jest terenem, na którym problemy ochrony przyrody i środowiska powinny być traktowane w sposób priorytetowy.

11.4. Chroniona zlewnia rzeki Narwi

Przeważająca część powiatu pułtuskiego objęta jest szczególną ochroną ze względu na ujęcie powierzchniowe wody w Wieliszewie dla mieszkańców Warszawy. Obszar ten obejmuje fragment zlewni rzeki Narew. Wschodnia część gminy Świercze leżąca w zasięgu zlewni chronionej tej rzeki powinna być objęta szczególną troską w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, hodowli, utylizacji odpadów, chemizacji i stosowania środków ochrony roślin. Zgodnie z Zarządzeniem Prezesa Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej z dnia 15.02.1972r. (M.P. Nr 15, poz. 103), dla rzeki Narwi płynącej w obrębie dawnego woj. ciechanowskiego zakłada się I klasę czystości.

11.5. Lasy ochronne

Las ochronny to las pełniący (wyłącznie lub dodatkowo) funkcję pozaprodukcyjną związaną z ochroną gruntów, wód, infrastruktury oraz terenów zamieszkałych przez człowieka i zagrożonych skutkami zjawisk żywiołowych, np. powodzią. Zgodnie z interaktywną mapą Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie na terenie gminy Świercze występują lasy ochronne. Omawiane lasy pełnią w gminie funkcję glebochronną.

11.6. Ochrona gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych

W stosunku do gruntów rolnych klasy bonitacyjnej I-III obowiązują przepisy dotyczące ochrony zasobów glebowych przez zmianą sposobu użytkowania, w myśl ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Stosownie do przepisów ww. ustawy zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nieleśne dokonuje się w procedurze sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

11.7. Ochrona gruntów leśnych

Ochrona zasobów leśnych powinna polegać przede wszystkim przeciwdziałaniu przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne. Przed wycinką chronić należy zwłaszcza lasy ponadlokalnego systemu przyrodniczego gminy i regionu. Ponadto wskazane jest racjonalne kształtowanie terenów zieleni wysokiej poprzez zalesianie niektórych gruntów, mało przydatnych dla rolnictwa lub osadnictwa (grunty najniższych klas bonitacyjnych i nieużytki), w nawiązaniu do istniejących systemów zieleni, dostosowując nasadzenia do typu siedlisk naturalnych.

Przed wycinką chronić należy zwłaszcza lasy ponadlokalnego systemu przyrodniczego gminy i regionu oraz lasy porastające brzegi wód i stoki wysoczyznowe o znacznym nachyleniu. Ponadto wskazane jest racjonalne kształtowanie terenów zieleni wysokiej poprzez zalesianie niektórych gruntów, mało przydatnych dla rolnictwa lub osadnictwa (grunty najniższych klas bonitacyjnych i nieużytki), w nawiązaniu do istniejących systemów zieleni, dostosowując nasadzenia do typu siedlisk naturalnych.

Zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne dokonuje się w drodze sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

11.8. Strefy ograniczonego użytkowania od linii elektroenergetycznych

Dla istniejących napowietrznych linii elektroenergetycznych średniego napięcia oraz dla projektowanych linii elektroenergetycznych należy wyznaczyć pasy techniczne (strefy ograniczonego użytkowania) zgodnie z wytycznymi gestora sieci oraz obowiązującymi normami. W obszarze pasów technicznych (stref ograniczonego użytkowania) należy uwzględnić następujące wymagania:

- nie należy lokalizować budynków mieszkalnych lub innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi, w indywidualnych przypadkach odstępstwa od tej zasady może udzielić właściciel linii na określonych przez siebie warunkach;
- pod linią nie należy sadzić roślinności wysokiej, zalesienia terenów rolnych w pasie technicznym linii mogą być przeprowadzane w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną wysokość sadzonych drzew i krzewów;
- teren w pasie technicznym linii nie może być kwalifikowany jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową ani jako teren związany z działalnością gospodarczą (przesyłową) właściciela linii.

12. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów naturalnych zagrożeń geologicznych

Obszar gminy Świercze charakteryzuje stabilność morfodynamiczna tj. brak zagrożeń związanych z erozją i ruchami masowymi.

13. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

13.1 Udokumentowane złoża kopalin

W granicach gminy Świercze znajdują się cztery udokumentowane złoża kruszywa naturalnego, ich zestawienie pokazuje tabela poniżej:

Tabela 38. Bilans zasobów złóż kopalin na terenie gminy Świercze.

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina wg Nkz	Stan zagrożenia	Zasoby geologiczne bilansowe
1.	Świeszewko	Złoża piasków budowlanych	Z - złoża, z którego wydobycie zostało zaniechane	81 tys. ton
2.	Świeszewko II	Złoża piasków budowlanych	E - złoża eksploatowane	318 tys. ton
3.	Świeszewko III	Złoża piasków poza piaskami szklarskimi	R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C ₁)	442 tys. ton
4.	Prusinowice	Złoża piasków budowlanych	Z - złoża, z którego wydobycie zostało zaniechane	20 tys. ton

Źródło: www.midas.pl.

13.2. Zasoby wód podziemnych

Gmina Świercze położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 215 Subniecka Warszawska oraz GZWP nr 215A Subniecka Warszawska część centralna.

Na terenie gminy znajdują się ujęcia wody służące do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę zlokalizowane w miejscowości Świercze oraz Klukówek. Warunki geologiczne otoczenia ujęć wody są korzystne i nie stwarzają obowiązku ustanawiania stref ochronny pośredniej. Dla ujęcia zlokalizowanego w Świerczach ustanowiono strefę ochrony bezpośredniej o wymiarach 32,5 m x 40,0 m. Wyznaczona strefa nie wykracza poza obszar

działki, na której zlokalizowane jest ujęcie wody. Dla ujęcia wody w Klukówku wyznaczono strefę ochrony bezpośredniej rozumianą jako teren użytkowany wyłącznie do celów związanych z eksploatacją ujęcia, wyznaczoną w obrębie istniejącego, wydzielonego ogrodzeniem obszaru użytkowanego przez SUW w Klukówku. Ponadto dla ujęcia wody w Klukówku wyznaczono strefę ochrony pośredniej (zewnętrzna) o promieniu 150,0 m od obudowy studni nr 1.

13.3. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

W granicach gminy Świercze nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

14. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych na podstawie przepisów odrębnych

W granicach gminy Świercze występuje teren górniczy o nazwie: ŚWIESZEWKO II o powierzchni 31271 m², na ww. terenie ustanowiono obszar górniczy.

Tabela 39. Obszar górniczy na terenie gminy Świercze.

Nazwa przestrzeni	typ	kopaliny	Nr w rejestrze	Położenie	Złoże	Data wyznaczenia OG	Nr koncesji
Świeszewko II	OG	kruszywa naturalne	10-7/11/1151	Świeszewko dz. nr 14/1	Świeszewko II	2015-02-04	Z1:RLO.65 22.47.2014

Źródło: www.midas.pl.

15. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

15.1. Komunikacja drogowa

Przez teren gminy Świercze przebiegają dwie drogi wojewódzkie:

- nr 632 relacji Płońsk – Nowe Miasto – Nasielsk – Dębe – Legionowo – Rembelszczyzna – Marki,
- nr 620 Nowe Miasto – Strzegocin – Przewodowo-Parcele.

Drogi wojewódzkie stanowią najbardziej znaczące szlaki komunikacyjne dla gminy w kontekście transportu i gospodarki. Kolejną kategorią dróg są drogi powiatowe, w gminie jest ich dziewięć. Wykaz przedstawiony został w tabeli poniżej.

Tabela 40. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Świercze.

Lp.	Nr drogi	Klasa	Nazwa ciągu drogowego	Odcinek na terenie powiatu pułtuskiego	Od km do km	Długość
1.	1821W	Z	Zalesie Borowe-Powielin-Błędostowo-Winnica-Gąsiorowo	Powielin-Górka Powielińska-Błędostowo-Mieszki Kuligi-Mieszki Leśniki-Domosław-Pawłowo-Winnica (ul. Warszawska i Miodowa)-Gnaty Lewiski-Gnaty Wieśniany-Bielany-Gąsiorowo	2+750 do 20+680	17,930 km
2.	3403W	Z	Pułtusk-Bulkowo-Skórnice-Gąsiorowo	Pułtusk (ul. Mickiewicza)-Lipniki Stare-Stare Bulkowo-Budy Zbroszki-Skórnice-Tąsewy-Gąsiorowo	0+000 do 15+081	15,081 km
3.	2422W	Z	Nasielsk-Strzegocin-Szyszki-Gołymin Ośrodek	Strzegocin-Kowalewice Włościańskie-Chmielewo-Słończewo-Szyszki-Begno	5+000 do 19+323	14,323 km
4.	2423W	Z	Nasielsk-Prusinowice-Kościesze-Strzegocin	Chmielewo-Stpice-Kowalewice Włościańskie-Ostrzeniewo-Prusinowice-Godacze-Gaj-Kościesze-Dziarno-Sulkowo-Dziarno-Strzegocin	5+590 do 20+180	14,590 km
5.	3420W	Z	Klukowo-Świerkowo	Klukowo-Bruliny-Świeszewko-Świeszewo-Świerkowo	0+000 do 5+000	5,000 km
6.	2421W	Z	Nasielsk-Gąsocin-Ciechanów	Gołębje-Bruliny-Klukowo	6+000 do 13+530	7,530 km

				-Wyrzyki Pękale-Bylice		
7.	3044W	L	Nowe Miasto-Kałęczyn	Wyrzyki Pękale	8+890 do 10+040	1,150 k
8.	3419W	L	Kowalewice Włociańskie-Gołębie	Kowalewice Włociańskie-Ostrzeniewo-Gołębie	0+000 do 6+055	6,055 km

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy Świercze.

Najbardziej liczną kategorią dróg są drogi gminne, jest ich trzydzieści pięć. Ich zestawienie przedstawia tabela nr 41. Graficzne rozmieszczenie dróg przebiegających przez teren gminy Świercze przedstawiono na załączniku graficznym do Studium.

Tabela 41. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Świercze.

Lp.	Nr drogi	Nowy przebieg drogi
1.	340503W	Świercze-Klukówek
2.	340504W	Klukówek-Wyrzyki
3.	340505W	Świeszewko-Słustowo
4.	340508W	Bylice-Wyrzyki-Pękale
5.	340509W	Bylice-Kałęczyn
6.	340510W	przez wieś Wyrzyki
7.	340511W	Gaj-Ślubowo
8.	340512W	Świercze-Gaj
9.	340513W	Gaj-Kościeszce
10.	340514W	przez wieś Kościeszce
11.	340515W	Kościeszce-Sulkowo
12.	340516W	Sulkowo-Strzegocin
13.	340517W	Bylice-Godacze-Sulkowo
14.	340518W	Kosiorowo-Dziarno
15.	340519W	Kosiorowo-Gąsiorówek
16.	340520W	Bylice Kolonia

17.	340521W	Brodowo-Ostrzeniewo
18.	340522W	Kowalewice Włociańskie-Strzegocin
19.	340523W	Wyrzyki-Godacze
20.	340524W	Świercze-Prusinowice
21.	340525W	przez wieś Chmielewo
22.	340526W	przez wieś Świercze-Siółki
23.	340527W	Świercze-Gołębie
24.	340528W	Ostrzeniewo-Świercze
25.	340529W	przez wieś Prusinowice
26.	340530W	Świercze-Ostrzeniewo-Gołębie
27.	340531W	Klukowo-Świercze
28.	340532W	Chmielowo-Gołębie
29.	340533W	Dziarno-Strzegocin
30.	340534W	przez wieś Gąsiorówek
31.	340535W	Strzegocin-Dziarno
32.	340536W	Chmielewo-Stpice
33.	340537W	Kosiorowo-Gąsiorowo
34.	340538W	Świerkowo-Gawłowo
35.	340540W	Kowalewice Włociańskie-Gnaty Szczerbaki

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy Świercze.

15.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy Świercze przebiega linia kolejowa trasy nr E65 – Gdynia. Odcinek linii kolejowej Nasielsk-Działdowo, na którym średnie natężenie ruchu wynosi 115 pociągów na dobę, przy czym około 20% stanowią pociągi towarowe. Stacja w Świerczach została zmodernizowana, w 2012 r. Miejscowość Świercze jest dobrze skomunikowana z Warszawą, pociągi między tymi stacjami kursują kilkanaście razy dziennie. Czas podróży do Ciechanowa

zajmuje około 20 minut, a do Warszawy 50 minut.

15.3. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę obszaru gminy Świercze zapewnia sieć wodociągowa, z której korzysta ponad 79,93% mieszkańców. Z każdym rokiem wzrasta liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych oraz ilość zużytej wody w gospodarstwach domowych. Gmina jest obsługiwana przez wodociąg „Świercze”, „Klukówek” oraz wodociąg Gzy.

Tabela 42. Urządzenia wodociągowe na terenie gminy Świercze.

Lp.	URZĄDZENIA WODOCIĄGOWE	2018 r.
1.	Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	157,2
2.	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	1162
3.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej (os.)	3686
4.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m ³)	43,3

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

15.4. Odprowadzanie ścieków

Na terenie gminy od 2012 r. funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków typu mechaniczno-biologicznego w miejscowość Ostrzeniewo. Najpopularniejszym sposobem na gromadzenie ścieków na terenie gminy są zbiorniki bezodpływowe, przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ścieki z większości wsi przewożone są wozami asenizacyjnymi do ww. obiektu. Z danych GUS wynika, że dostęp do sieci kanalizacyjnej ma zaledwie 14,3% mieszkańców gminy (w znacznej części są to mieszkańcy miejscowości Świercze).

Tabela 43. Urządzenia sieciowe kanalizacyjne na terenie gminy Świercze.

Lp.	URZĄDZENIA SIECIOWE KANALIZACYJNE	2018 r.
1.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	6,0
2.	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	185
3.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (os.)	658

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

15.5. Elektroenergetyka

Na obszarze gminy Świercze energia elektroenergetyczna dostarczana jest przez Energa Operator, z GPZ 110/15 kV w Nasielsku zasilanego linią WN 110 kV Dębe – Nasielsk w kierunku Ciechanowa, długość linii wynosi ok. 6,0 km i przebiega przez obszar wsi: Gołębie, Bruliny, Klukowo, Klukówek i Wyrzyki. Energia dostarczana jest do odbiorców poprzez linie napowietrzne średniego napięcia, stacje transformatorowe oraz

linie niskiego napięcia.¹³ Stan linii elektroenergetycznych, przebiegających przez teren gminy określa się jako niewystarczający. W gminie Świercze występuje obszar, na którym rozmieszczone są urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW – urządzenia fotowoltaiczne, który wyróżniono na załączniku nr 3.

15.6. Gazownictwo

Na terenie gminy Świercze nie ma sieci gazowej. Gmina została ujęta w planach gazyfikacji Polskiej Spółki Gazownictwa na 2022 r. Aktualnie mieszkańcy korzystają z gazu butlowego propan-butan.

15.7. Ciepłownictwo

Przez teren gminy Świercze nie przebiega sieć ciepłownicza. Podstawowym sposobem pokrywania potrzeb ciepłych gminy są indywidualne źródła ciepła oraz lokalne kotłownie. Do produkcji ciepła wykorzystuje się głównie węgiel, koks, olej opałowy, gaz płynny propan-butan, drewno oraz energię elektryczną.

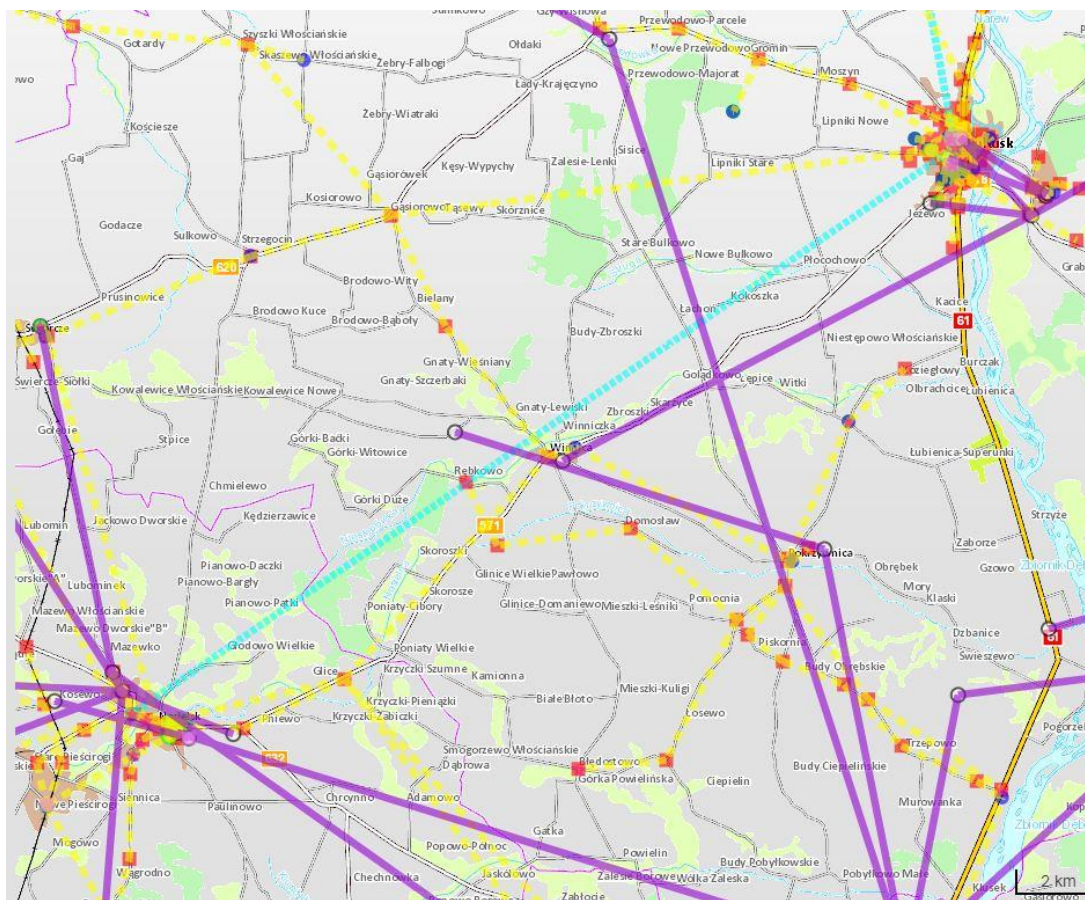
15.8. Telekomunikacja

Weryfikacji występującej na terenie gminy Świercze infrastruktury telekomunikacyjnej dokonano na podstawie *Raportu pokrycia Polski infrastrukturą telekomunikacyjną* wykonanego przez Urząd Komunikacji Elektronicznej w 2015 r.

---

¹³ Strategia Rozwoju Gminy Świercze na lata 2016-2021.

Rysunek 19. Mapa infrastruktury telekomunikacyjnej na terenie RP – rejon gminy Świercze.

Źródło: Raport pokrycia Polski infrastrukturą telekomunikacyjną UKE z 2015 r.

LEGENDA

Węzły szkieletowe - urządzenia telekomunikacyjne lub zespoły urządzeń telekomunikacyjnych, zapewniających fizyczne połączenie sieci telekomunikacyjnych w najwyższej warstwie publicznej sieci telekomunikacyjnej, agregującej ruch sieciowy z niższych warstw sieci;

Węzły dystrybucyjne - urządzenia telekomunikacyjne lub zespoły urządzeń telekomunikacyjnych, zapewniających fizyczne połączenie sieci telekomunikacyjnych, łączące węzły szkieletowej sieci telekomunikacyjnej z agregującymi ruch od użytkowników końcowych węzłami dostępowej sieci telekomunikacyjnej;

Węzły dostępne - urządzenia telekomunikacyjne lub zespół urządzeń telekomunikacyjnych, zapewniających fizyczne podłączenie sieci agregującej ruch pochodzący od użytkowników końcowych;

Węzły radiowe - miejsca lokalizacji radiowych urządzeń nadawczo-odbiorczych;

Relacje światłowodowe - połączenia światłowodowych węzłów telekomunikacyjnych (rysowane poglądowo jako linie proste przerywane pomiędzy węzłami i nie obrazują dokładnego przebiegu kabla);

Relacje kablowe - kablowe połączenia węzłów telekomunikacyjnych (rysowane poglądowo jako linie proste przerywane pomiędzy węzłami i nie obrazują dokładnego przebiegu kabla);

Elementy łączenia kabli - miejsca posadowienia pasywnych elementów łączenia kabli telekomunikacyjnych;

Linie radiowe - przebieg radiolinii typu punkt-punkt

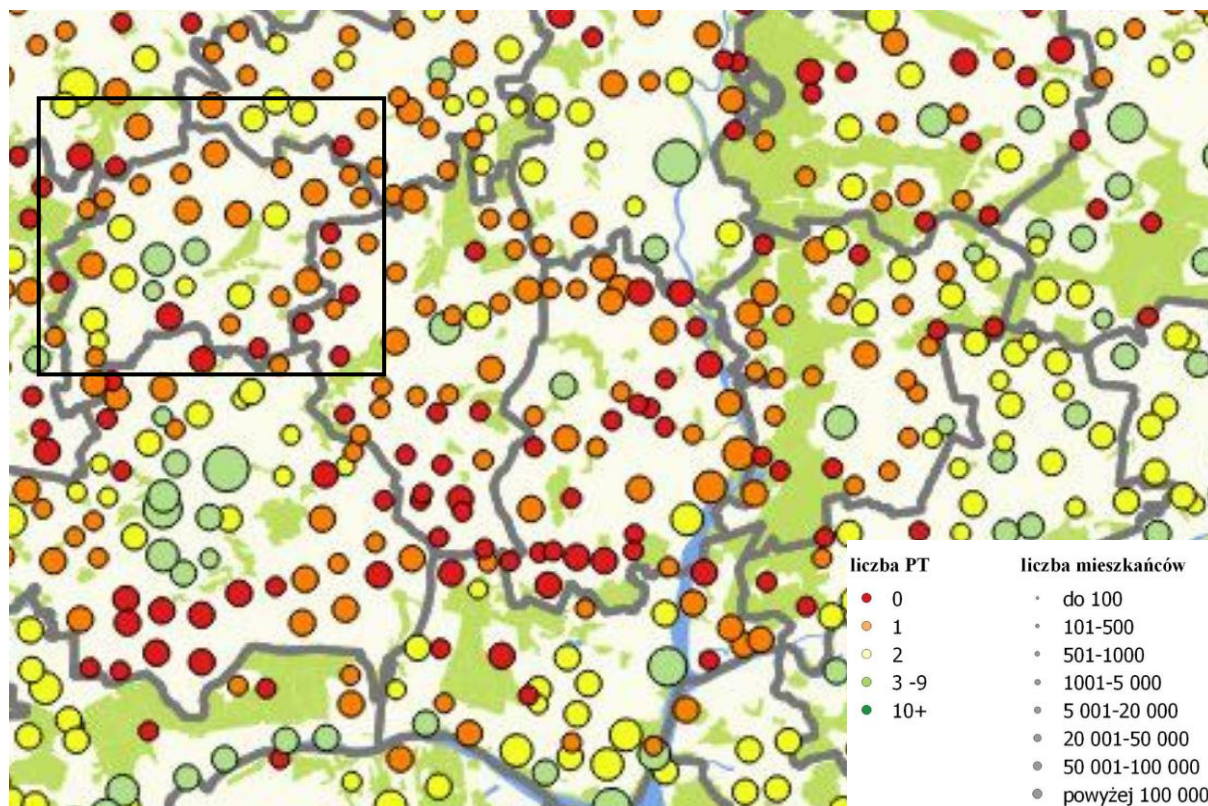
Obszary interwencji NGA - Obszary Interwencji NGA to adresy budynków, których operatorzy nie wykazali możliwości świadczenia usługi dostępu do Internetu Szerokopasmowego o przepustowości min 30 Mb/s.

Na poniższym rysunku przedstawiono liczbę przedsiębiorców telekomunikacyjnych posiadających przyłącze kablowe do budynków lub zainstalowanych terminali bezprzewodowych. Z przedstawionego poniżej rysunku wynika, że powierzchnię gminy

Świercze obsługują różni operatorzy telekomunikacyjni.

Rysunek 20. Zasięg działania sieci kablowych i bezprzewodowych na terenie województwa mazowieckiego – rejon gminy Świercze.

Źródło: Raport pokrycia Polski infrastrukturą telekomunikacyjną UKE z 2015 r.

Na terenie gminy znajdują się dwie stacje bazowe telefonii komórkowej zapewniające mieszkańcom dostęp do łączności Centertel w Świerczach, T-Mobile w Klukówku, P4 w Świerczach-Siółkach. Dostęp do bezprzewodowego Internetu zapewnia także lokalna firma Telefonía Mazowiecka RAXEL oraz Yoy.pl.

15.9. Gospodarka odpadami

Podstawą funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi na terenie województwa mazowieckiego, w tym na terenie gminy Świercze, jest Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024. W myśl tego Dokumentu: podstawą tworzenia i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w kraju jest jego regionalizacja. Według tej zasady w województwie mazowieckim wyodrębnionych zostało 6 regionów gospodarki odpadami komunalnymi (...), na terenie których wskazano regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych oraz instalacje służące do zastępczej obsługi regionów. Gmina Świercze, położona jest w Regionie Zachodnim, liczącym łącznie 95 gmin.

Wraz z uchwaleniem Planu gospodarki odpadami zostały wyznaczone regiony

gospodarki odpadami komunalnymi w województwie oraz regionalne instalacje do przetwarzania odpadów w poszczególnych regionach gospodarki odpadami komunalnymi oraz instalacje przewidziane do zastępczej obsługi tych regionów.

Zgodnie z powyższym dokumentem, dla Regionu Zachodniego instalacjami do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych są m.in.:

- Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp. z o.o., 09-400 Płock, ul. Przemysłowa 17,
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie ul. Gostkowska 83, 06-400 Ciechanów.

Ponadto na terenie gminy Świercze są zlokalizowane instalacje do przetwarzania odpadów z tworzyw sztucznych. Instalacje do odzysku, w tym recyklingu odpadów opakowaniowych (poza sortowniami) – tworzywa sztuczne:

- Zakład Usługowo-Handlowy ROLTECH Jerzy Rzeczkowski, Bruliny 29, 06-150 Świercze

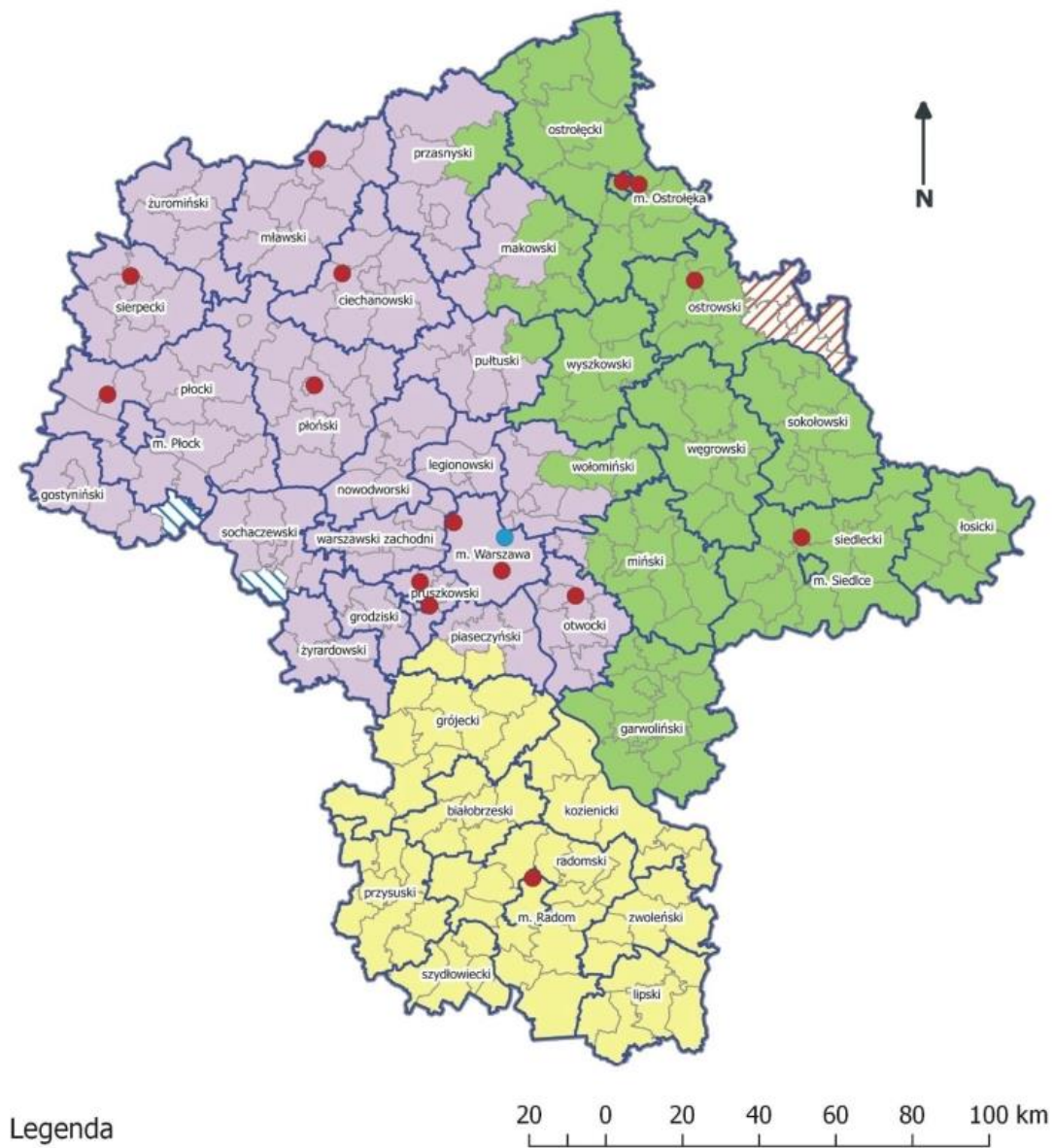
oraz instalacje do poddawania odzyskowi odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo - Usługowe KAMM Kamil Szymański, Wyrzyki 22, 05 - 150 Świercze.

Rysunek 22. Położenie gminy Świercze w stosunku do regionów gospodarki odpadami komunalnymi województwa mazowieckiego – instalacje do przetwarzania odpadów zmieszanych.

Legenda

- Instalacje do mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych
- Instalacje do termicznego przekształcania odpadów komunalnych
- Granice powiatów

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024.

16. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

W niniejszym rozdziale opisano uwarunkowania opisane w dokumentach strategicznych dotyczących szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego odnoszące się do obszaru gminy Świercze. W tym celu wykorzystano takie dokumenty jak:

- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju;
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego;
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Mazowieckiego;
- Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego.

16.1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

Dnia 13 grudnia 2011 r. Rada Ministrów przyjęła Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 roku. Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Jego nadrzędnym celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych w dążeniu do konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie czasu.

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju do 2030 roku kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe. Formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego. Poniżej przedstawiono aspekty zawarte i odnoszące się do gminy Świercze:

- struktura osadnicza – przeciętna wielkość wsi określana jest na powyżej 20 wsi na 100 km², powyżej 250 mieszkańców przeciętnie w jednej wsi;
- wewnętrzne powiązania funkcjonalne:
  - siła i kierunki ciążen społeczno-gospodarczych według modelu grawitacyjnego na poziomie 0,5 – 1 promila,
  - kierunki i wielkość rejestrowanych migracji między powiatowych w 2006 r. kształtują się na poziomie 200 – 300;
- struktura demograficzna:

- wyższy od przeciętnego udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym,
- przewidywane zmiany zaludnienia – ubytek o 5-10 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym;
- sieć transportowa:
  - wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej na poziomie 0,30 – 0,35 według metodyki Instytutu Gospodarki i Przestrzennego Zagospodarowania PAN (T. Komornicki z zespołem 2010);
- gospodarka wodna:
  - gęstość sieci wodociągowej 150 – 200 km/100 km²;
- elektroenergetyka:
  - zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca 800 – 1000 kWh;
- obszarowa ochrona przyrody:
  - udział obszarów chronionych w powierzchni gminy na poziomie 25-50%;
- krajobraz kulturowy:
  - nasycenie zabytkami nieruchomymi (według danych Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków z 2010 r.) na poziomie 10 – 15 na 1 000 ha;
- zasoby energii odnawialnej:
  - energia wodna - średni rzeczny odpływ jednostkowy na poziomie 3-4 l/s/km² (według J. Stachy'ego i B. Biernata),
  - energia wiatrowa - gmina Świercze położona jest w II bardzo korzystnej strefie energetycznej wiatru,
  - energia słoneczna - średnie całkowite promieniowanie słoneczne w roku na poziomie 10 – 10,25 MJ/m² x doba (według J. Paszyńskiego i K. Miary, 1994);
- zagrożenia utrudnienia naturalne:
  - zagrożenia i utrudnienia klimatyczne:
    - bonitacja klimatyczna dla rolnictwa (najlepsze warunki w Polsce – 100) na poziomie 90-94 (według Górskiego, 1994),
  - zagrożenia i utrudnienia hydrologiczne:
    - przeważające rodzaje wezbrań określono jako roztopowe (według Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie);
    - silne zagrożenie pustynnieniem w skutek niskiej retencji (według P. Kowalczaka, 2001);

- zagrożenia i ochrona przeciwpowodziowa – udział powierzchni gminy zagrożonych powodzią lub podtopieniami na poziomie 10-20% (szacunek na podstawie mapy roślinności potencjalnej J.M. Matuszkiewicza – Instytut Gospodarki i Przestrzennego Zagospodarowania PAN oraz bazy mokradeł Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych).

16.2. Krajowy Program Zwiększania Lesistości

Realizacja zwiększania lesistości jest jednym z ważniejszych elementów polityki leśnej państwa. Konsekwentna realizacja celów tej polityki powinna zapewnić zwiększenie lesistości kraju do poziomu 30% w roku 2020 i 33% po roku 2050.

Szczególną funkcją zalesień powinno być zatem odpowiednie kształtowanie struktur przestrzennych zasobów przyrody, zwiększanie ich biologicznej aktywności i różnorodności, a także estetycznych walorów krajobrazu. Ważnym zadaniem programu zalesień jest ochrona i wzmacnianie oraz łączenie we wspólny system najcenniejszych obszarów przyrodniczych. Bardzo istotnym problemem jest też racjonalne przestrzenne rozmieszczenie przyszłych zalesień. Rozmiar zadań, potrzeba systemowych rozwiązań w skali kraju i regionu, a przede wszystkim znaczenie zalesień dla ochrony środowiska, racjonalizacji struktury użytkowania ziemi i tworzenia ładu w gospodarce przestrzennej, nadają temu problemowi wysoką rangę.

Celem rządowego programu zwiększania lesistości do roku 2050 jest zatem zapewnienie warunków do zwiększenia lesistości do 33%, ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz wykorzystanie ich do optymalnego rozmieszczenia zalesień, a także opracowanie odpowiednich instrumentów realizacyjnych.

Integralną częścią programu jest:

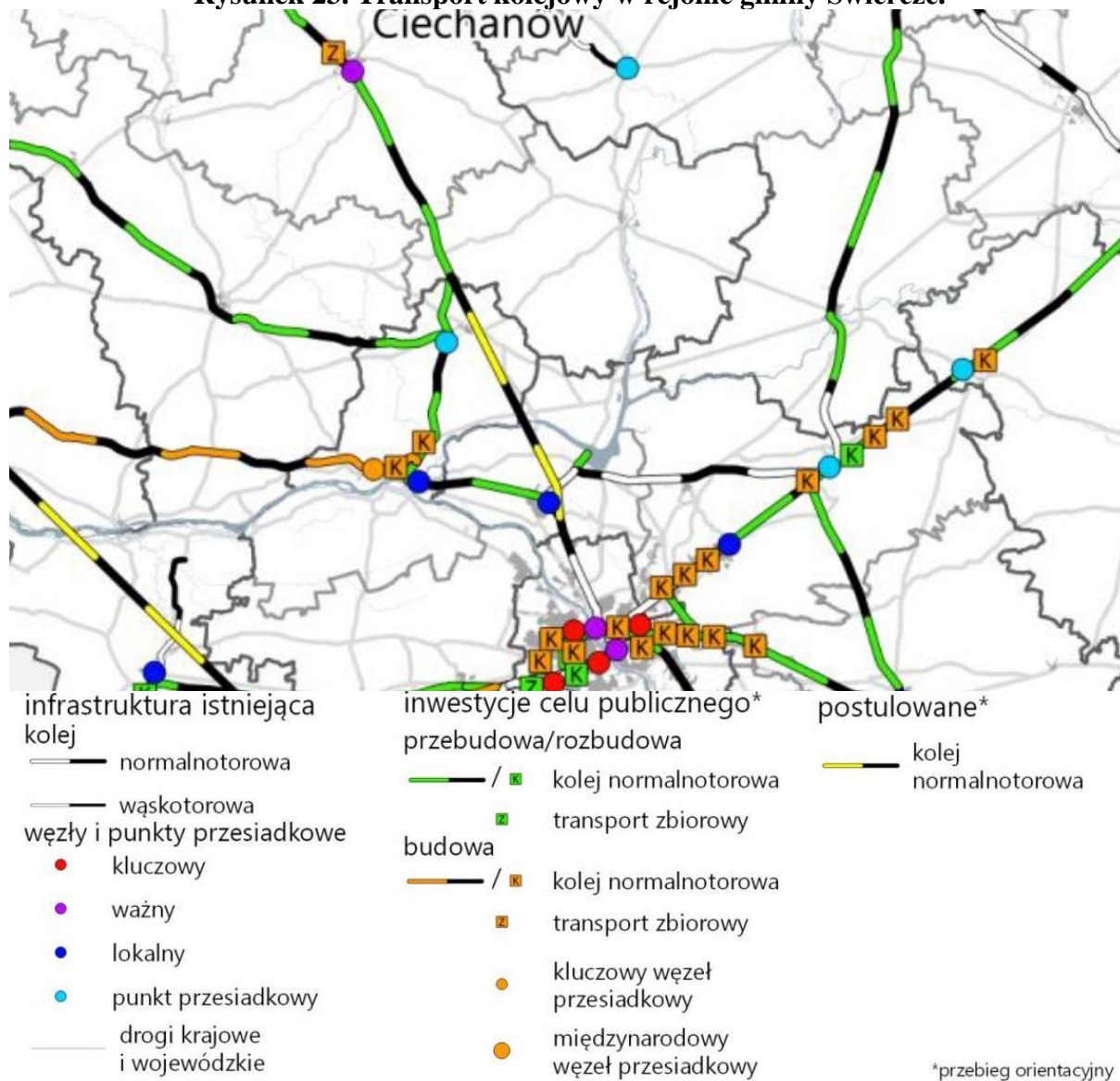
- przestrzenny model zwiększania lesistości (obejmujący ustalenie preferencji zalesieniowych gmin) oraz rozmiar zalesień w układzie kraju, województw i powiatów;
- założenia programów regionalnych i lokalnych;
- zadania dla administracji rządowej, władz samorządowych na szczeblu wojewódzkim; powiatowym i gminnym oraz dla gospodarki leśnej;
- harmonogram realizacji i aspekty ekonomiczne.

16.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego został przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego Uchwałą nr 22/18 na posiedzeniu 19 grudnia

2018 roku. Dokument ten porusza najważniejsze aspekty polityki przestrzennej w wymiarze wojewódzkim. Inwestycja celu publicznego, która odnosi się do gminy Świercze dotyczy transportu kolejowego i jest to modernizacja linii kolejowej E 65/C-E 65 na odcinku Warszawa – Gdynia w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/ GSMR, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego – Faza II.

Rysunek 23. Transport kolejowy w rejonie gminy Świercze.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

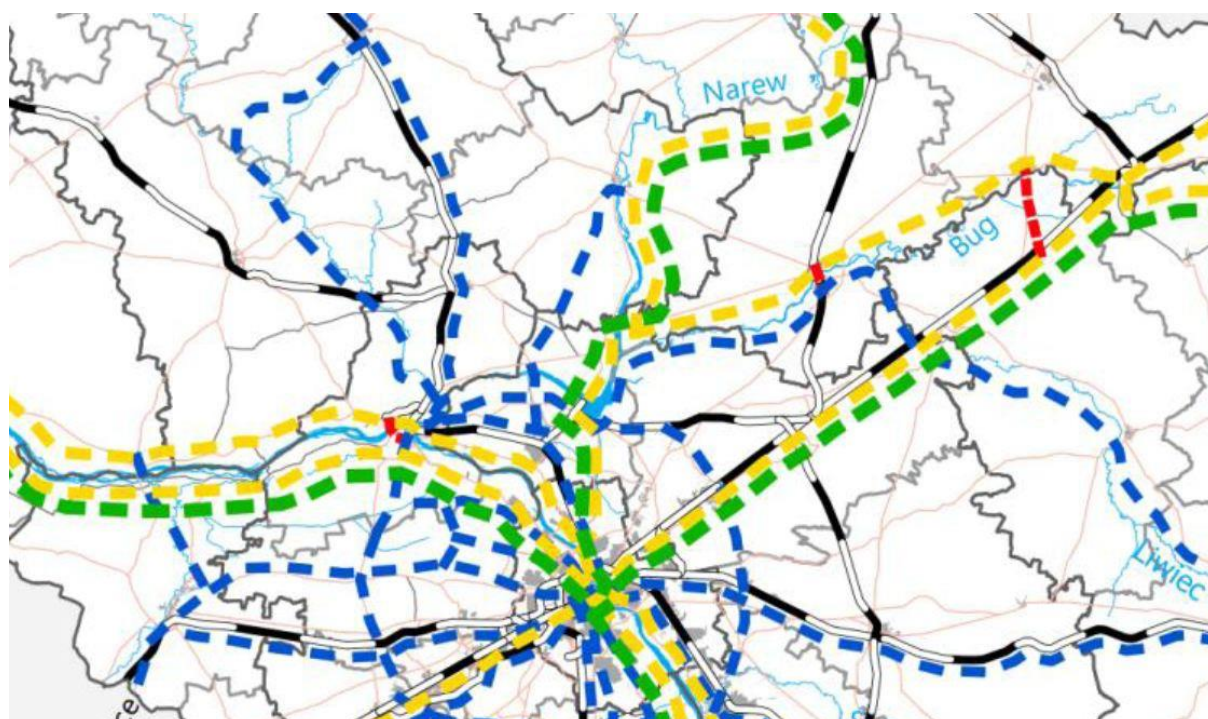
W odniesieniu do gminy Świercze istotne znaczenie mają również aspekty ujęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego odnoszące się do:

- transportu rowerowego – planowane trasy rowerowe mają pełnić funkcję komunikacyjną i rekreacyjną;

- polityki rozwoju i modernizacji obszarów wiejskich:
  - ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy,
  - przeciwdziałanie negatywnym skutkom suburbanizacji w aspekcie ochrony środowiska,
  - ochrona krajobrazu przed chaosem inwestycyjnym i kształtowanie ładu przestrzennego,
  - ochrona gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych przed ich nieuzasadnionym przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne,
  - wspieranie działalności gospodarczej towarzyszącej produkcji rolnej, a także dążenie do zrównoważonego rozwoju funkcji pozarolniczych;

- polityki kształtowania i ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz poprawy standardów środowiska:
  - utrzymanie potencjału przyrodniczego obszarów chronionych,
  - regulację granic obszarów chronionych, w tym weryfikację i aktualizację aktów prawnych,
  - przeciwdziałanie negatywnym efektom urbanizacji na obszary chronione,
  - właściwe zarządzanie zasobami przyrodniczymi i gospodarczymi na obszarach objętymi ochroną prawną,
  - przeciwdziałanie wszelkim negatywnym wpływom na siedliska roślin i zwierząt.

Rysunek 24. Planowana sieć szkieletowa tras rowerowych.

Rodzaje tras

- — — międzynarodowe
- — — ponadregionalne
- — — regionalne
- — — łącznikowe

- — — drogi o natężeniu ruchu wymagającym separacji ruchu rowerowego
- — — drogi o natężeniu ruchu niewymagającym separacji ruchu rowerowego
- — — linie kolejowe

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

16.4. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. została przyjęta 28 października 2013 r. wraz z podjęciem Uchwały Nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego. Nadrzędnym celem Strategii jest *zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie*. Został on sformułowany na podstawie wyznaczonej wizji niniejszego Dokumentu, która to określa Mazowsze jako *region spójny terytorialnie, konkurencyjny, innowacyjny z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia jego mieszkańców*.

Cel strategiczny ma zostać zrealizowany za pomocą różnorodnych celów rozwojowych

i kierunków działań. Wszystkie bazują na priorytetowym celu strategicznym, który skupia się na przemyśle i produkcji – *„Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym”*.

Pozostałe cele rozwojowe zostały określone w następujących dziedzinach:

- Gospodarka – *„Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii”*;
- Przestrzeń i transport – *„Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego”*;
- Społeczeństwo – *„Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki”*;
- Kultura i dziedzictwo – *„Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia”*;
- Środowisko i energetyka – *„Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska”*;
- Turystyka – *„Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia”*.

16.5.Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego na lata 2016 – 2030 została przyjęta wraz z podjęciem Uchwały XXV/143/2016 Rady Powiatu w Pułtuskach z dnia 28 grudnia 2016 r. Formułuje ona wizję powiatu następująco: *„Powiat Pułtuski w 2030 roku będzie jedynym z głównych ośrodków turystyczno-kulturalnych Mazowsza. Będzie miejscem atrakcyjnym, przyjaznym i bezpiecznym dla mieszkańców i inwestorów. To obszar posiadający dobrze rozwiniętą infrastrukturę i jednocześnie czyste środowisko, promujący lokalną kulturę, tradycję i historię, w którym otwarta na współpracę i sprawna administracja publiczna zapienia rozwój społeczny i gospodarczy”*.

W celu realizacji ww. postulatu gminy powiatu pułtuskiego powinny realizować następujące cele, które ściśle są związane z Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego:

1. *Rozwój edukacji publicznej i poprawa jakości kształcenia.*
2. *Drogi publiczne.*
3. *Promocja i ochrona zdrowia mieszkańców powiatu.*
4. *Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli, ochrona środowiska naturalnego.*
5. *Rozwój kultury i dziedzictwa historycznego.*
6. *Rozwój przedsiębiorczości i turystyki.*
7. *Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.*
8. *Przeciwdziałanie bezrobociu.*
9. *Zapewnienie efektywnej pomocy społecznej, skutecznej polityki prorodzinnej oraz wsparcie osób z niepełnosprawnościami.*
10. *Współpraca z organizacjami pozarządowymi i pożytku publicznego.*

16.6. Strategia Rozwoju Gminy Świercze na lata 2016-2021.

Strategia Rozwoju Gminy Świercze na lata 2016-2021 stanowi załącznik do Uchwały Nr 75/XII/2015 Rady Gminy Świercze z dnia 29 grudnia 2015 r. Strategia sformułowała misję Gminy w sposób następujący: „*Strategiczny plan rozwoju gminy na lata 2016 – 2021 ma być scenariuszem rozwoju gminy, określającym docelową wizję stanu społeczno-gospodarczego, zadania oraz sposób ich realizacji. Opracowanie i przyjęcie strategii jest identyfikacją szans i możliwości rozwoju gminy*”.

Wizja rozwoju gminy powinna być wypełniania poprzez realizację następujących kierunków i celów strategicznych:

1. Administracja samorządowa

- *Stworzenie właściwych warunków obsługi mieszkańców i warunków pracy pracowników samorządowych poprzez budowę nowej siedziby Urzędu Gminy.*

2. Oświata

- *Stwarzanie warunków do podnoszenia poziomu kształcenia - wprowadzanie w szkołach dodatkowych zajęć języki obce, informatyka, przedsiębiorczość.*
- *Promowanie młodzieży uzdolnionej.*
- *Działania w kierunku stałej poprawy jakości bazy placówek oświatowych, budowa boiska przy szkołach w Świerczach.*
- *Lokalizacja samorządowego przedszkola w Świerczach.*

3. Bezpieczeństwo

- *Współpraca z Posterunkiem Policji, PSP w Pultusku oraz jednostkami OSP*

w realizacji zadań na terenie gminy.

- *Stale pozyskiwanie sprzętu ratowniczo –gaśniczego nowszej generacji dla jednostek OSP.*

4. Ochrona zdrowia

- *Poprawienie i propagowanie działań promujących zdrowy styl życia.*
- *Promowanie badań profilaktycznych w kierunku chorób cywilizacyjnych i badań onkologicznych.*
- *Likwidacja barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.*
- *Ochrona rodzin przed zjawiskiem patologii społecznej.*
- *Zapobieganie problemom uzależnień szczególnie wśród dzieci i młodzieży.*

5. Kultura

- *Promowanie imprez kulturalnych i artystycznych.*
- *Pomoc organizacjom zajmującym się zagospodarowaniem wolnego czasu dzieci i młodzieży.*
- *Podjęmowanie działań mających na celu ochronę zabytków i dziedzictwa kulturowego.*
- *Poprawa bazy lokalowej Gminnej Biblioteki Publicznej, rozszerzenie zakresu działalności i promowanie czytelnictwa.*
- *Poprawa bazy lokalowej i wyposażenia świetlic wiejskich.*

17. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej

Na terenie gminy Świercze nie stwierdzono występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Świercze na tle gmin powiatu pułtuskiego.....	9
Rysunek 2. Podział gminy Świercze na sołectwa.	14
Rysunek 3. Położenie Gminy Świercze na tle podziału fizyczno-geograficznego Polski wg Kondrackiego.	22
Rysunek 4. Warunki podłoża budowlanego na terenie gminy Świercze.	24
Rysunek 5. Gmina Świercze na tle mapy jednolitych części wód powierzchniowych z podziałem na zlewnie.	27
Rysunek 6. Lokalizacja gminy Świercze na tle JCWPd.	29
Rysunek 7. Średnia temperatura na terenie Polski w 2018 r. z uwzględnieniem położenia gminy Świercze.	30
Rysunek 8. Suma opadów na terenie Polski w 2018 r.	31
Rysunek 9. Rozkład przestrzenny gruntów klasy III.	70
Rysunek 10. Mapa miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Warszawa.	80
Rysunek 11. Porównanie liczby ludności migrującej do Polski w roku 2022 i 2020 (dane w nawiasie).....	86
Rysunek 13. Obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w gminie Świercze.	94
Rysunek 14. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w gminie Świercze.....	106
Rysunek 15. Położenie użytku ekologicznego na terenie gminy Świercze.	120
Rysunek 16. Położenie pomników przyrody na terenie gminy Świercze, wieś Świerkowo.	122
Rysunek 17. Położenie pomników przyrody na terenie gminy Świercze, wieś Bruliny.	122
Rysunek 18. Położenie pomników przyrody na terenie gminy Świercze, wieś Strzegocin... ..	123
Rysunek 19. Położenie pomników przyrody na terenie gminy Świercze, wieś Gaj.....	123
Rysunek 20. Mapa infrastruktury telekomunikacyjnej na terenie RP – rejon gminy Świercze.	133
Rysunek 21. Zasięg działania sieci kablowych i bezprzewodowych na terenie województwa mazowieckiego – rejon gminy Świercze.....	134
Rysunek 22. Położenie gminy Świercze w stosunku do regionów gospodarki odpadami komunalnymi województwa mazowieckiego – regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych – rejon zachodni.	136
Rysunek 23. Położenie gminy Świercze w stosunku do regionów gospodarki odpadami komunalnymi województwa mazowieckiego – instalacje do przetwarzania odpadów	

zmieszanych.	137
Rysunek 24. Transport kolejowy w rejonie gminy Świercze.....	141
Rysunek 25. Planowana sieć szkieletowa tras rowerowych.	143

SPIS TABEL

Tabela 1. Analiza porównawcza głównych wskaźników charakteryzujących gminę na tle gmin powiatu pułtuskiego oraz terenu województwa mazowieckiego.	10
Tabela 2. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Świercze.	12
Tabela 3. Struktura użytkowania gruntów gminy Świercze.	15
Tabela 4. Główne wskaźniki dotyczące uzbrojenia terenu gminy Świercze na tle powiatu pułtuskiego i województwa mazowieckiego.	15
Tabela 5. Wydane decyzje o warunkach zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.	19
Tabela 6. Analiza ilości wydanych decyzji o warunkach zabudowy na terenie gminy Świercze na tle gmin powiatu pułtuskiego i powiatu ogółem w latach 2014-2018.....	20
Tabela 7. Parametry charakteryzujące klimat w gminie Świercze.....	31
Tabela 8. Leśnictwo na terenie gminy Świercze.....	34
Tabela 9. Wykaz zabytków nieruchomych w granicach gminy Świercze wpisanych do rejestru zabytków.	37
Tabela 10. Wykaz zabytków nieruchomych w granicach gminy Świercze włączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków.	37
Tabela 11. Wykaz zabytków ujętych w Gminnej ewidencji zabytków.	38
Tabela 12. Wykaz nieruchomych zabytków archeologicznych na terenie gminy Świercze.....	40
Tabela 13. Podstawowe wskaźniki demograficzne gminy Świercze w latach 51	51
Tabela 14. Ruch naturalny na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.	53
Tabela 15. Ludność według grup wiekowych na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.....	54
Tabela 16. Migracje ludności gminy Świercze w latach 2014-2018.	54
Tabela 17. Zatrudnieni na terenie gminy Świercze według płci w latach 2014-2018.	55
Tabela 18. Bezrobotni według płci na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.....	56
Tabela 19. Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Świercze w latach 2014-2018.	57
Tabela 20. Podział gospodarki narodowej według PKD w gminie Świercze w latach 2014-2018.....	59

Tabela 21. Powierzchnia gruntów klasy III w poszczególnych obrębach geodezyjnych gminy Świercze.....	71
Tabela 22. Liczba pracujących mieszkańców gminy Świercze na tle powiatu pułtuskiego i województwa mazowieckiego w latach 2014-2018.....	74
Tabela 23. Placówki szkolne i przedszkolne w gminie Świercze.....	75
Tabela 24. Liczba uczniów i absolwentów w szkołach podstawowych gminy Świercze na tle powiatu i województwa.....	75
Tabela 25. Liczba uczniów i absolwentów w gimnazjach gminy Świercze na tle powiatu i województwa.....	75
Tabela 26. Liczba porad udzielonych w placówkach opieki zdrowotnej w gminie Świercze na tle powiatu i województwa w latach 2014-2018.....	76
Tabela 27. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Świercze na tle powiatu i województwa w latach 2014 – 2018.	76
Tabela 28. Ludność korzystająca z infrastruktury technicznej w gminie Świercze w latach 2014-2018.....	77
Tabela 29. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych.....	98
Tabela 30. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych.....	104
Tabela 31. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę. .	107
Tabela 32. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.....	109
Tabela 33. Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę wyrażone w ha.	110
Tabela 34. Dochody i wydatki budżetu Gminy Świercze w latach 2017-2020.	112
Tabela 35. Wydatki na zadania inwestycyjne gminy Świercze w 2019 r.	113
Tabela 36. Wnioski o dofinansowanie złożone przez gminę Świercze w 2019 r.	117
Tabela 37. Stan prawny gruntów gminy Świercze.....	118
Tabela 38. Bilans zasobów złóż kopalin na terenie gminy Świercze.....	126
Tabela 39. Obszar górniczy na terenie gminy Świercze.	127
Tabela 40. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Świercze.	128
Tabela 41. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Świercze.....	129
Tabela 42. Urządzenia wodociągowe na terenie gminy Świercze.	131
Tabela 43. Urządzenia sieciowe kanalizacyjne na terenie gminy Świercze.	131

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Świercze.	13
Wykres 2. Liczba ludności gminy Świercze w latach 2014-2018.	52
Wykres 3. Urodzenia żywe, zgony, przyrost naturalny na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.....	53
Wykres 4. Ludność według grup ekonomicznych wieku gminy Świercze.....	55
Wykres 5. Pracujący na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.	56
Wykres 6. Bezrobotni według płci w gminie Świercze w latach 2014-2018.	57
Wykres 7. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD w gminie Świercze w 2018 r.	58
Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej ogółem zarejestrowane w rejestrze REGON w gminie Świercze w latach 2014-2018.	66
Wykres 9. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w gminie Świercze latach 2014-2018.....	67
Wykres 10. Lesistość na terenie gminy Świercze w latach 2014-2018.	69
Wykres 11. Prognozowana zmiana liczby ludności w powiecie pułtuskim w latach 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050.....	78
Wykres 12. Prognoza ludności powiatu pułtuskiego według podziału na funkcjonalne grupy wiekowe.	79
Wykres 13. Prognoza zmiany liczby ludności gminy Świercze w latach 2020-2050.....	80
Wykres 14. Stan ludności na terenie gminy Świercze w latach 2014-2020.	83
Wykres 15. Stan zasobów mieszkaniowych gminy Świercze w latach 2014-2018.....	84
Wykres 16. Stan zasobów mieszkaniowych gminy Świercze w latach 1995-2016.....	85
Wykres 17. Porównanie liczby ludności migrującej do Polski w roku 2020 i 2010.....	87
Wykres 18. Przeciętna powierzchnia mieszkania w Polsce w m ² na osobę w latach 2002-2018.	88
Wykres 19. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w gminie Świercze w latach 2002-2017.....	89
Wykres 20. Stan prawny gruntów gminy Świercze w ha.	119